

Serie nouă
noiembrie 2015

11
(CLXXII)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din s u m a r:

- ✓ Interviu cu Grigore Constantinescu
- ✓ Teatrul de Operetă "Ion Dacian" - 65
- ✓ CIMRO DAYS 2015
- ✓ Festival internațional la Focșani
- ✓ Decibeli în "curtea" Ateneului
- ✓ Adio, Aurel Storin!

În imagine:
muzicologul Grigore CONSTANTINESCU

Efectul Cantemir

Liviu DĂNCEANU

Întregul mariaj al lui Cantemir cu muzica s-a bazat pe opoziția ireconciliabilă dintre filosofia tezaurului de păstrat și filosofia bagajului la care trebuia să renunțe. Tezaurul de păstrat ține de comportamentul euritm, în timp ce bagajul detașabil de cel chinovial. Indiscutabil, creația muzicală a lui Dimitrie Cantemir a avut o față iannusiană, adică dublă, una orientată spre apus, alta spre răsărit. Două fețe, cumva incompatibile, incomparabile și incomensurabile, aferente celor două zone (muzica europeană și turcească) atât de diametral opuse, încât, îndrăznesc să spun că nu suportă termeni comuni pentru stabilirea analogiilor și diferențierilor. Dincolo de aceste aspecte, creația lui Cantemir exprimă trei dimensiuni imanente, grație cărora putem identifica tipul enciclopedistului de descendență renesantistă: erudiția, umanismul și religiozitatea. 1. Erudiția este demonstrată în sfera muzicii orientale în mod practic, în lucrări cu profil teoretic și în compoziții. Nu este nici locul, nici momentul să intrăm în detaliile scrierilor despre muzica turcească, dar se cuvine a semnală titlurile celor trei lucrări muzicologice, adevărate tratate de teorie muzicală, două dintre ele – *Edvar-i musiki* sau *Kantemiroglu* și *Kitab-ul musiki ebjed* (Carte de notație muzicală) aflate și azi la loc de cinste în sistemul educațional turcesc, iar o alta – *Introducere în muzica turcească* (scrisă în limba română) - al cărui manuscris este considerat de către specialiști ca fiind definitiv pierdut. Și tot în opinia specialiștilor, cel mai important aport muzicologic adus de Cantemir este legat de sistemul semiografic bazat pe literele izolate și compuse ale alfabetului turcesc, fiecărei litere corespunzându-i un sunet. Este, poate, redundant, dar în nici un caz inutil să spunem că acest sistem de notație sonoră a rămas în vigoare până astăzi, muzica turcească prezervând din semiografia cantemiriană semnele diastematice referitoare nu numai la frecvențe, ci și la durate, dinamică sau agogică. Rezumând contribuția teoretică a lui Dimitrie Cantemir, se cuvine să remarcăm corespondențele dintre structurile extra-temporale și unitățile calendarului: șapte glasuri (după zilele săptămânii), 12 makamuri (după numărul lunilor), 365 unități subdivizionare (după zilele anului) și 4 sobe, adică genuri (după numărul anotimpurilor), toate aceste diviziuni fiind consecința organizărilor infracromatice din muzica orientală. 2. Vecin bun cu erudiția, umanismul a lucrat copios în contul artei europene, raportându-se la persoana umană în întregime, încercând să realizeze un echilibru între diversele ei facultăți. Cantemir știa cu siguranță dictonul renes-

centist, conform căruia omul nu poate fi pentru nici un om doar un mijloc, ci trebuie să însemne totodată și un scop. Dimensiunea umanistă a fost, firește, mai puțin la vedere în ceea ce privește creația sonoră a părintelui muzicii turcești culte. Permeabil la muzica europeană, Cantemir a fost, într-un fel, prizonierul muzicii orientale. În definitiv, muzica orientală era anevoie

permeabilă la inovații, în timp ce muzica savantă occidentală miza pe creativitate și primenire neconținută a limbajului (ca să nu mai spunem că cei ce edificau valorile unei asemenea muzici erau veritabili homo-musicus, ce se exprimau prin patru dimensiuni obligatorii, totodată comparabile ca pondere și sens: talent, inteligență, instinct și vocație, aceasta din urmă comportând și propensiunea întru cultura generală și de specialitate. Astăzi știm că absența sau atrofierea talentului actualizează impostura, a inteligenței – facilul, a instinctului – epigonismul, iar a vocației – snobismul). Aflat în crasă opoziție cu cel occidental, fenomenul muzical oriental se caracteriza prin căderea în mecanica oarbă, în conservatorism și status quo.

Urmare în pag. 4

DIN SUMAR

Interviu cu Grigore Constantinescu.....	2
Dialog cu Voicu Popescu.....	3-4
CIMRO DAYS 2015.....	6-9
“Calea îngerului uman”.....	10-11
devotioModerna - 10 ani.....	12-13
“Manifest elitist”.....	14
În țară.....	18-22
Teatrul “Ion Dacian” - 65.....	24-25
Despărțiri.....	27-29
Corală “Cantus Domini”.....	30-31
Bucuria automnală.....	32-37
“Tărâmul poveștilor”.....	39
Concerte.....	40-41
Formațiile noastre.....	44-45

Interviu cu Grigore Constantinescu

Stimate domnule profesor, un eveniment recent a pus personalitatea dumneavoastră în lumina academică cea mai potrivită. S-a petrecut la Universitatea de arte „George Enescu” din Iași și am fost impresionați de simplitatea elegantă cu care ați sosit în mijlocul nostru. Ați primit titlul de Doctor Honoris Causa într-un oraș cu care aveți corespondențe ale memoriei. Doriți să dezvăluiți câteva imagini?

Desigur. În anii începutului existenței mele, tatăl meu, prof. univ. dr. Mihail Gh. Constantinescu a susținut la Universitatea din

Iași concursul pentru titlul universitar la Catedra de Procedură Civilă. De atunci pornesc relațiile mele cu capitala Moldovei. De la începutul carierei mele profesionale, timp de mai mult de trei decenii am participat la cele mai importante evenimente cultural-muzicale din Iași – festivaluri, premiere lirice, etc. Însă, după 1990, este prima dată că revin, cu bucurie însă.

Titlul de Doctor Honoris Causa reprezintă un semn de sinceră prețuire, este o încununare a științei și dăruirii într-o profesiune ce necesită cunoștințe pluri-cuprinzătoare. Ce domenii v-au interesat mai mult în devenirea culturală? De ce?

Muzicologia este un domeniu extrem de bogat, ceea ce explică intersecțiile cu creația muzicală, regizorală, sociologia, estetica ș.a. Mi-am acordat preferințele cu zonele de interes: critica și analiza muzicală, istoria muzicii literatură universală, publicistica, emisiunile radiofonice și televiziunea, conferințele etc.

Dumneavoastră faceți parte dintr-o generație foarte puternică în multe discipline. M-aș referi în acest moment la critica muzicală, un capitol în care semnătura dumneavoastră este, de foarte mulți ani, reper. Este nevoie de acest gen de analiză? Este atrasă tână generație de muzicologi de acest domeniu?

Critica muzicală este o prezență cu manifestări variate, de-a lungul ultimelor secole, dependentă de dialogul vieții muzicale și mijlocele de difuzare, de actualitatea pasionantă a creațiilor interpretative și componistice. Poate că tână generație nu-i mai simte necesitatea ca manifestare, așa cum am simțit-o eu.

Sunteți „părintele muzical”, gânditorul în progres al Concursului național de interpretare a liedului „Ionel Perlea” de la Slobozia, ajuns la frumoasa vârstă de 25 de ani (2016). Cu imaginea completă pe care o aveți asupra fiecărei ediții, cum evaluați interesul tinerilor cântăreți și pianisti pentru genul cameral liric?

Pentru interpreții de orice vârstă, implicit cei tineri, muzica de cameră este un teritoriu al relației cu melomanii, dar și al propriilor afirmări, ceea ce este de la sine un motiv major de interes în studiu și promovare publică.

Este de notorietate capacitatea dumneavoastră de a găsi subiecte de anvergură, de mare interes muzical - istoric, pe care le transformați în cărți de referință. Puteți să dezvăluiți un proiect de viitor?

Proiectul “de viitor” se apropie de înfăptuire. După lucrarea **Patru secole de Operă** urmează un al doilea volum, **Patru secole de Lied**, care este și mai dificil de realizat. În seria Prelegerilor doctorale, pregătesc două noi subiecte: **Muzică și poezie**.

Personalitățile puse în discuție sunt Goethe și Metastasio. Mai există și alte proiecte, Cum ar fi volumele III-IV **Nocturn și Diurn în muzică**, și **Al treilea gong (premiere de Operă de-a lungul istoriei)**. Este nevoie de timp, sănătate și forță, firește.

Vasilica Stoiciu-FRUNZĂ

Corul de Copii Radio - 70 de ani

- dialog cu dirijorul Voicu Popescu -

*Chiar dacă își schimbă în mod firesc mereu componența, Corul de Copii Radio reprezintă o perenitate valorică pentru viața muzicală românească, bucurându-se de recunoașteri internaționale remarcabile în ultimele luni, ca promotor al școlii noastre muzicale. Cel care modelează și conduce acest destin artistic de ani buni este **dirijorul Voicu Popescu**:*

Perioada în care Corul de Copii Radio aniversează 70 de ani de existență a fost una foarte bogată și plină de evenimente. Ne-am bucurat că am avut prilejul să ne manifestăm în diverse formule, repertorii, ocazii, ceea ce înseamnă că formația este destul de flexibilă și cu un repertoriu destul de bogat pentru a putea acoperi toate aceste cerințe: de la turneul din Grecia din primăvară, la recenta participare ca finaliști la **Concursul "Let the People Sing"**, alături de formații de înaltă clasă, așa cum am avut ocazia să urmărim în cadrul acestui eveniment organizat o dată la 2 ani de Uniunea Europeană de Radio și Radiodifuziunea Bavareză. La München a fost o experiență puternică pentru că a fost (metaforic vorbind) o "întâlnire de gradul 3", organizatorii având o uriașă bază de selecție pentru a alege prezențele la ultima etapă iar în finală ne-am întâlnit acolo 9 formații de structuri foarte diferite, corul nostru fiind cea mai tânără participantă. A fost chiar o mândrie pentru noi să fim "cei mai mici" între coruri foarte mari, ansambluri cu o calitate vocală și interpretativă deosebită pe care am avut ocazia să le auzim, ceea ce în istoria noastră de până acum nu s-a întâmplat. (Am mai avut prilejul de a cânta în 2006 alături de formații camerale din Dresda și Maribor/Slovenia în cadrul unui festival numit "Voci per Europa" dar acum a fost și aspectul competițional și chiar dacă nu am luat trofeul, tot ceea ce s-a întâmplat în jurul nostru – și înainte și mai ales **după** ce am intrat în scenă – a însemnat o încurajare extraordinară, pentru că au fost voci din public și din rândul organizatorilor cu reacții extraordinar de frumoase referitoare la prestația noastră.

În întreg concursul și nu numai în finală ați adus în atenția acestui for muzical european și creația

corală românească; în plus, la München ați participat cu un program diferit, ceva mai lung și într-un festival coral de amploare...

Am încercat să lucrăm cu valențe diferite. Intuiția mea a funcționat atunci când am decis să

prezint în finală numai pagini contemporane căci așa au făcut și celelalte formații. În timpul mult prea scurt alocat trebuia să demonstrezi cât mai multe lucruri și din această perspectivă creația contemporană poate ajuta mult mai mult. Lucrările noastre liturgice au nevoie de timp, de așezare, de un rafinament aparte - ceea ce noi nu aveam la dispoziție în concurs. În repertoriul prezentat în festival am reușit să fac un mic melanj, chiar dacă numărul de minute nu a permis o reală construcție repertorială ci doar "flash"-uri: am ales 3 lucrări românești și una din literatura internațională dar am căutat să ilustrăm și alte zone care să demonstreze și sensibilitatea și profunzimea prin care un cor de copii poate prezenta un anumit repertoriu - mă refer la cel liturgic. În concurs am apelat și la un artificiu pe care am considerat că **trebuie** să-l adoptăm și a fost bine, căci am constatat că și formațiile de tineret alături de care ne-am calificat au recurs la o regie scenică, folosind și mișcare și gestică, având alături și specialiști în coregrafie; astfel am putut vedea și noi cele mai noi *curente* în materie de coregrafie corală! Noi am atașat, am suprapus în "Ofranda copiilor lumii" de Sabin Păutza o regie de mișcare în concepția copiilor din cor (căci ei, copii sunt cei mai îndreptățiți să aducă aceste

sugestii de joc, de folclor al copiilor așa cum relevă lucrarea). Copii au atât de multe de făcut pe scenă, imaginile, secvențele se succed atât de rapid încât nici nu au timp să se asculte practic pe scenă, totul se derulează foarte alert.

Ați adaptat această partitură...

Această capodoperă de Sabin Păutza a fost scrisă inițial pentru cor mixt și a fost transformată (pe alocuri și cu ajutorul meu) pentru Corul de Copii Radio; cred că în această versiune dinamizată și vizual lucrarea a câștigat foarte mult și va rămâne în repertoriul formației noastre pentru că ne reprezintă și exprimă în primul rând ideea de copilărie, de tinerețe, cu un mesaj limpede, direct către orice public, indiferent de

vârstă sau pregătire. Noi am cântat doar prima parte căci această creație este mult mai amplă și oricum nu ar fi încăput în numărul de minute impus de finala competiției.

In Festival ați promovat și alt gen de pagini corale contemporane...

Da, am avut ecouri foarte frumoase din partea unor dirijori și organizatori prezenți la München, care au venit să ne felicite pentru piesa "Tatăl Nostru" de Dragoș Alexandrescu, care a emoționat foarte mult. Mi s-a relatat că au fost oameni din "tagma" noastră de muzicieni care au ascultat cu ochii închiși căci atmosfera creată a fost deosebită.

Interviu de **Anca ANDRIESCU**

Continuare din pag. 1

Cu toate acestea, muzica orientală tradițională a suferit sesizabil mai lent un proces de vătămare din perspectiva unei patologii temporale, în raport cu marile valori umaniste europene care s-au erodat mult mai rapid, degradându-se și pierzându-și aura, mai apoi prospețimea, credibilitatea și, în cele din urmă, substanța. Așa s-au descompus toate esteticile, stilurile și curente din întreaga muzică savantă. Ceea ce nu s-a întâmplat cu muzica turcească, a cărei organizare, am mai spus-o, respiră încă cu plămânii oxigenați de Dimitrie Cantemir. Și mai e ceva: focarul tuturor capodoperelor muzicii culte europene a

gravitat în jurul conceptelor de bine, adevăr și frumos, care au înlocuit un fel de tiranie a ceea ce este mai înalt în om. Cu alte cuvinte, o tiranie a umanismului. Or, civilizația noastră contemporană, cea mai puternică pe care istoria a cunoscut-o, este și prima care și-a pierdut centrul. Michael Jackson i-a luat locul lui Beethoven, fraternizarea prin artă și frumusețe simbolizată de Don Giovanni de Mozart a fost înlocuită de fraternizarea prin distracție și consum, care e simbolizată prin mall, cluburi și facebook, meterhanelele lui Cantemir au fost substituite de manelele lui Guță. 3. Să ne imaginăm că Dimitrie Cantemir trăiește printre noi în epoca noastră „postcreștină”. Scormonind mai temeinic

această etichetare, vom descoperi un tâlc pe cât de îngrijorător, pe atât de întristător, acela denumit de termenul „anticultură”. Roger Scruton o denumește, într-un fel particular, „cultura repudiării”, care, dacă o aplicăm la arta sunetelor, vom constata că s-a dezvoltat chiar în sânul culturii muzicale înalte, savante. Nu știm prea bine cât a fost musulman și cât a fost creștin Cantemir. Și mai ales cât de democrat. Știm însă că a avut privirea orientată către Divinitate, în respect deplin cu valorile religioase. Și, mai ales în respect cu tradițiile sonore pe care le-a preluat și le-a sporit, fără a le stâlci, ori poma.

Liviu DĂNCEANU

Orchestra Barocă a Uniunii Europene la București

Publicul bucureștean are, din păcate, puține ocazii de a avea un contact direct cu formațiile europene de elită specializate în muzică barocă. Crescuți, educați la umbra muzicii clasice și romantice, destul de rar a celei moderne (și contemporane – aproape deloc!), melomanii din Capitală au prilejul de a audia, doar sporadic, opusuri de Bach, Händel, Albinoni, Vivaldi, Corelli etc. iar versiunile oferite aparțin de regulă formațiilor orchestrale dedicate repertoriilor generale, nu celor cu specific baroc.

În acest context evenimentul desfășurat în Sala Radio marți 20 octombrie a.c. s-a constituit, într-o adevărată oază stilistică care ne-a permis să admirăm, o dată în plus, opusurile unor giganți ai epocii respective (Corelli, Händel, Albinoni sau Vivaldi) beneficiind de o restituire interpretativă corespunzătoare a paginilor muzicale semnate de acești maeștri. Ansamblu format în 1985, Orchestra Barocă a U.E. este o entitate unică de tip *modus operandi* care activează prin proiecte europene având o existență efemeră, legată de aceste surse de finanțare. Tinerii muzicieni, adevărate vârfuri ale generației lor, sunt coordonați de un mare specialist în muzică barocă, dirijorul și clavecinistul Lars Ulrik Mortensen.

Abordarea tuturor lucrărilor prezentate publicului s-a făcut în condițiile păstrării unei griji speciale pentru înscrierea pe traiectoria specifică stilistică a fiecărui compozitor dar și a întregului program sub pălăria generoasă plenară a sensibilității muzicale a fiecărui membru al ansamblului, coordonat cu o superlativă muzicalitate de mentorul formației.

Prima parte a fost monopolizată de creațiile lui G.F.Händel, prezent cu o excelentă uvertură (la opera „Alessandro” HWV 21), o Sonată în sol major, HWV 399 (în versiune orchestrală) și Concerto Grosso în fa major op.3 nr.4.

Am putut admira aspectul compact, consistent al ansamblului în integralitate lui, din care însă se puteau desprinde, cu mare acuratețe, planurile polifonice, fie ale corzilor (vioara I și II, viola, violoncelul și contrabasul) fie ale suflătorilor (două oboaie și un fagot – evident, instrumente de epocă) la care se adăugau cele 2 clavecine.

Personal am apreciat cel mai mult Sonata în sol major, o muzică „desenată” cu rafinament de anglo-saxono-italianul compozitor Händel, un adevărat european al secolului XXI, un „globalist” avant la lettre, trăitor cu peste 300 de ani înainte de anul 2015!

Partea a doua a propus muzică italiană. Din păcate alegerea celor două Simfonii pentru orchestră de coarde

(în re major RV 124 și în sol minor RV 157) de Antonio Vivaldi nu a fost prea inspirată, opusurile respective încadrându-se în muzica „de serviciu” pe care „preotul roșu” a produs-o (în cantități nu tocmai reduse !) alături de capodoperele sale.

Concertul în fa major pentru două oboaie și orchestră op.9 nr.3 a permis celor două soliste să facă o demonstrație de coordonare și asamblare (între ele și cu orchestra) dar și de temeinică înțelegere a unui text muzical de calitate.

În fine, climaxul serii a fost atins în ultima piesă a programului, o muzică absolut superbă a lui Arcangelo Corelli, o muzică vie, dinamică, reflexivă (când era nevoie), sclipitoare dar lipsită de superficialitate (dimpotrivă !!), o muzică mustind de spiritul italian, încă

păstrător al idealurilor culturale înalte ale Renașterii. O scriitură polifonică încântătoare, o melodică cu frecvențe note de virtuozitate instrumentală și o interpretare desăvârșită. Admirăm claritatea planurilor orizontale suprapuse cu naturalețe și firesc într-o textură polifonică complexă în care totul era limpede, curat, frumos. Orchestra condusă de Lars Ulrik Mortensen a făcut, la superlativ, demonstrația stăpânirii tehnice și muzicale a unei partituri de mare dificultate care a sunat cu un firesc aproape neverosimil. Fără îndoială că era vorba aici și de acel elan, acea energie specifică pe care o degajă ansamblurile de tineri, calitate care se pierde în timp în favoarea maturizării artistice. Oare ce o fi de preferat ?? În seara zilei de 20 octombrie am optat pentru prima variantă ! Și cred că și în zilele următoare!!

Ca un post scriptum la această cronică de concert aş adăuga faptul că a doua zi (21 octombrie 2015) formația OBUE și conducătorul ei Lars Ulrik Mortensen au susținut excelente activități de master-class la Universitatea Națională de Muzică din București, urmărite cu mare interes mai ales de studenții și profesorii de la departamentul de muzică barocă (Orchestra Barockerilor).

Dan BUCIU

ERATA

Dintr-o regretabilă eroare, pentru care ne cerem scuze, în numărul 9 al revistei Actualitatea Muzicală, la pag. 21, fotografia-portret a compozitorului **Wilhelm Georg Berger** prezintă chipul altei personalități culturale. Greșeala a fost deja remediată pe versiunea on-line (<http://www.ucmr.org.ro/Texte/AM-2015-09.pdf>) a publicației noastre.

Redacția AM

CIMRO DAYS 2015

Centrul de Informare Muzicală din România (CIMRO) este o structură constituită în cadrul Universității Naționale de Muzică din București la inițiativa rectorului acesteia, compozitorul Dan Dediu, din necesitatea susținerii și promovării unei nișe muzicale prea bogate și incitante pentru a rămâne în conul de umbră în care se află în acest moment, mai ales pe plan internațional: așa-zisa "muzică nouă", fie ea pe filieră academică, fie pe cea electronică-experimentală. Website-ului cimro.ro i s-au adăugat pe rând lansarea unei colecții de partituri camerale și, din 2014, inițierea unei mini-sesiuni de concerte care să recontextualizeze muzica contemporană camerală românească, integrând-o într-un mediu *fresh* și ofertant. Dacă în 2014, CIMRO DAYS s-a bucurat de sprijinul AFCN, în 2015 cele două zile de concerte au fost posibile grație partenerilor: Muzeul Național "George Enescu" și Clubul Țăranului.

Mihai Pintenaru (clarinet), Mihai Măniceanu, Mihai Murariu, Diana Rotaru (pian) și Raluca Stratulat (vioară).

CIMRO: Cum te simți pe scenă cântând muzică nouă? E vreo diferență de abordare față de repertoriul "clasic"?

Raluca Stratulat: Îmi plac ghilimelele de la clasic... Bineînțeles ca e o diferență, de fiecare dată când abordezi o nouă piesă, indiferent de genul de care aparține, e o diferență, dat fiindcă este *ceva nou*, în primul

DAY 1

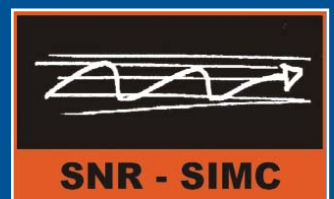
Marți 20 octombrie, MNGE a găzduit două recitaluri susținute de două tinere artiste foarte apreciate și versatile. Violonista **Raluca Stratulat** se simte la fel de bine pe marile scene cu o orchestră în spate, în ansamblurile camerale (SonoMania, Icon Arts, Trio Enklave, Duo Atris) sau în cluburi, cu proiecte electro-fusion (Souptrip, Tomma Alistar). **CRESCENDO** s-a focalizat pe lucrările de vioară solo din colecția CIMRO SCORES (2013-2014). În continuare, soprana **Veronica Anușca** a oferit în **CANTOS** o viziune proaspătă asupra liedului contemporan românesc. Flexibilitatea vocală a Veronicăi îi permite abordarea unui repertoriu extrem de variat, care se întinde de la muzica barocă până la cea contemporană și la operă. Parteneri muzicali i-au fost

rând. Apoi ești influențat de informațiile pe care le cunoști despre stilistica epocii respective, despre compozitor, de componența instrumentală a piesei și chiar de titlul acesteia. Formarea inițială este în așa-numita muzică clasică, mentalitatea este formată într-o anumită manieră. Muzica contemporană te scoate de obicei din zona de confort – ceea ce de fapt nu e rău, pentru că doar așa putem deveni mai mult, însă acest proces este unul de durată – pentru a te putea transforma trebuie mai întâi să te rupi de ce-ai fost, ori chiar să te descompui pentru a te putea forma altfel. De multe ori ajungi să cânti ceva cu care n-ai nici în clin nici în mănecă, din punct de vedere al construcției tale. Nu rezonzi și cu asta basta. Asta se aplică oricărui tip de muzică, doar că, în cazul "repertoriului clasic", decodificarea se face mai simplu, datorită abundenței de

Festivalul Internațional „MERIDIAN, Zilele SNR-SIMC”

Ediția a 11-a, București, România, 16-22 noiembrie 2015

Ediție dedicată aniversării a 95 de ani de la înființarea UCMR

CONCERTE ÎN CAPITALĂ

LUNI, 16: Aula Palatului Cantacuzino, ora 17.00 – LIEDURI – Bianca și Remus Manoleanu; Universitatea Națională de Muzică (UNMB), Sala „George Enescu”, ora 19.30 – Ans. de percuție GAME

MARȚI, 17: Aula Palatului Cantacuzino, ora 17.00 – Cvartetul GAUDEAMUS; UNMB, Sala „George Enescu”, ora 19.00 – Ans. TRAIECT

MIERCURI, 18: Aula Palatului Cantacuzino, ora 16.30 – Trio MOZAIC, recital de vioară: Diana Moș; Aula Palatului Cantacuzino, ora 18.00 – Ans. SONOMANIA; UNMB, Sala „George Enescu”, ora 20.00 – Ans. devotioModerna

JOI, 19: UNMB, Sala „George Enescu”, ora 17.00 – Recital cameral: Claudia Codreanu, Diana Vodă-Nuțeanu, Monica Scurtu; UNMB, Sala „George Enescu”, ora 19.30 – Ans. ARCHAUS

informații pe care le ai anterior începerii studiului partiturii. Dacă se întâmplă să nu rezoneze, atunci începe rezolvarea puzzle-ului: eu, în calitate mea de violonist, știu că e doar o chestiune de timp, disciplină, tenacitate, voință, răbdare, efort acumulat constant, până când voi reuși să îmblânzesc lucrarea și să o fac *a mea*, pentru ca mai apoi să o pot povesti în așa manieră încât să îi dau viață la valoarea cea mai potrivită.

Veronica Anușca: Nu m-am gândit niciodată la acest aspect. Abordez mereu fiecare nouă lucrare cu seriozitate. Este drept că muzica nouă îmi solicită mai puțin aparatul vocal, și atunci acord o mai mare importanță semanticii, care este foarte ofertantă. Intru

CIMRO: *Interpreții nu sunt des puși în poziția – incomodă! – de “critic”. Spune-mi două cuvinte despre lucrările cântate.*

Raluca Stratulat: Repertoriul abordat a fost compus din lucrări cât se poate de diferite, unele mi-au fost mai apropiate inițial, altele au fost mai greu de decodificat și de redat. În prima dintre acestea, “Cadența lirică” a Sabinei Ulubeanu, văd o piesă ofertantă ce aduce o abundență de elemente tehnico-expressive suprapuse peste un conținut melodic de o simplitate aparentă. Violonistul se regăsește ușor în acest tip de muzică, cu momente familiare pentru natura instrumentului său, nelipsind din acest punct de vedere senzația de confort, nimic nu pare *peste mână*, nu e nevoie de descoperit noi tehnici de redare a textului muzical. A doua piesă, Sebastian Androne – “For Sabina”, este una de virtuozitate, extrem de accesibilă atât pentru violinist, cât și pentru public. Violoniștii în general sunt entuziasmați de posibilitatea demonstrării virtuozității, ce constituie una dintre caracteristicile instrumentului. Conținutul lucrării necesită însă același tip de abordare și dedicare pe care o cere rezolvarea tuturor problemelor de ordin tehnic. Nu este o piesă ușoară din acest punct de vedere, însă dacă reușești să duci lucrurile la bun sfârșit, recompensa și satisfacția trăită vor fi pe măsura. A treia piesă, “Lamento” de Viorel Munteanu, mi-a pus multe probleme de înțelegere, atât a conținutului muzical, cât și a tehnicilor de redare. Deși nu este o piesă dificilă, ci extrem de liberă, într-un stil mai degrabă improvizat decât strict, exprimarea sa este anevoioasă și necesită mult timp pentru a găsi soluții, de multe ori improprii violonisticii. Piesa este o lamentare în fața unei tragedii – dispariția unui violinist drag compozitorului. Asemănător doliului resimțit psihic, lucrarea are mai multe stadii, de la furie

“în stare” mult mai ușor pentru că, de cele mai multe ori, trăirile pe care trebuie să le exprim sunt mult mai de actualitate decât cele din repertoriul clasic. În același timp însă, textul muzical este mult mai dificil de asimilat, e o reală provocare să îți asumi un text contemporan în comparație cu unul clasic. Îmi place să cred că sunt un artist complet și pot să afirm că mă simt la fel de bine interpretând orice muzică, din orice perioadă.

VINERI, 20: UNMB, Sala „George Enescu”, ora 16.30 – Medalion Pierre Boulez – 90; UNMB, Sala „George Enescu”, ora 18.30 – Recital cameral: Mădălina Dănilă - pian

SÂMBĂTĂ, 21: Aula Palatului Cantacuzino, ora 11.00 - recital de vioară: Marianna Oczkowska (Polonia); Opera Comică Pentru Copii, ora 17.00 - Opera MÜNCHHAUSEN - STĂPÂNUL MINCIUNILOR de Dan Dediu; UNMB, Sala „George Enescu”, ora 17.00 – Ans. AD-HOC; Aula Palatului Cantacuzino, ora 19.00 – Ans. PLATYPUS (Austria)

DUMINICĂ, 22: UNMB, Studioul de Operă și Multimedia, ora 11.00 - TRIO CONTRASTE; LANSARE DE PARTITURĂ/ CARTE/ CD Partituri semnate de Maia Ciobanu și George Balint, Cărți semnate de George Balint și Theodor Grigoriu, CD – Omagiu lui Enescu de Theodor Grigoriu; UNMB, Sala „George Enescu”, ora 17.00 – Ans. MUD CAVALIERS (Polonia); UNMB, Sala „George Enescu”, ora 19.00 – Ans. PROFIL

CONCERTE ÎN ȚARĂ

JOI, 19: Filarmonica de Stat din Arad, Ora 19.00 - Concert simfonic

VINERI, 20: Filarmonica de Stat din Sibiu, Sala Thalia, ora 19.00 - Concert simfonic

la acceptare, elementul principal rămânând constant durerea. Cea de-a patra piesă, "Quasi un'altra ciaccona" de Mihaela Vosgianian, a fost o altă provocare. Este o piesă de mari dimensiuni (ca. 20 min) ce trece violonistul prin extrem de multe ipostaze. Variațiunile sale nu sunt toate stricte, des întâlnim momente improvizatorice, ce pun interpretul într-o postură mai puțin familiară, dar, în același timp incitantă prin libertatea de exprimare. Piesa are și bandă, care joacă rolul unei completări a muzicii "vii". Cântatul cu bandă, față de colaborarea cu un partener uman, reprezintă de multe ori un stres în plus, dat fiindcă este ceva strict, ce nu reacționează la stimulii pe care îi trimite interpretul, ba mai mult, acesta trebuie să reacționeze și să interacționeze cu ea. Dimensiunile și ipostazele temei sunt multiple și extrem de variate, ideea percepută de mine a fost transformarea continuă până la dispariția în altceva. Ultima piesă, "Cantabile e Presto" de Mihai Măniceanu, este dedicată cuplului vioară-pian. Mi-a fost o piesă apropiată atât din pricina formei, cât și a conținutului său. Cu elemente de virtuozitate și arome enesciene, bine scrisă din punct de vedere violonistic, este o piesă camerală în adevăratul sens al cuvântului. O piesă de mare efect și pentru public, dar și pentru interpreți.

Veronica Anușca: Mi-a făcut o deosebită plăcere să interpretez programul din concert pentru că au fost doar lucrări bine alese, de factură cu totul diferită de la un compozitor la altul. Dacă în ciclul "Trei" al lui Mihai Murariu, discursul muzical vocal este foarte migălos "croșetat", fiecare notă fiind așezată cu mare exactitate pe portativ, necesitând astfel o mare delicatețe vocală, transparență sonoră și sunete diafane, în oarecare opoziție, liedurile lui Dan Dediu – "Jocul Morții și al Vieții" - necesită o puternică prezență vocală. Desi foarte diferite între ele, cele trei lieduri sunt foarte bine închegate și poartă vocea într-o largă paletă de culori timbrale și intensități sonore. Dan Dediu, mai mult decât precizie, cere imaginație vocală, cere și forță, și delicatețe, și sunet tehnic, și dezimpostat, acoperă tot ambitusul timbral și oferă satisfacția de a reuși lucruri vocale extraordinare. Cred că, din tot concertul, liedurile domnului Dediu mi-au oferit cea mai mare satisfacție din punct de vedere interpretativ. Pentru "Bocet IV" de Doina Rotaru, a trebuit să îmi aduc aminte de copilărie, de începutul studiului vocal. Am cântat de când mă știu. Tatăl meu a iubit mult muzica, a fost autodidact și a studiat îndeosebi folclorul românesc. Cânta de plăcere la fluier, muzicuță și acordeon, iar când am crescut și a realizat că putem cânta împreună, a început serios de două ori pe săptămână să lucreze cu mine muzica populară. La început a fost ușor, ca o joacă de copil, dar repertoriul se lărgea, iar pretențiile vocale creșteau. Nu rezolasem pe deplin misterul pragului dintre vocea de piept și cea de cap, nu știam cum să le combin în cel mai fericit mod și treptat am renunțat. Dar "Bocetul" doamnei Rotaru m-a pus din nou în față cu dilema mea cea veche. Doar că acum știu exact ce pot să fac cu vocea. Am studiat

această lucrare cu foarte mare plăcere, ca atunci când dai peste jucăriile din copilărie. Piesa era în mine, a venit din mine. A scos la suprafață bucuria de a fi reușit complet tot ceea ce mi-am propus vocal. Am mai abordat lucrări inspirate din folclor, dar nici una atât de ofertantă, atât de profundă și atât de bine înscrisă în mine. Lucrarea "sing2mi" de Darie Nemeș-Bota e o piesă care se construiește pe o stare de liniște, cu o voce ușor aerată pentru a putea intra în rezonanță cu pianul. E un fenomen plăcut să te acordezi cu pianul pe o muzică spectrală și o senzație interesantă când, deși muzica aduce liniște, cuvintele se agită și se învârt în minte căpătând mereu alte sensuri (*sing mi to me too, sing me to*

Foto: Tudor Petrescu

sing...). "Madrigalele" lui Șerban Marcu cer o voce caldă, curată, cu rezonanță superioară, o voce fără prea multe armonice pentru a se împlini cât mai curat cu pianul și clarinetul (cel care deține de fapt "titlul de solist"). Din punct de vedere interpretativ, aceste lucrări sunt construite pe imagini clare, care cer fidelitate și sinceritate în exprimare.

DAY 2

Seara experimentală din CIMRO DAYS a avut loc la Clubul Țăranului, **miercuri 4 noiembrie**. Proiectul de improvizație colectivă pentru dublu-cvartet de mașini de scris și laptop-uri, **MAȘINISME PENTRU 8 MECANICI**, a debutat cu succes în Muzexpo (20 septembrie, Muzeul "Enescu"), fiind inițiat de 8 muzicieni cu experiențe foarte diferite (de la compoziție clasică la DJ la muzicologie și la performance), dar la fel de pasionați de joaca non-convențională cu sunetele: Diana Rotaru, Ștefan Firca, Irinel Anghel, Darie Nemeș Bota (mașini de scris), George D. Stănciulescu, Alin Zăbrăuțeanu, Rufi (Marian Cîtu) și Alexandru Sima (live electronics). A urmat un concert de drone-noise al formației **NO APOLOGIZE** (voce, electronics, chitară electrică și percuție): **NEFELIBATA** "se referă la cei 'cu capul în nori', care trăiesc în norii propriei imaginații sau care nu se supun convențiilor cerute de societate, literatură, artă". Cu capul în nori au fost - și sunt în continuare - Irinel Anghel (voce), Rufi (electronics), Alex O.T. (chitară) și David Szederjessi (percuție).

CIMRO: Seara din 4 noiembrie a fost botezată, dintr-o soluție de "marketing", "seara experimentală din CIMRO DAYS". Se mai poate vorbi astăzi despre experiment în muzică? Care sunt plusurile și minusurile muzicii experimentale?

Irinel Anghel: Eu cred că în acest caz, nu a fost vorba numai de o soluție de marketing. Chiar a fost o seară experimentală. Artiștii care experimentează sunt cei care testează ceva. Ei nu sunt siguri de rezultat, pentru că de asta experimentează. În experiment vii cu idei, ipoteze, mijloace, îndoieli, deschideri, observații. Nu vii cu certitudini. Unii artiști sunt căutători, alții sunt șlefuitori. Unii pornesc în căutarea diamantului, uneori nu îl găsesc, alteori da, îl găsesc chiar cu o mare ușurință dată de indiciile intuiției. Alții folosesc "piatra" găsită și o transformă în bijuterie. Eu nu cred că experimentul va muri vreodată. Omul este o ființă curioasă și va exista mereu în el nevoia de noutate așa cum există nevoia de stabilitate. Desigur, anvergura experimentului ține mult de contextul în care se produce. Există experimente pentru o comunitate, pentru un spațiu, pentru un timp, personale sau colective. Există experimente pur artistice

personale și, uneori, să ne "reinventăm" ca persoană. Este acel ceva "fresh" care ne face viața mai interesantă, mai picantă. Poate fi orice, poate face orice, limita e doar a celui ce o trăiește. Primul contact cu experimentalul poate fi "brutal", prea dificil de pătruns. Cred că e important ca oricine participă - fie ca public sau interpret - să vină cu o doză bună de curiozitate și deschidere față de nou.

CIMRO: Irinel și Darie, aveți experiență și în improvizație, și în compoziție "propriu-zisă". Sunt diferențe majore sau nu în structurarea și reacția gândului, a spontaneității?

Irinel Anghel: Din experiența mea, diferența majoră e dată de factorul timp. Eu consider că, fie că vorbim despre muzica improvizată, fie că vorbim de muzica scrisă, vorbim tot despre *creație muzicală*. Dar, în improvizație, lucrezi doar cu timpul prezent, lucrezi cu fenomenalitatea materiei vii. Spontaneitatea este necesară ca simțire a fluxului, acordare cu acesta și se convertește în decizie sau reacție imediată, trăire activă a muzicii. Muzica scrisă are un alt timp de creație, expandat, care permite întoarceri, verificări, șlefui, restructurări, priviri de ansamblu. Experiența este diferită din acest punct de vedere. În improvizație nu ai cale de întoarcere și asta te face foarte atent, prezent și conectat la creația ce se întâmplă *aici și acum*. O singură dată. Desigur că experiența de compozitor de muzică scrisă își spune cuvântul în felul în care îți faci "decupajele" acționând prin modele practice și agreeate, care ies la suprafață atunci când sunt solicitate rapid. Nu văd un conflict între aceste două tipuri de creații. Există o prejudecată în România cum că muzica improvizată nu ar fi una "serioasă", că este un act amatoricesc dar așa vrea să dizolv această opinie, spunând că este un act de mare profesionalism și curaj să îți expui creația în chiar timpul în care ea se face. Și acest lucru vine în urma experienței câștigate, a practicii de ascultare și relaționare și a talentului muzicienilor care pot să se încreadă în intuiția lor și capacitatea de construcție spontană.

Darie Nemeș-Bota: Mă consider un muzician curios, care a cochetat cu compoziția. În prima mea perioadă de creație eram interesat mai mult de combinația dintre efecte muzicale interesante și sonorități melodice stranie (sau nu). Treptat am interacționat din ce în ce mai mult cu muzici electronice, de teatru, performance și experimental, și am descoperit mult mai multă diversitate și un limbaj de expresie mult mai larg. Față de actul componistic "tradițional", unde există delimitări prestabilite, reguli și tabuuri, experimentalul poate căpăta orice formă, orice structură, iar mesajul se transformă în "instinct", spontan, uneori brutal dar mereu ONEST - și onestitatea miroase bine. Pe de altă parte, onestitatea poate exista și în filele unei opere muzicale care e capabilă să depășească limitele caligrafice. Este un efort mai mare, dar merită. De aceea am început o nouă perioadă componistică.

Pagini de **Diana ROTARU**

sau cu detente transartistice. Importantă e hotărârea de a porni pe drumuri necunoscute și de a descoperi unde duc acele drumuri și ce au ele de oferit. În experiment, bucuria este a căutării, și de aceea cred că seara experimentală din CIMRO DAYS s-a validat ca atare pentru că a pornit de la această bucurie de a testa combinații posibile între aparate și sunete vechi și noi, artiști cu personalități, temperamente și experiențe diferite. Ne-am deschis câteva noi posibilități în raport cu experiențele personale și cu cele din viața muzicală românească și am devenit și mai curioși să aflăm ce e mai departe.

Darie Nemeș-Bota: Da, cred că încă se poate vorbi de experiment în muzică și astăzi, cu atât mai mult în spațiul românesc care în ultimii ani a început să "înflorească" pe această zonă. Mă bucur că există din ce în ce mai multă diversitate artistică. De asemenea se creează o comunitate artistică versatilă și extrem de bogată în idei, de ce să nu te bucuri? Îmi doresc să văd și mai multe, și mai diverse evenimente experimentale pe viitor. Plusuri și minusuri: experimentul ne ajută să lărgim orizontul cunoașterii noastre, să depășim bariere

Căile îngerului sunt necunoscute

În 28 octombrie a avut loc în sala Teatrului de Opereta și Muzical "Ion Dacian" spectacolul *Calea îngerului uman*, de Mihaela Vosgianian, "cross media performance pentru artist tradițional, ansamblu, sunete procesate, dans & video".

Nu mai văzusem spectacolul, deși în ultimii ani se jucase de mai multe ori, în diverse variante. Dorința de a vedea și auzi doi interpreți atât de cunoscuți și diferiți ca Grigore Leșe și Barrie Webb și interesul pentru evoluția Mihaelei Vosgianian se împleteau cu o oarecare reticiență față de titlul spectacolului. "Calea"

avea conotații ezoterice, sugera orizonturi îndepărtate și speranță; în schimb "îngerul uman" mă neliniștea pe plan estetic, cum mă neliniștește și "omul angelic". (Mă simt mai bine cu "angel radios"). Textul pompos și pretențios al programului de sala mi-a sporit neliniștea. Hotărâtă să nu cedez ideilor preconceptuate, m-am legat de catarg ca Ulise și am lăsat "sirenele" să cânte. Zumzetul acestor idei s-a estompat destul de repede în confruntarea cu ceea ce se întâmpla pe scenă; implicarea protagoniștilor avea propria sa putere de seducție, iar "subiectul" spectacolului, conținutul ideatic a contat mai puțin decât spectacolul în sine. Muzica mi-a rămas în memorie ca o magma cu intarsii fluide - momente de inspirații etnice diferite; autenticitatea lui Grigore Leșe, vocea sa frustă cu accente rurale se potrivea cu probitatea artistică a virtuozului Barrie Webb (trombon și didgeridoo); o surpriză a fost vocea Mariei Chifu, pe care o știam excelentă fagotistă. În fosă, muzicienii grupului Inter-art, conduși cu precizie de Cristian Lupeș au asigurat coerența sonoră, dar și momentele de ruptură a discursului. (Da, și pentru tăcere bruscă e nevoie de precizie).

Partea vizuală a avut calități certe: sobrietatea și simetria amplasamentului celor două grupuri de muzicieni (în stânga, Barrie Webb cu instrumentele sale și compozitoarea însăși, mânuind instrumente de percuție și participând vocal; în dreapta, Grigore Leșe și Maria Chifu - femeile în spatele bărbaților, în aranjament arhetipal!) lăsa loc evoluției dansatorilor și actorului; în spate, pe ecran, curgeau imaginile create de Mihai Cucu, un artist vizual pe cât de talentat, pe atât de cultivat.

Coregrafia Liliane Iorgulescu are fior expresionist; începutul, "ieșirea din cocon" a trezit amintirea celebrului "dans în sac verde" al lui Miriam Răducanu de la începutul anilor '70: o entitate ale cărei forme de-abia se ghicesc se zbate să iasă din strânsoarea amorfă a țesăturii. Plasticitatea mișcărilor, inventivitatea și rigoarea trimit uneori cu gândul și la Alvin Ailey, Liliana Iorgulescu rămânând mereu autentică. Un moment memorabil, despre nostalgia trecerii, este cel de la sfârșit, în care cei doi dansatori desfășoară în secvențe, între lin și sacadat, pânza de la începutul spectacolului.

Scenografia Mariei Constantinescu, sobră și rafinată, cu jilțul ca element central, a introdus publicul de la început, din foaier, în tematica drumului, caii,

parcursului evolutiv. Materialul dur - lemnul, exaltă delicatețea pânzelor instalației de la intrare. Actorul George Hodor a recitat poemele lui Varujan Vosgianian; în economia spectacolului, prezența sa de pelerin straniu, bruegelian autohton (dar fără ascuțimea unuia pictat de Sorin Ilfoveanu sau Ion Iancuț) aducea un element într-adevăr uman.

Eclectismul celor văzute și auzite corespunde și finalmente se subordonează viziunii compozitoare; sinceră în demersul său, total implicată în căutarea unor răspunsuri, ea abordează teme profunde și general umane, chiar dacă fără ironie, fără autoironie, fără *clins d'oeil* către alte producții, aparent și fără ezitări. Există forță într-o asemenea angajare; am continuat să mă gândesc la spectacol și după ce s-a sfârșit. Unele spectacole se uită aproape instantaneu; altele lasă întrebări fără răspuns imediat - tocmai aceste evenimente, adesea contradictorii, incită la comentariu.

P.S. Necunoscute sunt căile îngerilor: îmi amintesc de o schiță de Mircea Horia Simionescu, din *Ingeniosul bine temperat* (mi-e greu să stabilesc acum dacă

din volumul *Dicționar onomastic sau Bibliografie generală*); schița se numește *Despre prietenia italienilor cu îngerii* și menționează vizitele nocturne ale unor personaje în casele italiencelor din secolele XV-XVI. După ce musafirii dispăreau a doua zi, lăsând miros de nectar în urmă, femeile italiene își dădeau seama că fuseseră vizitate de îngeri; nouă luni mai târziu se naștea un Leonardo sau un Rafael...

Lena VIERU-CONTA

„Calea îngerului uman”...

...este titlul unui spectacol-ritual, un spectacol pe parcursul căruia își dau mâna mijloace de comunicare dintre cele mai diferite ce însoțesc un artist tradițional – în acest caz Grigore Leșe în calitate de invitat special, de asemenea un ansamblu instrumental; ...conturând un complex de sunete procesate, cărora li se adaugă mișcarea scenică, dansul, imaginile video.

Spectacolul a avut loc - și sunt șanse să continue - la Teatrul de Operetă. Conceptul artistic, inclusiv evoluția sonoră, muzica, aparțin compozitoarei Mihaela Vosganian, un muzician care găsește măsura raportului eficient dintre idei, mișcarea scenică și ambientul sonor. Este un spectacol ce preia și aduce împreună sugestii ce pornesc din zone spirituale diferite, din Orientul Îndepărtat și cel Mijlociu, până spre zona bizantină a creștinătății. Indiscutabil, demersul este temerar.

Este un experiment captivant ce se adresează publicului zilelor noastre, spectatorului inteligent și sensibil, avid de cunoaștere; ...de întremare.

Povestea devine purtătoare de învățăminte pe care ești invitat a le desluși; „drept un basm inițiativ al devenirii omului”, așa cum ne provoacă autoarea scenariului și a muzicii. „Am conceput această lucrare gân-

dindu-mă la interpretarea lui Grigore Leșe”, menționează autoarea spectacolului. Acesta „reflectă conștientizarea propriei misiuni divine pe care ar putea să o aibă orice om deschis spre înțelesurile spirituale”.

Unitar, cursiv, spectacolul se desfășoară de o manieră imaginativă pe parcursul mai multor secțiuni; se marchează devenirea ființei pământene de la vârstele omului spre momentele trecerii unor vămi spirituale de semnificație, marcate de trepte sonore explicit considerate.

Indubitabil, imaginația, sensibilitatea, capacitățile asociative, cultura publicului spectator sunt solicitate intens pe întreaga desfășurare a acestui spectacol gândit drept un ritual al identităților umane ce unesc nașterea cu moartea; ...de-a-lungul unui parcurs fără-de-sfârșit, greu de cuprins, firesc de simțit. Dacă ai, dacă dobândești forța spirituală necesară.

Captivantă îmi apare relația ecourilor ancestrale, inclusiv sonore, cu mediul acustic electronic cu totul propriu zilelor noastre; este meritul autoarei de

a fi realizat această compatibilitate și nu fuziune. Este mediul în care se înserează firesc recitarea versurilor „Mioriței” drept o rugăciune pe care Grigore Leșe o rostește spre sine, cu grăbită înfrigurare. Este mediul în care evoluează dansatoarea Liliana Iorgulescu inclusiv în calitate de coregraf al întregului spectacol; ...trăsând liniile ce unesc conceptul spiritual-sonor de imaginea vizuală pe care acesta o determină.

Artiștii plasticieni Maria Constantinescu, Mihai Cucu, Dan Andrei și-au luat dificila misiune de a fi definit complexul imagistic al întregului spectacol; pe parcursul acestuia,

sugestia unor artefaze tradiționale românești este întărită prin accente vizuale, prin tonuri evocatoare de lumini, de umbre. O bună coordonare a întregului complex sonor a fost asigurată de Cristian Lupeș, conducătorul ansamblului instrumental. Și-au dat concursul grupul vocal-instrumental-coregrafic Inter-Art și Cvartetul de coarde Passione...; un program susținut de ARCUB în parteneriat cu Opera Națională București, cu Teatrul de Operetă.

Greu de spus dacă acest spectacol își va găsi drum spre un numeros public. Personal nu am pătruns toate conexiunile evoluției scenic-sonore. Dar în mod cert, cei care vin să asiste la acest spectacol trebuie să-și abandoneze o parte importantă dintre ideile preconcepute.

Dumitru AVAKIAN

Après “Carillon nocturne” Ansamblul devotioModerna – un deceniu de activitate

Ansamblul devotioModerna, condus de compozitoarea și dirijoarea Carmen Maria Cârnci, a debutat în urmă cu 10 ani sub auspiciile Festivalului “Zilele SNR – SIMC” transformat, doi ani mai târziu, în Festivalul Internațional “Meridian - “Zilele SNR – SIMC”. Prin concertul După “Carillon nocturne” din 8.09.2015, susținut în Aula Palatului Cantacuzino – București, au sărbătorit un deceniu de activitate artistică.

Ansamblul devotioModerna a luat ființă la inițiativa compozitorilor Sorin Lerescu, Doina Rotaru, Dan Dediu, George Balint și Carmen Cârnci. Numele ansamblului exprimă crezul său artistic, cei doi termeni asociați se pot interpreta astfel: devoțiunea – ca lege fermă, stabilă, eternă pentru ceva, în cazul de față pentru modern, iar modernul implică transformare și schimbarea continuă, modern, de pildă, este și Monteverdi și Ștefan Niculescu.

Am apreciat întotdeauna modul inteligent în care dirijoarea Carmen Maria Cârnci își alcătuiește programul concertelor sale. Concertul aniversar al formației devotioModerna a avut drept moto piesa *Carillon nocturne* de George Enescu, compusă la Sinaia în vara anului 1916 “una din din cele mai extraordinare bucăți vreodată scrise pentru pian”, spre a-l cita pe Pascal

Bentoiu. *Carillon nocturne* are un aer de familie cu *La cathédrale engloutie* cu care este contemporană și se aseamănă prin înălțările armonice surprinzătoare, prin “melodia acordurilor” și misterul care le învăluie, dar de care mult se distanțează prin limbajul său complex, inedit, aflat într-un punct foarte avansat în privința modernității. Motivul inițial, reluat pe parcursul lucrării, precum și acordurile paralele preponderent disonante, cu inegalități în distribuirea intensității notelor alcătuitoare spre a lumina o anume melodie, sugerează sunetul prelung al clopotelor serii (vecernia) și nopții. Intonațiile românești și poezia nopții trimit gândul spre finalul *Sonatei în fa# minor* pentru pian, compusă opt ani mai târziu.

Concertul s-a deschis cu piesa pentru percuție solo *Flori pentru două toace* de Dan Voiculescu (1985). După cum se știe, sonoritățile toacei, instrument străvechi preluat de Biserica noastră ortodoxă și glasul clopotelor, cheamă credincioșii la rugăciune și la sfintele slujbe. Iată că sunetele și “cântecul” toacei a pătruns în sala de concert, piesa lui Dan Voiculescu este un exemplu în acest sens. Dacă ar fi fost cu puțință ca cele două toace să fie fixate pe suporturi laterale, atunci vibrațiile, armonicele, sonoritățile, ar fi fost mai ample, mai complexe, mai frumoase.

Piesa *Sonorități și nu mă uita* pentru flaut și pian de Ulpiu Vlad (2015) face parte din ciclul *Sonorități și flori*, ciclu compus pe parcursul mai multor ani. Melodia este nota dominantă a creației lui Ulpiu Vlad, o melodie cu nobile obârșii, în muzica enesciană și în folclorul arhaic românesc. Spre exemplu, cantilena inițială a flautului solist din *Sonorități și nu mă uita*, alcătuită din sunete lungi, îmbogățite și înfrumusețate cu ornamente, cu volute, ce revin la sunetul din care au pornit, evoluează pe un ritm parlando rubato. Este o muzică visătoare, mai mult lentă decât rapidă, cu teme ce decurg unele din altele, cu episoade narative și dezvoltatoare, cu segmentele formei perfect conturate.

Doina Rotaru, plecând de la vocabula indiană „mithya”, de la eufonia, vibrațiile și sensurile ei, a compus ciclul *Mithya* pentru flaut solo, flautul fiind instrumentul său preferat căruia i-a dedicat, până în prezent, 27 de lucrări. Mithya, în traducere literală, înseamnă „ca o”, astfel cele trei piese care alcătuiesc ciclul *Mithya* sunt imaginate, I ca o rugăciune, II ca o colindă, III ca o doină. În această

lucrare, ca și în multe alte compoziții, Doina Rotaru reunește două lumi, două culturi și muzicii diferite, respectiv, cea europeană-românească și cea orientală și extrem-orientală, creind ceea ce s-ar putea numi „armonia contrariilor”.

Cele *Patru inscripții* pentru pian de Adrian Iorgulescu, compuse în anii 70, țin pasul cu evoluția universală a limbajului muzical. Pe fundalul unui atonalism liber dezvoltat se aud ritmuri complexe, motive concise, sonorități intense, contraste dinamice, dar mai ales disonanțele, „bătăia lungă a disonanței” despre care odinioară vorbea Adorno.

Piesa *Triplum* pentru clarinet, violoncel și pian de Ștefan Niculescu (1973) se poate interpreta ca o trimitere înapoi la triplum străvechi al Școlii de la Notre Dame, sau, mai degrabă, ca o replică modernă a acestuia. Ștefan Niculescu dezvoltă aici trei sintaxe sonore fundamentale, omofonia, polifonia și eterofonia precum și trei scriituri diferite, una tradițională și o altă două, care permit interpreților libertăți ritmice ori melodice; în intervențiile pianistului „solist” de pildă, am sesizat și alte sonorități decât cele clasice...

Concertul s-a încheiat cu *Jocul de-a ziua* pentru flaut, violoncel și pian de Carmen Cărneci (2000 / 2013), piesă pe care aş compara-o cu un tablou pointilist și *apfelStrudel* pentru ansamblu (2014) de Mihai Murariu, talentat pianist și compozitor. *ApfelStrudel* este

un fel de joc vesel, exuberant, entuziast, cu sonorități de jazz și de folclor românesc.

Ansamblul devotioModerna este alcătuit din muzicieni de excepție: Ștefan Diaconu (flaut), Cristian Mancaș (clarinet), Dan Cavassi (violoncel), Mihai Murariu (pian), Alexandru Stroe (percuție). O mențiune aparte pentru Carmen Maria Cărneci, personalitate marcantă a muzicii românești, ea a reunit și condus interpreți excelenți, împreună au studiat, au pregătit și susținut numeroase concerte vreme de un deceniu. În acest ceas aniversar îi felicit și le urez activitate îndelungată și multe succese.

Veturia DIMOFTACHE

devotioModerna la Belgrad

Pe 26 septembrie, în sala Băncii Naționale a Serbiei, sub auspiciile ediției a 24-a a festivalului internațional Review of Composers in Belgrad, ansamblul bucureștean **devotioModerna** a susținut un concert deosebit de apreciat, atât pentru program, cât și pentru calitatea interpretării. Programul selectat cu grijă a oferit o diagramă istorică a evoluției muzicii românești în ultimii 50 de ani, de la 1963 la 2014, relevând orientări stilistice și poetici compoziționale variate, de la neoclasicism (Ulpui Vlad, *Sonorități și Nu-mă-uita* pentru flaut și pian), *via* un modernism moderat (Adrian Iorgulescu, *Patru Inscricții*

pentru pian; Doina Rotaru, *Mithia I* pentru flaut-solo), la neo-modernism (Carmen Maria Cărneci, *denn der Tag war noch ganz* pentru flaut, violoncel și pian) și postmodernism (Mihai Murariu, *apfelStrudel* pentru flaut, clarinet, violoncel și pian). Întregul program a fost interpretat remarcabil. Ascultându-și lucrarea *Manchester Trio* pentru clarinet,

violoncel și pian, compozitorul sârb Dejan Despić, membru al Academiei de Arte și Științe din Serbia, a declarat că aceasta a fost cea mai bună interpretare a compoziției sale (din toate cele cîteva zeci - n.tr.). Publicul a răspuns, la rîndul lui, cu îndelungi aplauze - cel mai bun indicator al recunoașterii gradului înalt de profesionalism al fiecăruia din cei cinci muzicieni: Ștefan Diaconu - flaut, Cristian Mancaș - clarinet, Dan Cavassi - violoncel, Mihai Murariu - pian, Carmen Cărneci - dirijoarea și coordonatoarea ansamblului. La concert au fost prezenți ambasadorul României, însoțit de câțiva membri ai ambasadei române la Belgrad, precum și fostul ambador al Serbiei în România.

Ivana TRIŠIĆ

APROAPE ȘI DEPARTE – Nähe und Ferne

Așa s-a intitulat concertul orchestrei de cameră **Sinfonietta Dresden** care a avut loc în 22 octombrie a.c. la Dresda, în Germania. Directorul artistic al acestui ansamblu, flautistul Olaf Georgi, a conceput acest concert ca un **dublu portret** Violeta Dinescu (stabilită în Germania din 1982) și Doina Rotaru (subsemnata). Au fost prezentate publicului german două lucrări ale Violetei Dinescu, *„Akrostichon”* (1983) și *Suita a 2-a* din muzica filmului *„Tabu”* (primă audiere), iar din

creația mea au fost interpretate *„Centrifuga”* (2011) și o lucrare scrisă special pentru acest eveniment, *„Fragile II”* pentru clarinet și orchestră (2015), avându-l ca solist pe excepționalul Emil Vișenescu. Concertul a mai cuprins *„Preludiu la unison”* de George Enescu (care a deschis și a închis manifestarea) și *„Prélude à l'après-midi d'un faune”* de Claude Debussy. Orchestra a fost impecabil condusă de mîna elegantă dar fermă a minunatei muziciene Judith Kubitz, dirijoarea Filarmonicii din Baden-Baden.

Concertul a fost reluat în 24 octombrie la Görlitz (Zgorzelec), în sala de concerte a Centrului *„Meeting Point Olivier Messiaen”* - construit chiar pe locul unde a fost cândva lagărul în care Messiaen a scris celebrul său *„Quatuor pour la fin du temps”* în 1940.

Ambele concerte s-au încadrat într-o serie de manifestări muzicale intitulată *„An die Freunde...Die Konzertreihe zum Thema Freundschaft”*. Din aceeași serie, cu o săptămână înainte a fost prezentat publicului din Dresda un concert dedicat muzicii lui Helmut Lachenmann și Wolfgang Rihm, numele cele mai importante ale muzicii contemporane germane din acest moment.

Cele două concerte de muzică românească și prezența celor 3 muzicieni români în Dresda și Görlitz s-a bucurat de sprijinul Institutului Cultural Român din Berlin.

Doina ROTARU

Incandescența unui spectacol de muzică electronică și multimedia

Sala mică a Ateneului a fost de curând (17 oct.) gazda unui incitant spectacol de autor – tip Atelier, spectacol în cadrul căruia au fost aduse în prim plan (cu încredere și speranță – dacă e să mă refer la publicul numeros, în marea lui majoritate tânăr), genuri muzicale ancorate în stricta actualitate artistică, arhitecturi exploratorii ale mix-ului mereu ofertant acustic-electroacustic precum și a celui înscris în sincretismul multimedia – pe cât de flexibil pe atât de combinativ și expresiv – toate purtând semnătura Maiei Ciobanu.

Programul a cuprins trei lucrări reprezentative din creația autoarei: *Manifest elitist 1* (multimedia), *Concert pentru pian și mediu electroacustic* (solist Sorin Dogariu) și „*Das ist nicht ein Streichquartett*” (multimedia).

Lucrările au fost pefate de autoare prin expuneri esențializate, sensibile, docte, extrem de subtile, clarificatoare chiar și pentru publicul neavizat – prin deschiderile interdisciplinare generoase dar și prin apelul la experiențele personale ale celor prezenți, cu scopul de a împărtăși emoții, de a decipta idei și sensuri, de a ajunge la miezul lucrurilor, de a descoperi noi orizonturi, toate acestea împletite într-un demers gnoseologic tulburător, captivant, agreabil, surprinzător. Compozitoarea a mizat permanent pe *feed-back-ul* contemplatorului.

De altfel, spectacolul în sine s-a bucurat de câteva cuvinte introductive cu privire la *elitism* – perceput și asumat ca „*stare a spiritului*”. Această definiție constituie o redimensionare inovatoare a interpretării conceptului. Indispensabilitatea, rolul vital al elitelor în evoluția societății sunt de netăgăduit.

Manifest elitist 1 e o mostră ideală de sincretism multimedia în care se împletesc cei trei factori ai imaginii artistice de acest gen: cuvântul scris (textul) – sunetul (muzica) – imaginea. Primordială e *muzica*. Asocierea sonorului cu celelalte două elemente artistice distincte constituie doar una din posibilități, fiind varianta pe care autoarea o propune la un moment dat. Unul din aspectele revelatorii ale muzicii Maiei Ciobanu constă în cultivarea/îmbogățirea în mod original a valorilor prețuite și asimilate de distinsa compozitoare (se impune reiterarea, în acest sens, a conceptului *Bibliotecii*, aparținând lui *Borges*) prin reintroducerea lor în circuitul său creativ, reconfigurate/reformulate cu mijloace specifice propriului său limbaj, într-o nouă operă. Este și cazul *Manifestului elitist 1* în cadrul căruia, în șapte trepte (secțiuni formale) se metamorfozează/sublimează/împletesc, în *concepție Gaudi*, elementele minerale, vegetale, animale, umane, de la materie la spirit, cu atingerea acelei stări a spiritului denumită *elitism*, textul completând manifestul *Elitismului*, prin intermediul căruia muzicianul, omul de cultură Maia Ciobanu își

rostește ferm crezul în rolul și menirea elitelor, considerate a fi *condiția sine qua non* a evoluției societății.

Momentul declarat romantic al serii l-a constituit *Concertul pentru pian și mediu electroacustic*. Lucrarea datează din 1990, este structurată (precum modelele clasice-romantice) în trei părți, în cadrul căroră se întrepătrund în mod ingenios forma de sonată și cea de variațiuni. Momentele de tensiune, construite în tandem, alternează spectaculos cu cele de reală, încântătoare cantilenă – în care pianul e romanticul, seducătorul protagonist. Partitura electroacustică, învăluitoare, e realizată cu măiestrie. Lucrarea e amplă, echilibrată, dificilă; ea cere nu numai virtuozitate solistică ci

și viziunea unui muzician autentic. Datorăm excelenței pianist Sorin Dogariu (versat atât în abordarea repertoriului clasic-romantic, cât și a celui contemporan) o versiune interpretativă de grație, remarcabilă prin tehnica și expresivitatea exprimării, intensitatea trăirilor și forța de a susține arcul voltaic al formei.

„*Das ist nicht ein Streichquartett*” ironizează fin, prin chiar titlul acesteia, rezistența quasi-generală, disimulată, în fața noului, anulând, *de facto*, dreptul la cunoașterea și evaluarea noilor fenomene/ forme/ valori estetice, artistice sincretice. Întreșerea ingenioasă, armonioasă a calităților caracteristice *homo faber-ludens-sapiens* este relevată cu sensibilitate și subtilitate prin prezentarea mâinilor care făuresc, se joacă, mângâie, studiază, cântă, ajută, vindecă, creează (din nou se face apel la sublimul operei lui Gaudi). Imaginile care însoțesc coloana sonoră demonstrează că *vedem ce auzim*. Auditivul transcende vizualul. Sunt înmănunchiate verbul, imaginea, muzica, mișcarea, dominate de energia muzicii Maiei Ciobanu.

Energia incandescentă a spectacolului în ansamblul său, a dominat Sala mică a Ateneului, cu numerosul public aflat în ea, până la finalul spectacolului. Toți au fost conectați la noile genuri artistice, care i-au captat, care i-au cucerit prin coerența indusă de fluiditatea materiei și a expresiei, prin evidențierea pluralității modurilor de comunicare, prin suportul sensibil, subtil, persuasiv care i-a susținut și invitat spre (re)descoperirea Eu-lui spiritual și emoțional.

Carmen POPA

Pictură, muzică și eseu la Muzeul "George Enescu"

Bucuria comuniunii dintre imagine, sunet și cuvânt sau, altfel spus, coeziunea unui triumvirat artistic inedit: **Dorina Novac** (pictură), **Șerban Novac** (fagot), **Mihai Novac** (eseu) – arhitecturi bazate pe lumină și culoare, portrete sonore și jerbe lexicale, ne-au fost propuse, sub forma

foto: Marius Vajocica

unui concept spectacular, de către Muzeul "George Enescu" la finalul lunii octombrie.

Ideea asocierii dintre pânzele Dorinei, argumentația lui Mihai și volutele fonice ale fagotului lui Șerban Novac în formula unui eveniment artistic „de familie” nu

este o premieră, ci doar o transpunere a sa într-un alt spațiu public, după precedentele expoziții-concert intitulate „Apercepții 2” (2013) și „Interferențe” (2014).

Deopotrivă vernisaj al expoziției intitulate „Balci, grădina Reginei”, dar și recital de muzică nouă ce-a adus în prim plan creații și autori contemporani de valoare, seara cu rezonanță sincretică ne-a dezvăluit, cu generozitate, multiplele fațete ale celor trei personalități care au construit minuțios acest creuzet cultural. Intențiile Dorinei Novac,

exponenta unei poetici peisagistice rafinate, sensibile, cu o pronunțată nuanță nostalgică, au fost traduse în limbaj filosofic de către Mihai Novac prin intermediul eseului „*Athanor sau creuzetul lum(in)ii*”, în timp ce Șerban Novac, după o emoționantă evocare a Reginei Maria (căreia, de altfel, îi era dedicată expoziția) a adăugat acestui parcurs de suflet un program muzical inspirat, alcătuit din partituri semnate de Dieter Acker, Luchino Belmonti, Liviu Dănceanu, Viorel Munteanu și Nicolae Brânduș.

Inflexiunile de esență arhetipală ale *Monodiei* lui Acker, semnificațiile imaginilor caracterologice conținute în textura tabloului sonor al lui Belmonti – *Ritratto di Gio e Pip*, metamorfoza unei forme clasice în termeni contemporani ca în cazul *Sonatei pentru fagot* a lui Liviu Dănceanu, meandrele melodice de sorginte popular-lăutărească ale *Ballatei* lui Viorel Munteanu și filonul dinamic cu certe trimiteri ritualice al *Melopediei* lui Nicolae Brânduș și-au îndeplinit rolul de a ghida subtil auditoriul într-un labirint de percepții senzoriale ce s-a suprapus inerentei incitări către vizualitate, generând o dublă perspectivă artistică, absolut benefică. Mai mult, discreția interferenței imaginii cu muzica, inteligent pusă în valoare de amplasamentul picturilor în eleganta sală Cantacuzină a muzeului, a prilejuit și acele momente de relaxare interioară atât de dorite, înlesnind, chiar și pentru câteva clipe, evadarea din cotidian spre a se bucura de Frumosul și Armonia formelor, de puritatea mesajului culorilor, de echilibrul spiritual al dimensionării spațiului, de o trăire calmă, regeneratoare.

Și iată că încărcătura magică a Athanorului și-a făcut din nou efectul! Grație tot unei alchimii: cea a familiei Novac.

Loredana BALTAZAR

Pianista Mădălina Claudia Dănilă

Marți 27 octombrie seara, la Sala mică a Ateneului Român, pianista Mădălina Claudia Dănilă a susținut un recital pe care l-am așteptat cu interes, de vreme ce această interpretă se află într-o creștere de valoare, confirmată în diferite și varii manifestări muzicale, inclusiv în cele cu programe de muzică contemporană.

Mădălina Claudia Dănilă are capacitatea de a întruni alături de un instinct muzical puternic și revelator, o tehnică virtuoasă de mare spectaculozitate, o forță redutabilă în sonorități și intensități, un dar, și acesta este nu atât atingerea și potențarea punctelor culminante ale unei compoziții sau a alteia, ci ivirea unor culmi de expresie și emotivitate. Acest lucru îi este propriu și apare în evidență în momentele de grație și de vibrație cuceritoare.

Am ascultat mai întâi **Trei piese pentru pian** de Marțian Negrea, o muzică despre care mi-am spus că frumusețile muzicale, frumusețile reale nu sunt și nu pot fi zadarnice, și atunci

când le reîntâlnim este bucuria de a vedea că n-au pierit. Sigur, aceste piese sunt miniaturale, dar un adagiu antic ne spune că non multa sed multum. Și, uneori, este și așa.

Cele **Șase piese pentru pian op. 118** de Johannes Brahms au fost redade de Mădălina Claudia Dănilă ca o autentică pagină de involburare, de pulsație și ritm, de substanță poetică și de îmbinare a acestora într-un climat sonor de impresionantă intensitate. Am fost plăcut și confortabil surprins de profunzimea unora dintre cele mai nobile sentimente, de gestică, de evocare, de clamarea acestei capodopere.

Parafraza de Franz Liszt **după Miserere din opera Trubadurul** de Giuseppe Verdi, a fost deschiderea ca Mădălina Claudia Dănilă să fie în largul ei cu întreaga sa măsură a degajării și preciziei pe claviatură, prin statuarea și înălțarea sensului dramatic al acestei creații de spiritualitate și elansare romantică.

Sonata în fa diez minor, op. 24 nr. 1 de George Enescu este o compoziție genială. Trebuie spus că Enescu, în cele mai multe dintre

lucrările sale, nu se exprimă numai pe sine ci învedează un mare și bogat fond de cultură muzicală, în care sens nu este vorba de influențe, ci de confluențe. Numai la Mozart, dacă nu greșesc, mai

apar aceste cristalizări, ca în mecanica cosmică, anume că nu îi auzim doar muzica sa, ci și muzicile. Muzicile care se aud și la George Enescu.

Mădălina Claudia Dănilă a excelat în aducerea în sunet a acestor virtuți tangibile, a adevărului gândirii muzicale enesciene și totul cu abilitate și agilitate. Mădălina Claudia Dănilă a conferit acestor pagini enesciene suflul simfonic, gestul sacerdotal al bunului senior, puritatea unor luminozități de esență.

Mircea ȘTEFĂNESCU

„Dialoguri lirice” cu soprana Liliana Dumitrache

Filarmonica „George Enescu” a organizat, miercuri 28 octombrie, la Ateneul Român, un concert aniversar dedicat celor 35 de ani de activitate artistică a sopranei **Liliana Dumitrache**. Numele marei soprane s-a impus în viața muzicală a ultimelor trei decenii ca o valoare importantă a artei lirice românești. Formată la Universitatea Națională de Muzică din București, sub îndrumarea maestrilor Eugenia Moldoveanu, Maria Hurduc și regizorului Anghel Ionescu Arbore, Liliana Dumitrache a debutat în carieră încă din timpul studenției, în spectacolele Institutului. Timp de peste trei decenii, realizarea spectacolelor lirice, pe mari scene naționale și internaționale, a reprezentat idealul dominant al vieții sale, ca muzician și solist vocal. Cu prilejul concertului aniversar, s-au reunit în jurul celebrei soprane colegi, artiști lirici, parteneri, colegi profesori care au evoluat pe scena muzicală de-a lungul acestui răstimp, majoritatea invitați de la Opera din Brașov - teatrul debutului oficial cu rolul titular din **La traviata** de Verdi, Teatrul Național de Operetă și Musical „Ion Dacian” din București și, mai ales, Opera Națională București, unde Liliana Dumitrache a fost prim solistă până în 2004, adesea participând împreună cu colegii de scenă la importante turnee internaționale. După această perioadă, a urmat momentul în care muziciana a optat pentru cercetarea muzicală, obținând titlul de Doctor al UNMB cu o teză amplă despre **Vocaliză**. Totodată, după părăsirea scenei, întărește valorificarea vocației didactice, în calitate de profesoară de canto. Liliana Dumitrache a devenit în acest domeniu renumită pretutindeni, realizând acțiuni de educație vocală, participând la jurii și competiții interpretative. De asemenea, susține cursuri, la UNMB, Colegiul de muzică „George Enescu”, Facultatea de muzică din Galați. În calitate de maestră de canto, a obținut remarcabile succese în lansarea a numeroase tinere talente lirice. Programul de la Ateneul Român, desfășurat în ultima săptămână a lunii octombrie, a fost marcat, pe merit, de aplauze entuziaste. Întâlnirea cu publicul a debutat cu câțiva dintre tinerii discipoli ai profesoarei de canto, aflați în perioada de formare a vocilor solistice. Apoi, au urcat pe scenă artiști lirici ai teatrelor muzicale în care și-a desfășurat activitatea Liliana Dumitrache, veniți să mărturisească un semn de admirație pentru artista sărbătorită: Felicia Filip, Mihaela Stanciu, Simona Neagu, Simonida Luțescu, Lăcrămioara Săndulache-Schuller, Vincențiu Țăranu, Ștefan Schuller, pianista Liana Mareș, iar din corurile academice ale Capitalei, Cleopatra David, Nicolae Simonov, precum și Trio Mozaic (Oana Spănu Vișenescu – vioară, Emil Vișenescu – clarinet, Diana Spănu-Dănilă – pian).

Stăpânind o solidă cultură muzicală și resurse remarcabile de informație și studiu al stilurilor, Liliana Dumitrache este o prezență aplaudată și în stagiunile de recitaluri și concerte vocal-simfonice, în emisiuni de televiziune, radio și înregistrări de discuri sau în studiouri radiofonice românești. Dintr-un bogat palmares de cronici care i-au consemnat succesele,

cităm câteva cuvinte ce-mi aparțin, semnate într-o cronică din cotidianul *Independent*, după susținerea spectacolului „Faust” pe scena lirică bucureșteană: *„Opera Națională acordă sopranei Liliana Dumitrache încrederea obținerii unor roluri de prim-rang, pornind de la argumentul calității realizărilor sale, pe o linie constant ascendentă”*.

Cornelia Bronzetti

Pentru eminenta muziciană Cornelia Bronzetti, primele întâlniri cu publicul aparțin perioadei de încheiere a studiilor universitare bucureștene și de desăvârșire a formației sale artistice în perioada de perfecționare la Conservatorul National de Paris cu Joseph Calvet și, la Bruxelles, cu Arthur Grumiaux. De-a lungul celor cinzeci și cinci decenii de carieră muzicală, împlinite în 2015, a dovedit deosebită pasiune pentru arta muzicii, utilizând resursele personalității sale în direcția interpretării – solistică, muzică de cameră, dar și în cea a pedagogiei ca profesor de vioară (cu prestigiul unei clase de măiestrie interpretativă mult apreciată la Universitatea de Muzică din București), și ca membru

în jurii ale competițiilor naționale și internaționale. Totodată, fondator al Concursului internațional violonistic de la Câmpina. Cornelia Bronzetti este un nume binecunoscut melomanilor din România, în același timp prezențele sale peste hotare fiind o preocupare susținută continuu, mai cu seamă în plan european. Iată argumentul refacerii itinerariilor artistei, chiar dacă dispunem doar de repere nu întotdeauna complete și sistematizate. ca

documentare informativă sau înregistrări muzicale. Enumerăm totuși drumurile europene, așa cum le consemnează muzicologul Viorel Cosma în lexiconul

Interpreți din România: Austria, fosta Cehoslovacie, Rusia, Bulgaria, Macedonia, Franța, Grecia, Spania, Polonia, Italia, Elveția, Germania, Olanda, Finlanda....

În aula Palaului Cantacuzino, Muzeul național „George Enescu” a programat în luna noiembrie un recital aniversar – 55 de ani de carieră concertistică – susținut în compania pianistei Olga Babadjan. Ca de fiecare dată când invită melomanii, artista consacră programele sale promovării creației contemporane românești. Actualmente, afișul menționa patru compozitori: Carmen Petra-Basacopol, Liviu Glodeanu, Pascal Benteoiu, Wilhelm G. Berger.

În urmărirea derulării operelor camerale ale acestor compozitori, este desigur interesant să remarcăm diferențierile stilistice și temperamentale, ca și etapele unor cronologii distincte ale ivirii și rezistenței în timp în ce privește creațiile alese de interpretă. Pentru Carmen Petra-Basacopol, desigur că se remarcă într-un fel muzica **Sonatei opus 5**, partitură ce aparține debutului de carieră, în care primează muzicalitatea discursului, lucrare continuată de două lucrări pentru violă solo,

„Confesiuni” op.132, „Poeme nocturne” op.141, în care Cornelia Bronzetti a demonstrat abilitatea instrumentală a tehnicii unui „alt” instrument de coarde viola - iar compozitoarea intuiește expresiei unei „alte” înregistrări coloristic expresive. Tot din anii începutul creației vine **Sonatina** de Liviu Glodeanu, menită acum să ne reamintească talentul unui compozitor important, dezavantajat de lipsa de memorie a vieții noastre muzicale. Impresionant prin complexitatea asamblării formelor și tulburătoare expresii ale dramaturgiei, conținutul **Sonatei op. 14** de Pascal Benteoiu a impus în relația violonă-pian o profunzime aparte a versiunii interpretative propuse de Cornelia Bronzetti și partenera sa. Factura concertantă a ultimei sonate ascultate, de o amploare aparte în arhitectonică, a readus mărturia personalității lui Wilhelm G. Berger, cu acele ecouri în care contemporanul se intersectează firesc și profesional cu clasicul, romanticul și naționalul.

Calitatea redării muzicale este desigur un argument în favoarea forței interpretative de care este capabilă Cornelia Bronzetti, urmărită cu maleabilitate convingătoare de Olga Babadjan. Mai ales în condițiile în care, fără îndoială, vorbim de foarte puținii muzicieni care luptă pentru punerea în valoare a operelor școlii noastre componistice ce, în

mod obligatoriu, ar trebui să se bucure de mai multă sollicitudine din partea generațiilor de interpreți care își construiesc cariera din întâlniri și preferințe aleatoare.

Revenim pentru final asupra unor consemnări de cronică ce sintetizează personalitatea artistei: „Temperament artistic înflăcărat, tehnică aproape supranaturală, o natură romantică, o personalitate fascinantă, o sensibilitate profundă. O violonistă strălucitoare...” (*Het Vrje Volk*, Olanda); „Cornelia Bronzetti – o violonistă strălucitoare, un eveniment muzical de excepție...” (*Hannoversche Presse* – Germania); „Ascultătorii au ascultat o violonistă pur sânge, care cunoaște

toate rafinamentele instrumentului său...” (*Badisches Tagblatt*, Germania); „Tehnică perfectă, o mare măiestrie a interpretării.” (*Vecernie Novosti*, Rusia). Sunt ecouri ale diverselor apariții pe podiumul european, cum ar fi și cele solistice, din care desprindem Concertul nr. 1 de Prokofiev, înregistrat în 1969 cu dirijorul italian Pietro Argento.

Pagini de Grigore CONSTANTINESCU

Clepsidre muzicale autumnale

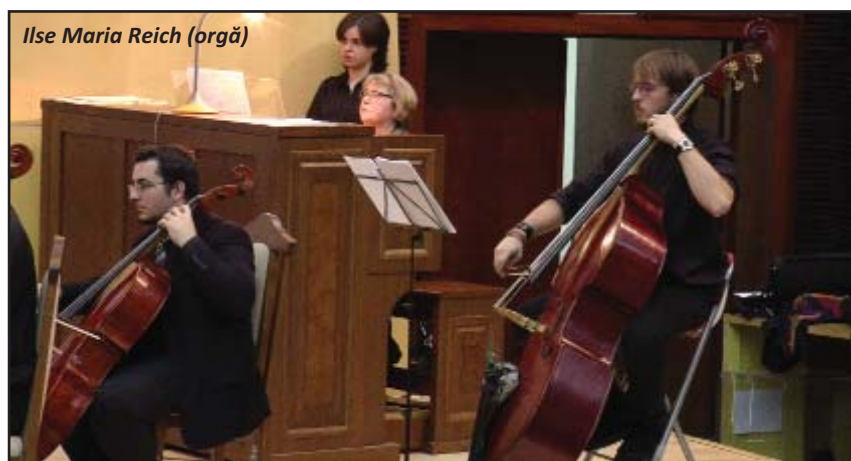
- Timișoara -

Festivaluri care se încheie și festivaluri care debutează, așa ar putea fi caracterizată viața muzicală timișoreană la acest început de octombrie. Se încheie la 6 octombrie cea de a X-a ediție a Festivalului de Muzică Veche care a durat trei săptămâni, pe parcursul cărora, organizatorii manifestării au oferit publicului în sala Bisericii Luterane din Timișoara o seamă de concerte și recitaluri dedicate muzicii baroce europene... Directorul

Bakfark, Ioan Caianu, Martin Schneider. Festivalul TIMORGELFEST prezintă un festin muzical ce include 16 concerte de orgă simultane antrenând toate orgile existente în Timișoara.

Ultimul eveniment muzical ce a avut loc în 19 octombrie în Aula Universității de Vest din Timișoara și care a încheiat Festivalul internațional TIMORGELFEST a fost dedicat unui duo componistic. În deschidere, au fost prezentate două lucrări ale compozitorului Șerban Nichifor *Kaddish* și *Moments* pentru tenor, flaut și orgă, pe versurile lui Vlad Solomon și Benedict Solomon. Ele s-au constituit ca o veritabilă ofrandă muzicală dedicată Holocaustului. Pe fundalul proiecției filmice cu momente din existența tragică a evreilor în lagărele de la Buchenwald și Auchwitz s-au suprapus intervențiile recitate și cantate ale tenorului Daniel Zah acompaniat de discursul tânguitor al orgii, realizat extrem de sugestiv de organistul Felician Roșca. Din când în când, dialogul voce-orgă era colorat timbral de intervențiile suave, eterice ale tinerei flautiste Georgiana Groza.

Partea a doua a prilejuit publicului întâlnirea cu renumita organista Ilse Maria Reich care a interpretat *Concertul pentru orgă și orchestră* de Liana Alexandra acompaniată de orchestra de cameră a Filarmonicii „Banatul” din Timișoara având la pupitrul dirijoral pe maestra Mihaela Silvia Roșca de la Opera Națională Română din Timișoara. Organista germană a reluat aceasta lucrare după 13 ani de la prima audiție absolută care a avut loc în 2002 la Sala Radio din București, eveniment care s-a bucurat de un succes notabil. Și de aceasta dată, publicul meloman a răsplătit cu căldură sensibilitatea, rigoarea și bogăția registrației

Ilse Maria Reich (orgă)

festivalului, domnul Codrin Emandi a propus melomanilor concerte realizate cu participarea unor interpreți și formații muzicale de renume internațional (Marco Beasley, Steffano Rocco, Fabio Accurso, Veronika Skuplik, Andreas Arend, Concertino Palatino, La Follia Baroque Ensemble Timișoara, Dorel Iuga, Gli Incogniti, Holland Baroque Society). Ciclul de 6 concerte duminicale poartă titluri extrem de sugestive, corelate cu profilul repertorial al fiecăruia: „La Clessidra”, „Pastime with good company”, „Échoes of San Marco”, „Pasar calles. Pasar cortes”, „Die Kunst der Fuge” și „Affektenlehre”.

Concomitent cu Festivalul de Muzică Veche, Filarmonica „Banatul” împreună cu Facultatea de Muzică și Teatru din Timișoara au deschis la 1 octombrie Festivalul Internațional TIMORGELFEST, festival aflat la a XV-a ediție (ediție jubiliară). El este dedicat în integralitate muzicii de orgă din Banat. Directorul festivalului, domnul prof.univ.dr. Felician Roșca ne-a mărturisit interesul său pentru promovarea lucrărilor compozitorilor români care s-au dovedit a fi atașați repertoriului organistic. De aceea, în calendarul concertistic întâlnim numele unor compozitori români consacrați ca Dan Dediu, Eduard Terenyi, Șerban Nichifor, Liana Alexandra, Mihai Șerban Ungureanu-Pamfil. Organizatorii festivalului dedicat muzicii de orgă au inclus în program și o Seară de Muzică Barocă Transilvăneană care include piese de Valentin Greff

Dirijoarea Mihaela Silvia Roșca în mijlocul ansamblului

interpretei precum și a acompaniamentului orchestral extrem de suplu, cu accente arhaizante, modale, în care temele cu accente folclorice au fost susținute în special de instrumentele de percuție (vibrafon, marimbă). Tempourile alese de dirijoare au reușit să evidențieze bogăția de simboluri întâlnite în cele trei părți ale concertului.

Concertul inaugural al stagiunii 2015-2016 programat în sala Capitol al Filarmonicii „Banatul” din Timișoara a fost dedicat personalității enesciene, anul acesta împlinindu-se 60 de ani de la dispariția marelui compozitor. Maestrul Gheorghe Costin a propus o variantă charismatică a *Simfoniei I în Mi bemol major*, op.13, supranumita de muzicologia secolului XX „Eroica enesciană”.

Concertul din 10 octombrie susținut de colectivul Filarmonicii Banatul din Timișoara este dedicat în exclusivitate muzicii românești contemporane. Astfel, programul va conține lucrări de Eduard Terenyi (Concert pentru orgă și orchestră „Purcell Epitaph”), Mihai Șerban Ungureanu-Pamfil (Cantata „Angst” pentru soprano, bas, patru recitatori și orchestră, p.a.a.), Dan Dediu („Die Seele”, simfonie pentru soprano, orgă și orchestră, p.a.a.).

Șirul manifestărilor dedicate muzicii românești de către colectivul filarmonicii timișorene se încheie în 16 octombrie cu un concert IN MEMORIAM MIRCEA POPA oferit memoriei dirijorului și distinsului compozitor bănățean. Așadar, în deschiderea programului serii de concert, maestrul Radu Popa a inclus fragmente din „Rapsodia bănățeană” ce poartă autograful lui Mircea Popa. (MSR)

„Toamna Muzicală” - Cluj Napoca -

De aproape jumătate de veac, sărbătorim muzica clasică și cultă la Cluj-Napoca, întâmpinând toamna, studenții, melomanii, iubitorii de muzică și invitații de peste mări și țări cu un program ce anual împacă și încântă toate gusturile.

Concert vocal-simfonic, dirijor C. Mandeal

Festivalul internațional „Toamna Muzicală Clujeană”, cel mai longeviv festival de muzică clasică și cultă din țara noastră și al doilea ca importanță după renumitul festival bianual „George Enescu”, și-a

desfășurat cea de-a 49-a ediție la Cluj-Napoca, în perioada 30 septembrie – 23 octombrie 2015.

Programul Festivalului „Toamna Muzicală Clujeană”, ediția a 49-a s-a orientat atât spre promovarea valorilor muzicale (lucrări și artiști) deja consacrate în context internațional, cât și spre promovarea culturii contemporane. Ca plus valoare adăugată acestui eveniment menționăm abordarea muzicii clasice contemporane și crearea de noi perspective artistice prin diversificarea activității concertistice.

Anul acesta, festivalul a fost dedicat compozitorilor George Enescu și Béla Bartók, împlinindu-se în 2015 60 de ani de la moartea lui Enescu,

Imagine de la Concertul de deschidere

respectiv 70 de ani de la moartea compozitorului maghiar. Mare parte din lucrările prezentate în cadrul acestei ediții le aparțin celor doi apreciați muzicieni, accentul punându-se și pe prietenii muzicale dintre cei doi.

Festivalul a început în 30 septembrie, cu dirijorul Daniel Cohen la pupitru și violonistul Michael Barenboim, fiul celebrului dirijor Daniel Barenboim, concert în cadrul căruia melomanii au putut asculta

Rapsodia I în La major de Enescu, *Concertul nr.2 pentru vioară și orchestră* de Bartók și *Simfonia a VII-a* de Beethoven. Cei doi tineri muzicieni invitați să deschidă Toamna Muzicală Clujeană din acest an au fost colegi de cameră încă de la vârsta de 17 ani, când se aflau în turneul West Eastern Divan Orchestra.

Un concert special al acestei ediții a fost concertul vocal-simfonic din 9 octombrie, în cadrul căruia a fost interpretată lucrarea *Cantata profana*, dirijată de Cristian Mandeal, în varianta originală, cu textul românesc, așa cum a fost cules el de Bartók în peregrinările sale prin Transilvania. În aceeași seară, pe scena Colegiului Academic, l-am putut asculta pe tânărul și îndrăgitul violoncelist Răzvan Suma, interpretând *Concertul pentru violoncel, în mi minor*, de Edward Elgar. Din programul aceleiași serii a făcut parte și *Rapsodia a-2-a în Re major*, de George Enescu.

Timp de patru săptămâni, melomanii clujeni și nu numai s-au putut bucura de programul festivalului, care a fost vast, dedicat tuturor gusturilor, și a inclus concerte simfonice, vocal-simfonice, serate camerale susținute de artiști români și străini de renume.

„Festivalul durează o lună întreagă, pe un buget foarte mic, dar asta este situația cu care ne confruntăm an de an și, totuși, încercăm să și reușim cât de cât să facem față, organizând cel mai longeviv festival de muzică clasică, de muzică cultă din țară și cred că și din Europa”, a declarat la început de festival Marius Tabacu, directorul Filarmonicii de Stat „Transilvania”.

Printre invitații străini ai ediției de anul acesta s-au numărat Corul Canticum Novum din Debrecen, dirijorul olandez Jan Stulen, Tel Aviv Baroque Ensemble, Trio Enescu și maestrul Oliver Diaz, care a dirijat concertul simfonic de închidere a festivalului.

Nicolas Simion a revenit la Cluj, de data aceasta alături de Sorin Romanescu și Gyorgy-Jeszensky, pentru concertul *Cassic needs Jazz*. De asemenea, Cvartetul

pentru pian, în Re major, de Joseph Haydn. Din programul concertului aflat sub bagheta dirijorului olandez Jan Stulen a făcut parte *Simfonia nr. 1 în Si bemol major*, de Robert Schuman.

Concertul de închidere a festivalului, realizat cu sprijinul Ambasadei Spaniei la București, l-a readus pe scena filarmonicii clujene pe dirijorul spaniol Oliver Díaz, care recent a fost numit Director Artistic al celebrului Teatro de la Zarzuela din Madrid. Violonistul Remus Azoitei a interpretat, în cadrul acestui concert, *Balada pentru vioară și orchestră* de Ciprian Porumbescu și *Introducere și Rondo Capriccioso* de Camille Saint-Saëns și a fost rechemat de public pentru câteva bis-uri.

În cifre, ediția de anul acesta a festivalului a numărat peste 65 de artiști invitați în cadrul festivalului, pe lângă Corul, Orchestra Filarmonicii și studenți ai Academiei de Muzică „Gheorghe Dima”. Peste 40 de artiști au venit din străinătate. Concertele s-au desfășurat avea loc la Colegiul Academic, Academia de Muzică

„Gheorghe Dima”, Biserica Reformată de pe strada M. Kogălniceanu, Biserica Romano-Catolică „Sfântul Mihail” și Muzeul Etnografic al Transilvaniei. Publicul festivalului a depășit 3.500 de spectatori la cele 16 concerte din program și la conferința și cursul de măiestrie amintite anterior. Ne-am bucurat, de asemenea, de sprijinul a 10 voluntari.

Festivalul „Toamna Muzicală Clujeană”, ediția cu numărul 49, a fost organizat de Filarmonica de Stat „Transilvania”, co-finanțat de AFCN, Consulatul Maghiar, și realizat în parteneriat cu Academia de Muzică „Gheorghe Dima”.

Prima ediție a festivalului „Toamna Muzicală Clujeană” a avut loc în 1965. Cu o mică excepție (doi ani de întrerupere), festivalul și-a păstrat ritmicitatea anuală de-a lungul întregii sale istorii, în 2015 ajungând la cea de 49-a ediție, Toamna Muzicală Clujeană este cel mai longeviv festival de muzică clasică din România.

Ediția cu numărul 50 a festivalului, va fi una specială, dedicată dirijorilor permanenți ai Orchestrei Filarmonicii de Stat „Transilvania”: Antonin Ciolan (fondatorul filarmonicii clujene), Erich Bergel, Emil Simon și Cristian Mandeal. (Foto: Robert Puteanu)

Diana CÂMPEAN

Zilele muzicii contemporane

- Bacău -

Cele douăzeci și opt de ediții precedente au făcut posibilă desfășurarea actualei serii de concerte ale *Zilelor Muzicii Contemporane*, necesare pentru a ne racorda spiritual la muzica timpurilor noastre. Pe harta evenimentelor culturale europene, Bacăul figurează la loc de cinste prin acest act de avangardă culturală – loc pe care l-a câștigat prin perseverență și ținută de-a lungul anilor. Ziua Internațională a Muzicii, 1 octombrie, coincide cu startul primului festival de muzică nouă din România, Zilele Muzicii Contemporane, Festival ce s-a desfășurat în perioada 1-4 octombrie. Emblematic pentru

Soprana Mihaela Maxim și Cvartetul ARCADIA

Arcadia a susținut un recital cameral, cu participarea sopranei Mihaela Maxim. Pe scena festivalului a revenit și Cvartetul Transilvan, care a interpretat alături de pianistul Mihai Ungureanu, *Cvintet pentru pian și instrumente de coarde*, lucrare de școală semnată de George Enescu la numai 15 ani.

Din seria concertelor secțiunii Panoramic Componistic Contemporan, s-au remarcat în program recitalul aniversar dedicat măestrilor Școlii de compoziție clujene: Ede Terényi, Hans Peter Türk și Valentin Timaru și proiectul Musica Borealis, susținut de Duo Interplay din Norvegia, în colaborare cu Ansamblul AdHoc. În cadrul aceleiași secțiuni au fost invitați la Cluj artiștii Alexandra Paulmichl, Gonzalo Simonetti și Mihaela Tomi.

Compozitorul norvegian Lasse Thoresen a fost prezent la Cluj, și a susținut în cadrul festivalului un curs de măiestrie pentru tinerii compozitori și o conferință pe tema „George Enescu, Béla Bartók și spațiul cultural scandinav: receptare, conexiuni și interferențe”.

Pianistul Viniciu Moroianu s-a aflat și el printre invitații de marcă ai acestei ediții, interpretând în cadrul concertului simfonic, ce a avut loc în 16 octombrie, *Concertino pentru pian de Dinu Lipatti* și *Concertul nr. 11*

Bacău, Festivalul aflat la a 29-a ediție, a debutat la Sala „Ateneu” cu lansarea cărții „Polifonii shakespeareane” a subsemnatei – prezentat de cel ce conduce Ansamblul „Archaeus” și lansarea volumului apărut la Editura Muzicală, „Șpanuri”, aparținând lui Liviu Dănceanu, pe care l-am comentat în prefața concertului simfonic dirijat de maestrul Ovidiu Bălan. Așezat sub titulatura „Postmodernismul. Addenda”, la Festivalul de muzică contemporană din această toamnă am primit invitația să audiem lucrări de muzică nouă aparținând creatorilor români și din lume, opus-uri interpretate în primă audiție sau în festivaluri de gen din străinătate. O să apelăm la afirmațiile lui Will Gompertz, citate în programul de sală: „cel mai grozav lucru la postmodernism este că poate fi aproape orice vrei tu să fie. Ceea ce este paradoxul implicit aflat în centrul acestei mișcări, care are capacitatea unică, până și din punctul de vedere al artei moderne, de a uimi și de a scoate din sărite. Ceea ce e tipic postmodern”.

„Despre onirism numai de bine”. În program, următoarele lucrări: Liviu Dănceanu – *Orient fuga express*, op.159, Costin Mioreanu – *Miroirs de L’Ange - Concert pentru vioară și orchestră*, solist: Ioan Marius Lăcraru – vioară, Ulpui Vlad – *Drumuri în lumină II* și tabloul coregrafic *Păsările și apa* de Ghenadie Ciobanu.

Încărcat de semnificații, Festivalul de muzică nouă a debutat cu un program generos dedicat orchestrei. Acesta a girat calitatea ediției atât prin profilul opus-urilor selectate cât și prin

capacitatea ansamblului orchestral de a răspunde intențiilor compozitorilor moderni, sub bagheta dirijorului Ovidiu Bălan, căruia i s-a decernat de curând, *Marele Premiu George Apostu*. Remarcabil promotor al creației contemporane, cu o disponibilitate și apetență proverbiale în ce privește restituirea opus-urilor de muzică nouă, Ovidiu Bălan este solicitat să realizeze prime audiții și înregistrări, motiv pentru care și orchestra Filarmonicii din Bacău a devenit, în timp, specialistă în interpretarea muzicilor contemporane.

În a doua seară, în același cadru, la Sala „Ateneu” au evoluat *SIMC Ensemble* din Milano, dirijat de Marcello Parolini, cu Antonella Bini la flaut, Marco Sorge – clarinet, Yoko Morimyo – vioară, Emanuele Rigamonti – violoncel, Gabriele Rota – pian, care au interpretat, sub genericul *Noutăți absolute ale compozitorilor italieni: Missa est* (I.Sanctus; II.Agnus Dei; III.In Paradisum) de P. Cattaneo, *Revisitazione* a lui B. Zanolini, *Strade della citta tumultuosa* de S. Fontanelli, *Dream nr.5* de S. Bo, *Alm’ala* de D. Anzaghi, *Symphony in a bottle* (1.Rough Waters; 2.Elegy and Dance) de P. Coggiola.

Serile de sâmbătă și duminică au fost programate la Centrul de Cultură „George Apostu”.

Violoncelista Anca Vartolomei a susținut un program sub sigla „*Non multa sed multum*” cu lucrările: *Sursum corda* aparținând lui Nicolae Brânduș, *Celliphonia* lui Călin Ioachimescu, *Amos-Soma* de Jean Paul Dessy și *Paralell Musics nr.1* a lui Liviu Dănceanu.

Festivalul s-a încheiat duminică 4 octombrie cu lansarea lucrării „*Ochiul*” (L. Dănceanu - Iosif Haidu) și concertul *Ansamblului Archaeus* cu Liviu Dănceanu: *Ochiul fugii – fuga ochiului*, op.167-173, avându-i ca protagoniști pe: Simona Jidveanu – soprană, Anca Vartolomei – violoncel, Rodica Dănceanu – keyboards, Dorin Gliga – oboi, Ion Nedelciu – clarinet, Serban Novac – fagot, Sorin Rotaru – percuție, Mariu Lăcraru – vioară, Liviu Dănceanu – conducerea muzicală). Remarcam la ediția precedentă, când am audiat opera de cameră în șapte tablouri „*Unu Plus Minus Unu*” pentru soprană, tenor și septet instrumental (Ansamblul „Archaeus”) inspiratele modalități de exprimare din opus-urile 148-154. Atât muzica cât și textul aparțin lui Liviu Dănceanu, ce asigură, ca de fiecare dată, conducerea muzicală a Ansamblului „Archaeus”,

dirijorul Ovidiu Bălan

formație cu o impresionantă carte de vizită în muzica nouă, care nu mai are nevoie de prezentare. Autorul găsește originale denumiri ce înmănunchează rondoul în simfonie, ciaccona în sonată, habanera în tocată, cantata și sonata, finalul în nocturnă. Aceste „jocuri” ce se regăsesc și la nivelul

conținutului, trezesc curiozitatea, atenția și deopotrivă interesul ascultătorului, așa cum le regăsim acum în *Monofuga*, op.167, *Bifuga*, op.168, *Trifuga*, op.169, *Tetrafuga*, op.170, *Pentafuga*, op.171, *Hexafuga*, op.172, *Heptafuga*, op.173.

Seara s-a încheiat cu lucrările *Mareva* a Angelinei Abad și *Antonymes sono* de Horia Șurianu.

O lume în mișcare și în schimbare tot mai accelerată impune artei muzicale un mod specific de asimilare și evocare a valorilor contemporaneității. Aud câteodată ponciful: „Nici Mozart nu a fost apreciat la vremea lui”, referitor la faptul că anume lucrare muzicală sau anume interpret au un trend – cum se spune azi – cu mult inferior cotei lor valorice adevărate. Mă tem că situația stă exact invers. Și anume că punem în ceea ce facem, acel exces de subiectivism, acea tendință de exagerare specifică epocii noastre a cărei carte de căpătâi pare să fie mai curând facebook-ul decât cartea toleranței, a modestiei și a iubirii: Biblia. Dar, fie că greșim, fie că doar încercăm să nu greșim, suntem, noi, contemporanii, atât jucătorii cât și arbitrii fenomenului

artistic ce se naște sub ochii noștri. Iar muzica e o parte a acestui fenomen. Și așa mai adăuga, o parte esențială. Poate că așa și trebuie să o ascultăm, încercând să ne regăsim în ea pe noi înșine.

Ozana KALMUSKI ZAREA

„Stagiunea Europa”

- Craiova -

Vineri, 23 octombrie, a avut loc primul concert din stagiunea 2015-2016 la Filarmonica „Oltenia” din Craiova. O stagiune ambițioasă, intitulată „Stagiunea Europa”, care a rezultat în urma unui proiect îndrăzneț și original în viața de concert craioveană și românească. Un proiect frumos, un proiect de suflet, un proiect provocator și, nu în ultimul rând, un proiect original. În perioada 23 octombrie 2015 și 20 mai 2016, la Filarmonica „Oltenia” se va releva importanța redefinirii unui spirit european comun, aflat sub semnul muzicii.

Orchestra Filarmonicii „Oltenia”, cu violoncelistul Stefan Jess-Kropfitsch și dirijorul Michael Zlabinger

Vor fi 28 de concerte dedicate statelor membre ale Uniunii Europene; astfel, la Craiova vor poposi numeroși artiști invitați din toate aceste state, respectiv 28 de dirijori și 31 de soliști. Vor fi prezentate lucrări de referință ale repertoriului clasic, romantic, dar și contemporan, multe dintre ele în primă audiție. Nu vor lipsi nici lucrări ale compozitorilor români: George Enescu (*Preludiu la unison* din *Suita întâi pentru orchestră* și *Poema român* op. 1); Doina Rotaru (cu piesa *Ceasuri III*, pentru orchestră) și Dan Dediș, cu o lucrare amplă vocal-simfonică în primă audiție absolută: *Cantata „111”* pentru cor și orchestră, dedicată aniversării filarmonicii. Prin urmare, nu doar orchestra simfonică, ci și corala academică ale Filarmonicii „Oltenia” vor fi pe scenă, în dorința de a oferi publicului lucrări de referință, în interpretări pe care ni le dorim, de asemenea, de referință.

Alături de evenimentele muzicale, desfășurate pe scena de concert a Filarmonicii „Oltenia”, programul „Stagiunii Europa” va mai cuprinde și expoziții de artă,

lansări de carte, întâlniri ale publicului cu artiștii concertiști și cu dirijorii invitați, cu studenți de top provenind din cele 28 de state invitate; cu toții vor fi, deopotrivă, oaspeți ai publicului craiovean de toate vârstele, dar și veritabili ambasadori ai culturii muzicale din țările pe care le reprezintă. Publicul craiovean va avea, așadar, bucuria să asculte multă muzică de înaltă calitate, cu lucrări aparținând clasicilor (Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart și Ludwig van Beethoven), romanticilor (Franz Schubert, Robert Schumann, Johannes Brahms, Frederic Chopin, Franz Liszt, Camille Saint-Saëns, Piotr Ilici Ceaikovski, Antonin Dvořak, Felix Mendelssohn), autorilor de la finele veacului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, reprezentanți ai unor orientări stilistice diverse, precum Jean Sibelius, Manuel de Falla, Joaquin Turina, Dmitri Șostakovici, Ottorino Respighi, Gustav Mahler, Astor Piazzolla, Igor Stravinski, Béla Bartók, Edward Elgar, Zoltán Kodály, George Gerhwin, César Frank. Tuturor acestora li se vor adăuga, așa cum am menționat anterior, autori din cea

de a doua jumătate a secolului trecut precum și compozitori contemporani, exponenți ai școlilor naționale de compoziție din fiecare țară invitată. Vom fi, prin urmare, „provocați” să urmărim o largă paletă de stiluri muzicale, de cea mai elevată calitate, prezente în sala de concerte a Filarmonicii „Oltenia”!

În premieră pentru spațiul muzical românesc, concertele vor fi transmise în direct de TVR Craiova și vor fi redifuzate în programele posturilor televiziunii naționale (TVR 1, TVR 2, TVR 3, TVR Internațional). De asemenea, aceste concerte vor fi înregistrate de Radio România Craiova, cu posibilitatea preluării lor de Radio România Muzical și Radio România Cultural.

Concertul din 23 octombrie 2015 a fost dedicat Austriei, stat membru al Uniunii Europene din anul 1995. În aceea seară, orchestra simfonică a Filarmonicii „Oltenia” s-a aflat sub conducerea dirijorului austriac Michael Zlabinger și l-a avut ca solist pe conaționalul acestuia, violoncelistul Stefan Jess-Kropfitsch. Programul a cuprins o piesă în primă audiție, *Fraktale, concerto philharmonico für grosses Orchester*, semnată de Gottfried von Einem, *Concertul nr. 2 în re major pentru violoncel și orchestră* de Joseph Haydn și *Simfonia a IV-a, în mi minor, op. 98*, de Johannes Brahms. Publicul, numeros și entuziast, prezent în sala de concerte a Filarmonicii „Oltenia”, a avut bucuria să asculte aceste lucrări, redactate de către cei doi protagoniști austrieci într-o manieră sobră, ușor reținută dar, în general, corectă, alături de orchestra simfonică a filarmonicii, aflată într-o formulă instrumentală întinerită și consolidată, fapt care-i conferă posibilitatea abordării unor lucrări variate și dificile din repertoriul clasic, romantic și contemporan, într-o manieră interpretativă matură și echilibrată.

Constantin SECARĂ

O fuziune magică

Când Compozitorul își întâlnește Interpretul și Interpretul își întâlnește Compozitorul, zeii se recunosc între ei. O asemenea fuziune nu se produce foarte des, dar când se întâmplă, magia cuprinde tot ceea ce rezultă din această colaborare.

Este cazul relației profesionale excepționale dintre compozitoarea Doina Rotaru și flautistul Mario Caroli, pornită în 2006, când, după spusele binecunoscutului interpret, s-a întâlnit cu muzica Doinei Rotaru pe care parcă o aștepta dintotdeauna. De fapt, Mario Caroli nici nu are nevoie să declare acest lucru, pentru că el cântă această muzică ca și cum o știe cu toată ființa ce o preia și o transmite cu o cunoaștere și o simțire ce certifică excelența acestei întâlniri.

CD-ul *Crystals*, proaspăt apărut la importanta casă de discuri italiană *Stradivarius*, face un dar iubitorilor muzicii contemporane prin înregistrările a 7 piese scrise de Doina Rotaru în interpretarea fantasticului flautist a cărui carieră internațională impresionantă este pe măsura calităților sale muzicale – tehnice și expresive.

Doina Rotaru, Mario Caroli

Majoritatea lucrărilor alese pentru acest CD sunt create pentru diverse tipuri de flaute (*Cantus austerus*, *Dragon fly*, *Dor*, *Japanese Garden*, *Epistrophe*), dar apar și 2 lucrări în care flautul este însoțit de parteneri ce contribuie la redarea reușită a partiturilor – Horia Maxim la pian (*Crystals*) și Ansamblul de percuționiști *Game* (*Salcia*).

În toate aceste piese, este răvășitoare sensibilitatea compozitoarei pentru care flautul este instrumentul prin care emoțiile se transmit cu cea mai mare putere. Bogăția culorilor

imagineate și cuprinse în această muzică îmbracă un substrat arhaic cu profundă încărcătură simbolică ce atinge corzile cele mai fine ale simțirii ascultătorului. Stilul autoarei devine astfel de neconfundat iar acest lucru este apanajul personalităților creatoare puternice ce își lasă cu ușurință amprenta în această lume.

Am convingerea că prin Mario Caroli și Doina Rotaru, istoria muzicii pentru flaut din toată lumea își câștigă un reper pentru multă vreme. Și acest CD mă face să înțeleg de ce e încă importantă inscripționarea muzicii pe suporturi "tari", pentru că, cel care îl ascultă, dacă iubește muzica, își va dori cu siguranță să îl aibă și să-l păstreze.

Irinel ANGHEL

Tezaur muzical românesc din Muntele Athos

De-a lungul timpului, cercetarea tezaurului muzical românesc de la Muntele Athos s-a dovedit a fi un proces anevoios, nu numai datorită volumului de material documentar, ci și „din cauza faptului că o asemenea investigație necesită o complexă specializare teologică, liturgică, istorică, muzicală, lingvistică, tipiconală” – așa cum precizează însuși autorul celor trei volume dedicate tezaurului românesc din Muntele Athos.

După câțiva cercetări fragmentare și dileteante ale documentelor muzicale athonite, bizantinologului Vasile Vasile îi revine meritul de a realiza o documentare amplă la fața locului – într-un timp ce ajunge aproape de două decenii – al cărei rezultat este prezentarea întregului material manuscris românesc de la mănăstirile grecești: Sfântul Pavel, Stavronikita, Panocrator, Iviron, Dohiariu, Grigoriu, Caracalu, Cutlumuș, Xenofont, Dionisiu, Grigoriu, Vatoped și altele.

Scriu aceste rânduri având pe masa de lucru un *Tezaur muzical românesc din Muntele Athos*, lucrare în trei volume ce aparține profesorului universitar și reputatului bizantinolog Vasile Vasile, apreciate de Academia Ro-

mână cu premiul *Ciprian Porumbescu*. Consider că cele peste 1200 de pagini, scrise cu rigurozitate științifică, cu descrieri amănunțite despre manuscrise muzicale mai puțin sau deloc cunoscute, altele considerate ca fiind definitiv pierdute, reprezintă un demers impresionant, care merită a fi apreciat la justa valoare

Lucrarea nu se limitează, la așezămintele românești athonite, schiturile Prodromu și Lacu chiliilor de la Colciu și Sfântul Ipatie precum și chiliei Adormirea Maicii Domnului, extinzându-se asupra fondurilor din mănăstirile, schiturile și chiliile grecești, în care a descoperit adevărate valori muzicale în limba greacă și română scrise și consemnând cântări ale unor autori români: Iovașcu Vlahul, Mihalache Moldovlahul, Kalist, Filothei sin Agăi Jipei, Anton Pann și unor psalți români necunoscuți, în fruntea lor situându-se Nectarie – numit de toți contemporanii săi „protopsaltul Sfântului Munte”.

Prezentarea tezaurului muzical românesc din Muntele Athos se încheie cu **cel de-al treilea volum** editat cu sprijinul Autorității Naționale pentru Cercetare Științifică. Ca și volumele anterioare, această ultimă apariție editorială cuprinde „documente inedite, prezentate în premieră absolută, cum ar fi cele de la mănăstirile Simonpetra, Hilandar,

Panteleimon, din colecții particulare românești și unele din fondul schitului românesc *Prodromu*, acestea din urmă prezentate în alte lucrări, sumăr și cu multe aproximații și fără respectarea normelor codicologice actuale, care s-au impus și în bizantinologia muzicală românească.

În paginile celor trei volume, pe lângă efortul de a cerceta și a supune atenției tuturor celor interesați documente muzicale și cultice de inestimabilă valoare, pot fi semnalate și puternicele legături ale domnitorilor români cu Muntele Sfânt, numele și figurile acestora fiind pictate pe pereții lăcașurilor de cult, cu recunoștință pentru sprijinul și ctitorirea unora dintre ele: Ștefan Voievod, Petru Rareș, Alexandru Lăpușneanu, Neagoe Basarab, Matei Basarab, Șerban Cantacuzino, Dimitrie Cantemir și alții.

O bună parte dintre manuscrisele prezentate sunt „**premiere pentru bizantinologia românească și chiar pentru bizantinologia universală**” – cum precizează chiar autorul.

Considerăm că demersul bizantinologului Vasile Vasile, concretizat în cele trei volume intitulate sugestiv *Tezaur muzical românesc din Muntele Athos* trebuie să intre nu numai în atenția muzicologilor preocupați de bizantinologie ci și a folcloriștilor, istoricilor, a specialiștilor în domeniul picturii bizantine și nu în ultimul rând a lingviștilor care pot cerceta evoluția limbii române și prin intermediul textelor cultice care au însoțit muzica bizantină în procesul de românire a acesteia.

Gheorghiță STROE-VLAD

Teatrul de Operetă „Ion Dacian” - 65

Mari artiști de ieri și de astăzi s-au întâlnit sâmbătă, 7 noiembrie, la Teatrul de Operetă și Musical „Ion Dacian” în cadrul unui eveniment emoționant: aniversarea a 65 de ani de la înființarea Teatrului de Stat de Operetă. Evenimentul aniversar a fost deschis cu vernisajul **expoziției „Ion Dacian”** în prezența doamnei Elena Dacian, fiica marelui tenor Ion Dacian, moment urmat în foaierul teatrului de festivitatea decernării diplomelor de onoare „Opereta 65” stelelor Operetei de altădată, soliști, membri ai Orchestrei, Corului și Ansamblului de balet, care și-au adus de-a lungul anilor o contribuție importantă la realizarea unor spectacole memorabile și la promovarea operetei ca gen muzical, pe plan național și internațional.

Gala aniversară „Opereta 65”

Teatrul de Operetă și Musical „Ion Dacian” a prezentat melomanilor o gală aniversară la împlinirea a 65 de ani de la înființarea Teatrului care și-a deschis porțile pe 7 noiembrie 1950 cu premiera „Vânt de libertate” de Isaak Dunaievski.

Pentru cei care au avut șansa de a participa la spectacolele Operetei, în epoca ei de aur, nu-i vor uita pe marii artiști care au onorat scena cu prezența lor, printre care-i putem enumera pe: Ion Dacian, Sili Popescu, Lili Dușescu, Migri Avram Nicolau, Valli Niculescu, Cleopatra Melidoneanu, Adriana Codreanu, Cella Tănăsescu, Maria Wauvrina, Virginica Romanovski, Tamara Buciuceanu, Puica Alexandrescu, Marica Munteanu, Nae Roman, Bimbo Mărculescu, George Groner, Nicolae Țăranu, Constantin Drăghici, Ludovic Spiess, Octavian Naghiu, N. Ionescu Dodo, cărora li s-a adăugat o altă generație de neuitat: Eugen Savopol, Eugen Fănățeanu, Dorin Teodorescu, C. Rusu, Ștefi Pârvulescu, Daniela Diaconescu, Eugen Simulescu și alții. Toți aceștia au scris cu litere de aur istoria operetei românești, fiind însuflețiți de părintele ei Ion Dacian, un tenor de excepție, dar și un muzician și regizor de înaltă clasă. El a condus 15 ani Opereta, ducând-o pe culmile ei cele mai înalte în țară și peste hotare.

La baghetă au fost câțiva dirijori renumiți: Liviu Cavassi, Constantin Rădulescu, Mircea Luculescu.

Au făcut numeroase producții regizori precum: I. Dacian, Nicușor Constantinescu, George Zaharescu, care a fost și directorul instituției, după retragerea lui I. Dacian. Elena Penescu-Liciu a asigurat numeroase coregrafii ale spectacolelor, urmându-i o tânără și talentată artistă, Mihaela Atanasiu, care a constituit „baletul contemporan”, apreciat mult în lume. Acestor mari artiști le suntem profund îndatorați și le mulțumim pentru strădania și efortul lor în slujba artei românești.

Spectacolul aniversar s-a desfășurat după un ritual special. Mihai Cosma, consilier artistic la Opera Națională București a acordat diplome lui Leni Dacian, fiica marelui artist, în onoarea tatălui ei, apoi câtorva invitați ce aparțineau epocii de aur: Valli Niculescu, Cleopatra Melidoneanu, maestrul de balet Titi Florian, dirijorul

Mircea Luculescu, muzicologul nonagenar Viorel Cosma, Valeria Rădulescu, Ștefi Pârvulescu și Constanța Câmpeanu.

Programul desfășurat de-a lungul a trei ore a fost orientat pentru a cuprinde arii, duete și scene din cele mai cunoscute operete care au fost incluse în repertoriul instituției de-a lungul anilor, fiind interpretate de artiștii actuali. De la început, ne exprimăm regretul că în noul sediu al Operetei sistemul acustic impune folosirea amplificării. Așa cum mai observam și într-o cronică anterioară, dacă la spectacolele de musical acest procedeu este standard, el practicându-se și pe mari scene, în performarea operetelor clasice este distonant și total nefericit.

Au cântat arii din operete: din „Leonard” de Florin Comișel, tenorul Florin Budnaru, baritonul Șefan Popov din „Văduva Veselă” de Franz Lehár, soprana Mioara Manea-Arvunescu din „My Fair Lady” de Frederick Loewe, Viorel Ciușdea din același musical, duete din „Leonard” de Florin Comișel cu Bianca Ionescu și Anton Zidaru, Amelia Antoniu și Orest Pislariu-Ranghilof, din „Paganini” de Franz Lehár și duet din „Silvia” de Emmerich Kálmán cu Amelia Antoniu și Cătălin Petrescu, Gabriela Dăhă și Daniel Madia din „Monsieur Choufleuri” de Jacques Offenbach, Alexandra Savu și Valentino Tiron în „Lysistrata” de Gherase Dendrino, Mediana Vlad și Cătălin Petrescu din „Contesa Maritza” de Emmerich Kálmán, Mioara Manea-Arvunescu și Florin Budnaru din „Victoria și-al ei Husar” de Paul Abraham, Gabriela Dăhă și Valentino Tiron din „Lăsați-mă să cânt” de Gherase Dendrino, Ligia Dună și Viorel Ciușdea din „La calul bălan” de Ralph Benatzky.

Au fost interpretate, de asemenea, câteva scene cunoscute din spectacolele teatrului, ca finalul actului I din „Contesa Maritza” de Emmerich Kálmán cu: Doina Scripcaru, Gladiola Nițulescu-Lamatic, Cătălin Petrescu, Mediana Vlad, Orest Pislariu-Ranghilof, finalul actului I din „Voievodul Țiganilor” de Johann Strauss-fiul cu cei mai cunoscuți interpreți actuali ai operetei: Alfredo Pascu, Daniela Vlădescu, Bianca Ionescu, Valentino Tiron, Eugenia Ilinca, Mihnea Lamatic, Alexandra Savu, Cristian Caraman, dar și celebrul moment cu artiști bărbați din „Văduva Veselă” de Franz Lehár, cu Ștefan Popov, Orest Pislariu-Ranghilof, Valentino Tiron, Cătălin Petrescu, Viorel Ciușdea, Ernest Fazekas, Anton Zidaru, Mihnea Lamatic.

Ansamblul de balet al Teatrului de Operetă și

Musical „Ion Dacian” a prezentat câteva momente de succes din operele, precum: „Nimfe” din „Sânge Vinez” de Johann Strauss-fiul, „Balet țigănesc” din „Contesa Maritza” de Emmerich Kálmán, dar mai ales numărul final al spectacolului serii: „Can – Can” din „Văduva Veselă” de Franz Lehár, care a electrizat sala, dovedind calitățile artistice și tehnice ale companiei de balet a teatrului. Recunosc că a fost o pată de culoare sugestivă și bine condusă regizoral. Din păcate, nu am aflat până la finele reprezentației cine a construit spectacolul, ceea ce mi se pare inadmisibil, precum și numele coregrafului, dar mai ales cel al dirijorului aflat la pupitru. După opinia noastră, deși ni s-a oferit un program frumos și riguros elaborat despre istoricul instituției, al producțiilor din repertoriul curent și al artiștilor care au colaborat, de-a lungul anilor la performarea pe scenă ale acestora, a lipsit impardonabil o foaie program care să menționeze aceste nume, existând doar una modestă în care erau indicate numerele din program și interpretii, ea fiind elaborată în cadrul revistei „Șapte seri”. Păcat! Este o dovadă de lipsă de respect pentru un asemenea moment omagial al operetei românești. Prezentatorul serii Ernest Fazekas a comis câteva gafe nefericite, care au trădat o pregătire a sa insuficientă, stârnind hilaritatea publicului.

Putem face câteva remarci privind prestația artistică a interpreților. S-au detașat câteva nume ce se află în stafful

Cu rezerva unor deficiențe pe care le-am semnalat, putem aprecia că seara inaugurală aniversară „Opereta 65” a fost un moment semnificativ mult așteptat de melomani, primit cu entuziasm de public. Dorim Teatrului de Operetă și Musical „Ion Dacian” succese pe viitor, realizarea unor producții atractive, într-o formă tehnică, dar mai ales artistică de prestigiu pentru un prim teatru al țării care se respectă și are nobila datorie de a răspunde exigențelor și dorințelor publicului iubitor al operetei.

N.red. Și totuși, Program de sală oficial a existat. Este adevărat, nu menționa dirijorul.

Mihai-Alexandru CANCIOVICI

Seria evenimentelor aniversare „Opereta 65”

Gala „Alfredo Pascu și invitații săi”. Duminică, 8 noiembrie, ora 19.00, tenorul Alfredo Pascu, unul dintre cei mai apreciați artiști ai Operetei propune o incursiune în universul operetei, alături de invitatele sale, sopranele Narcisa Brumar, Diana Țugui și Liliya Sholomey - cu acompaniamentul Orchestrei Teatrului de Operetă și Musical „Ion Dacian”. În aceeași seară, în foaietul teatrului va avea loc prezentarea cărții „În dialog cu Alfredo Pascu” scrisă de jurnalista Gabriela Lupu, urmată de o sesiune de autografe.

Concert vocal-instrumental de muzică românească.

Joi, 12 noiembrie, ora 19.00, soprana Bianca Ionescu și pianistul Ștefan Doniga vor susține un concert de lieduri și arii din operele românești, semnate de compozitori precum Tiberiu Brediceanu, Eduard Caudella, Alfred Alessandrescu, Florin Comișel sau George Grigoriu, partituri pe care publicul are rareori ocazia să le asculte pe scenă. Alături de aceste selecțiuni, din program fac parte și fragmente din *Op. 10 - Suita pentru pian nr. 2 în Re major* de George Enescu.

Secunda Doi. Marți, 17 noiembrie, de la ora 19.00, Foaietul Teatrului de Operetă și Musical va găzdui un eveniment inedit: „Secunda Doi”. Musicalul compus Ernest Fazekas, va fi prezentat în premieră într-un spectacol-lectură, prin intermediul căruia publicul va putea să descopere importanța libretului.

Musical Avenue. Miercuri, 18 noiembrie, de la ora 19.00, Foaietul Teatrului se va transforma într-un *bulevard* al spectacolului de musical - Musical Avenue -, un spațiu imaginar „pavat” cu unele dintre cele mai cunoscute arii și duete ale repertoriului internațional al acestui gen, interpretate de tenorul Florin Budnaru și de invitații săi: George Cobuz, Lucas Molina, Adina Sima și Adriana Vlad.

Paris, mon amour. Sâmbătă, 21 noiembrie și duminică, 22 noiembrie, ora 19.00, spectacolul-colaj „Paris, mon amour” regizat de Răzvan Ioan Dincă, una dintre cele mai apreciate producții ale Teatrului de Operetă și Musical „Ion Dacian”, propune spectatorilor o incursiune muzicală prin Parisul boem de astăzi și de altădată, etern și fermecător prin șansonetele sale...

Anais - recital de muzică și poezie. Marți, 24 noiembrie, de la ora 19.00, povestea și muzica, poezia și dansul își dau întâlnire în Foaietul Teatrului de Operetă și Musical, în cadrul unui spectacol conceput de Ștefan Doniga și Ioana Macarie și intitulat „Anais”.

actual al acestora: soprana Mioara Manea-Arvunescu, Daniela Vlădescu, Gabriela Daha, Doina Scripcaru, Gladiola Nițulescu-Lamatic, Amelia Antoniu, aceasta din urmă într-o formă excelentă, mai ales în duetul „O viață cruntă” din „Silvia” de Emmerich Kálmán, alături de Cătălin Petrescu. Se mișcă frumos, are farmec și o evoluție artistică demnă de relevat. De asemeni, cântăreții Ștefan Popov, Alfredo Pascu, Anton Zidaru, Viorel Ciurdea, Valentino Tiron dar și ceilalți artiști s-au străduit să fie la înălțime.

Au existat momente frumoase, bine interpretate, care au trezit interesul și admirația spectatorilor. Există, fără îndoială, un public al acestui gen, receptiv la creațiile operetistice, dar mai ales la prestația artiștilor actuali, pe care-i iubesc și-i aplaudă. Mi se pare îmbucurător acest fapt, dar care obligă și mai mult pe conducătorii instituției de a reintroduce în repertoriul teatrului, pe lângă spectacolele de musical și remarcabile opere de succes, cu amendamentul de a îmbunătăți substanțial acustica sălii.

Un nume de reținut: Josu de Solaun

Admirator al muzicii lui George Enescu, ce va înregistra chiar o integrală a opusurilor pentru pian (a treia, după cele realizate de Sorin Petrescu și Luiza Borac) la prestigioasa casă de discuri Naxos, **Josu de Solaun** – câștigătorul premiului I la secțiunea pian a ultimei ediții a Concursului Internațional „George Enescu” – a susținut duminică, 18 octombrie a.c., un recital extraordinar în Sala Mare a Ateneului Român.

Artist de origine spaniolă, născut pe 27 octombrie 1981, a studiat la *Manhattan School of Music* cu Nina Svetlanova și Horacio Gutiérrez. Palmaresul său înscrie

deja numeroase distincții, precum Premiul I la Concursul de Pian al Uniunii Europene (2009) sau Marele Premiu la Concursul Internațional „José Iturbi” (Spania, 2006). „Mi-am dorit întotdeauna să cânt la Ateneul Român”, declara el acum un an. Iată că dorința i s-a îndeplinit, spre bucuria și a melomanilor.

Ne-a încântat bogăția sonorităților, dinamismul plin de pasiune și firească interpretării lucrărilor de Robert Schumann, Johannes Brahms, Enrique Granados, Manuel de Falla și Claude Debussy. Ales cu grijă, cu pricepere, programul a întrunit exigențele unui recital-concert. Cu tehnică impecabilă, muzicianul a trecut fără dificultate de la tandrețe (ca în *Arabesca* schumanniană) la furtunos (ca în *Fantasia Baetica* lui De Falla). Complexitatea discursului sonor, viziunea interpretativă plină de temperament și culoare au creat atmosfera memorabilă a unui eveniment.

Aplauzele zgomotoase l-au determinat în final să dăruiască cu generozitate bisuri: piesa *Quejas, o La Maja y el Ruiseñor* din ciclul „Goyescas” de Enrique Granado și *Preludiul „Menestrel”* de Claude Debussy.

Ca promotor al creației enesciene, Josu de Solaun se pregătește să prezinte integrala lucrărilor pentru pian în recitaluri gratuite, organizate la Recital Hall of the James and Nancy Gaertner Performing Arts Center din SUA, pe 14 și pe 30 octombrie a.c., dar și pe 14 ianuarie 2016. (Antonia LITA – anul III muzicologie, UNMB)

Cea mai mare orgă din Transilvania la Centenar

În perioada estivală, plină de turiști din toate colțurile lumii, Catedrala Evanghelică din Sibiu și-a redeschis stagiunea muzicală, după trei ani de renovări. Astfel, între 20 mai – 23 septembrie, în fiecare miercuri, începând cu ora 18, au fost susținute concerte de orgă, având ca protagoniști atât interpreți români, cât și străini.

Am participat la cel din 8 iulie, în care reputata Ursula Philippi –cantor al catedralei din 1985 până în 2014 – a interpretat *Concertul în do major BWV 594* scris de J. S. Bach după *Concerto Grosso „Mogul”* de A. Vivaldi, *Piesa „Couleurs”* aparținând tânărului compozitor clujean Alexandru Murariu și *Sonata-Fantezie în re minor* de Johann Leopold Bella (cantor la Sibiu între 1881-1921).

Utilizând varietatea de registre oferită de această cea mai mare orgă din Transilvania, muzicianul a pus în valoare opusul bachian cu virtuozitate și sensibilitate, nuanșând inspirat ambele roluri prevăzute în partitura originală – cel al grupului tutti și cel solistic. Preocupată de promovarea nu doar a repertoriului tradițional, ci și a celui contemporan, maestră a prezentat apoi lucrarea distinsă cu premiul I la Concursul Internațional de compoziție „Sigmund Toduță” (Cluj-Napoca), ediția 2015. Autorul, Alexandru Murariu, explorează aici registrul suav al sonorităților contemporane, utilizând o scriitură elegantă și vaporosă.

Marcarea centenarului atins de valorosul instrument s-a reflectat în program prin includerea *Sonatei-fantezie* de Johann Leopold Bella, în vremea cantoratului căruia a fost instalată, în 1915, orga Sauer, de tip romantic. Atenția deosebită acordată detaliilor, expresivitatea, dar și agilitatea prezentă în mișcarea finală au caracterizat versiunea interpretativă.

Monumentalul edificiu părea neîncăpător pentru publicul meloman. Participarea la recital a inclus apoi, ca bonus, vizitarea turnului catedralei, ce oferea, din vârf, o spectaculoasă panoramă a orașului. Am plecat cu gândul că asemenea cicluri muzicale estivale pe orgile istorice din țară s-ar putea extinde, contribuind la brandul cultural național. (Text și foto: **Benedicta PAVEL** – anul III muzicologie, UNMB)

Cornel Stavru

A mai căzut o stea, poate ultima, din constelația marilor artiști ai epocii de glorie a Operei bucureștene. Tenorul Cornel Stavru a fost pentru mine, ca iubitor al operei, un model de artist dedicat total și profund acestei profesii sacre. Spun aceasta pentru că el a „oficiat” fiecare spectacol al său la o incandescență și ardere sufletească fără margini. L-am urmărit pe Cornel Stavru, încă de pe băncile școlii, eram elev când l-am ascultat prima oară în sala Ateneului Român, în „Cavalleria rusticana” de Mascagni, în rolul Turiddu și apoi în „Paiațe” de Leoncavallo, în Canio, după aceea în „Trubadurul” de Verdi cu ansamblul Sfatului Popular al Capitalei.

Din stagiunea 1957-1958, el a intrat la Operă împreună cu alți viitori mari artiști: Teodora Lucaciu, Elena Dima-Toroiman, Mihaela Botez, Ion Hvorov și Constantin Gabor.

A debutat în „Trubadurul” sub bagheta maestrului Egizio Massini. A cântat premiera de „Cavalleria rusticana” și ulterior „Paiațe”, după marele artist Garbis Zorian. S-a impus, în timp, ca un prim tenor al Operei, indispensabil instituției, pentru că el era prezent mereu în distribuții, se făcea util. A cântat aproape toate marile roluri din repertoriul verdian, în „Bal mascat”, „Trubadurul”, „Don Carlo” (premiera a avut loc la 30 ianuarie 1966 într-o echipă prestigioasă, de referință, ce-i cuprindea pe Elena Dima-Toroiman, Elena Cernei, Nicolae Herlea, Nicolae Florei), „Otello”. Pentru vocea sa de tenor spinto-dramatic și-a putut permite să abordeze și roluri grele, precum Otello, dar și pe acelea wagneriene: Siegmund din „Walkyria”, Walter von Stolzing din „Maestrul cântăreți din Nürnberg”, Tannhäuser, Tristan (în concert). A cântat, de asemeni, Florestan din „Fidelio” de Beethoven, rol deosebit de dificil ca țesătură melodică. A interpretat pe Don José din „Carmen” alături de mari artiste ca Zenaida Pally și Elena Cernei. A fost Andrea Chénier în opera cu același nume de Giordano.

A cântat cu mari soprane: Elena Dima-Toroiman, cu care a avut cele mai multe spectacole, dar și o înregistrare Electrecord din 1964, de referință, a operei „Trubadurul” de Verdi, cu Zenaida Pally și Octav Enigărescu. A fost partenerul Mariei Slătaru-Nistor în nenumărate spectacole, apoi al Marianeii Stoica, al Teodorei Lucaciu, cu care a cântat în „Paiațe” și „Otello”.

A fost alături de marile mezzosoprane ale vremii: Zenaida Pally, Elena Cernei, Viorica Cortez, Iulia Buciuceanu, Mihaela Botez, de cei mai renumiți baritoni: Nicolae Herlea, Dan Iordăchescu, David Ohanesian, Octav Enigărescu, Vasile Martinou, de bașii: Nicolae Florei, Valentin Loghin, Viorel Ban și alții.

Are trei mari înregistrări Electrecord de referință: „Cavalleria rusticana” cu Marina Krilovici, „Paiațe” cu Arta Florescu, „Trubadurul”.

A fost un om de o aleasă cultură, în domeniul operei știa enorm, evalua interpretările corect, avea și o anumită exigență a meseriei sale. A fost un artist cu o implicare totală în actul creator, știa să punteze fiecare frază muzicală, era un stilist remarcabil, trăia

rolul la o înaltă dimensiune, devenind credibil. Era de o mare modestie și discreție, avea un simț al măsurii și niciodată n-a cântat ceva care să nu-i fie pe structura sa muzicală și tipologică.

Și-a iubit această profesiune cu ardoare, pentru că s-a devotat ei cu întreaga ființă.

A cântat și peste hotare în turneele Operei, dar și în cele individuale, reprezentând cu cinste școala românească de canto, dar s-a întors de fiecare dată acasă, la publicul său pe care-l iubea.

Nu m-a dezamăgit niciodată pe scenă și s-a retras discret, atunci când a simțit că nu mai este la cota pe care și-o impunea prin exigența sa.

Asemenea artiști n-ar trebui să dispară niciodată, dar de fapt ei nici nu pleacă, pentru că rămân cu noi, îi simțim aproape când îi ascultăm pe disc sau la radio, avem sentimentul că ei trăiesc și ne bucură sufletul. Cornel Stavru a fost un asemenea artist, pe care l-am iubit imens pentru dăruirea sa excepțională, pentru modul în care a înțeles arta de a cânta cu sufletul, bineînțeles și cu o tehnică foarte serioasă.

Pentru meritele sale a fost distins cu titlul de artist emerit și a fost decorat cu Steaua României.

Suntem triști pentru că am pierdut un mare interpret și om, dar el va rămâne mereu cu noi, ne vom gândi cu pioșenie și multă dragoste, cu imensă prețuire la el, pentru că ne-a oferit mereu ceva din ființa sa nobilă și generoasă.

Să ne rugăm ca sufletul său să meargă acolo sus, să întregască corul de mari artiști care ne-au părăsit în timp, aducându-i slavă Creatorului Divin.

Mihai-Alexandru CANCIOVICI

Aurel Storin

*„Vorbele trebuie să fie frumoase.
Cu ele rămâne lumea când pleacă acasă...”*
(Constantin Tănase)

Aceasta este cred esența creației celui care a fost marele textier, scriitor, poet și fost Secretar Literar Artistic al Teatrului de Revistă „Constantin Tănase”. A celui căruia am avut privilegiul să îi urmez în aceasta funcție în anul 2007, atunci când a ieșit la pensie după 40 de ani! Atunci a fost distins și cu Premiul UNITER pentru întreaga activitate.

Aurel Storin ne-a părăsit într-o noapte de vineri spre sâmbătă din noiembrie, lăsând mai săracă Revista românească, gen unic în lume, muzica ușoară

românească și pe noi toți. Pentru că el a semnat peste 400 de texte pentru piese de muzică ușoară compuse de cei mai importanți compozitori și încredințate celor mai valoroși interpreți. Majoritatea cântecelor nu doar că au devenit peste noapte șlagăre, dar au fost, sunt și vor fi fredonate mereu, indiferent de generații, fără a uita pe cei cărora le-au fost încredințate: Luigi Ionescu (*„Lalele, lalele”* de Temistocle Popa), Angela Similea (*„Să mori de dragoste rănită”* de Marcel Dragomir – piesa a fost declarată *„melodia secolului XX”*, *„Lumea de dragoste”* de Jolt Kerestely, *„Mă gândesc la dumneata”* de Edmond Deda), Aura Urziceanu (*„Mai rămâi și nu pleca”* de Marcel Dragomir), Margareta Pâslaru (*„Cu tine”* de Vasile Veselovski – Premiul Radioteleviziunii 1965, *„Cu tine râd, cu tine plâng”* și *„Câmpia sub lună”*, apoi *„Mă mai gândesc la dumneata”* de Edmond Deda, *„Și m-am trezit ca iubesc”*, *„Dorule”* de Temistocle Popa, *„Liniștea mea”* de Gelu Solomonescu, *„Unde ți-e gândul”* de Vasile V. Vasilache), Margareta Pâslaru și Marina Voica (*„Balada”* de Radu Șerban), Dan Spătaru (*„Prietenie”* de Temistocle Popa), Corina Chiriac (*„Vino, iubire înapoi”* de Ion Cristinoiu, *„Parfumul străzilor”* de Radu Șerban, *„Serenadă”* de Mircea Chiriac, *„Și ieri, și azi, și mâine”* de Horia Moculescu, în duet), Aurelian Andreescu (*„Te-ai schimbat”* de Petre Mihăescu), Mirabela Dauer (*„Cine*

iubește” de Jolt Kerestely, *„Să știi că nu e adevărat”* de Horia Moculescu, *„Dacă nu erai tu”* de Jolt Kerestely), Mădălina Manole (*„Fără dragostea ta”, „Vino, dragoste”, „Marea, cât dragostea noastră”* de Șerban Georgescu), Stela Enache (*„Dacă m-ai iubi”* de Jolt Kerestely), Carmen Rădulescu (*„Nu mai știu ce să cred”* de George Grigoriu, *„Acasă”* de Dan Ardelean) ș.a.

Aurel Storin a scris versuri, proză, piese de teatru, eseuri. A fost membru al Uniunii Scriitorilor din România și al UNITER, dar și redactor-șef al revistei *„Realitatea evreiască”*, publicație a Federației Comunităților Evreiești din România. Și-a susținut Doctoratul în 2008, la Facultatea de Litere a Universității București, teza de doctorat, unică în domeniu, având numele *„Teatrul românesc. Dimensiunea literară”*. Este autorul a peste 400 de texte muzicale. A fost distins cu Premiul Național *„Vasile Alecsandri”* la categoria *„piese într-un act”*; împreună cu compozitorul Radu Șerban a scris primul musical românesc, *„Cafeaua cu lapte de adio”*. A publicat *„Ora inexactă”* (volum de versuri, 1989), *„Rondele de amor”*, pe replici de Caragiale (volum de versuri, 1998), *„Poeme cu scară interioară”* (volum de versuri, 2000), *„Trecute vieți de mari artiști români”, „Morminte călătoare”* (volum de versuri, 2007)

Aurel Storin a publicat monografia Teatrului „Constantin Tănase”, din 1919 până în 2000 – *„De la Cărbuș la Savoy”* (2001), *„Farmecul discret al teatrului de Revistă”* (1998), *„Teatrul Românesc de Revistă. Istorie. Dimensiuni. Pericole. Destine”* (2011) sau anul acesta, lansată la Bookfest 2015, cartea *„Stela și Arșinel. O pereche fără pereche”* (editura ALLFA).

Este emoționantă confesiunea de la începutul acestui an a lui Aurel Storin în cotidianul *„Jurnalul Național”* care, la fiecare 12 ianuarie îi dedica rubrica *„Astăzi e ziua ta”*: *„Iată-mă, Doamne, am împlinit astăzi, cu voia Ta, 78 de ani. Dacă citeam cei 78 de ani ai mei în limba arameică, adică de la dreapta la stânga, eram cu aproape zece*

ani mai bătrân (87!...), ceea ce ar putea însemna că aceasta este, într-un fel, prima victorie a vieții mele asupra limbii arameice... N-am vrut, așa s-a întâmplat... Și ce-am făcut cu anii mei, Doamne? Am făcut ce-am putut. Am mai scris câteva cărți, am contribuit la creșterea populației Republicii Panama cu două ființe absolut încântătoare – fiica mea Diana Storin și nepoțica mea Vanessa –, am condus teatrul românesc

de revistă prin fața profesorilor atât de exigenți ai Universității din București și aceștia mi-au acordat diploma de doctor cu distincția *Magna cum laudae*. O distincție, mi s-a spus, pentru acest gen de teatru, unică în lume... Dar pe atunci eu eram foarte tânăr, abia împlinisem 70 de ani... În rest? În rest, am trăit, Doamne. Cu erori peste care s-a putut trece și cu unele greșeli de neiertat. Poate că așa i-a fost scris vieții mele... Când ne vom întâlni, vă voi povesti mai pe larg.(...)”.

Oana GEORGESCU

Alexandru Radu Simu

Alexandru Radu Simu s-a născut la 20 iunie 1955 în București și a absolvit în 1980 Conservatorul de muzică "Ciprian Porumbescu" din București cu media 10 la examenul de licență, Facultatea de Pedagogie, Compoziție muzicală, Muzicologie, cu specializarea "Muzică vocală și instrumentală". Încă din facultate activează în zona muzicii ușoare, fiind pianist, compozitor și solist în cadrul formațiilor vocal-instrumentale Dinamic Grup, Grup 120, Solaris. Este angajat din 1987 la Școala populară de artă la catedra canto muzică ușoară ca profesor, corepetitor, apoi expert, pregătind numeroși elevi de viitor. Este solicitat în juriile festivalurilor de muzică ușoară, continuându-și activitatea creativă: a lansat discul "Baladă pentru Adelina" la Electrecord (pentru care a primit doar 1000 de lei !) și a compus peste o sută de cântece, dintre acestea aflându-se în Cardexul Radio doar nouă, interpretate de Trio Express (Vorbe mari), Sanda Ladoși (Castel de nisip, Te iubesc) sau Puiu Năstase.

Dar o nemiloasă maladie a plămânilor a curmat prea de timpuriu viața, anul acesta, unui profesor și compozitor talentat, delicat, modest, dedicat muzicii, regretat profund de elevi și colegi. Dumnezeu să-l odihnească!

Cilla Black

Priscilla Maria Veronica White s-a născut la 27 Mai 1943 și deși o chema ALBU (White) impresarii i-au ales pseudonimul... NEGRU (Black).

Sprijinită de prietenii săi The Beatles, lansează în 1963 "Anyone Who Had A Heart" – locul 1 în top!. Vor urma alte 11 hituri on Top 10 până în 1971.

Are o scurtă carieră de actriță în filme, apoi își descoperă o altă vocație: aceea de prezentatoare de emisiuni TV. Are propriul său show de varietăți *Cilla*, la BBC între 1968 și 1976, după care obține o popularitate imensă prezentând în paralel două emisiuni care au fost adaptate și de televiziunile noastre: "Blind Date" (1985–2003) și mai ales "Surprise, Surprise" (1984–2001) adică... "Surprise, surprize". În 2013, Black sărbătorește 50 de ani în lumea divertismentului printr-un show la televiziunea ITV cu titlul "The One and Only Cilla Black".

Moare la 1 August 2015 după un accident în vila sa din Estepona - Spania. După deces, albumul-compilație "The Very Best of Cilla Black" urcă pe locul 1 în topul englez... primul său album pe poziția primă. A primit din mâinile reginei prestigioasă distincție OBE.

James Last

Numele său real era Hans Last (n. 1929, Bremen – decedat la 9 iunie 2015, Florida), fiind un celebru compozitor german, dirijor, orchestrator, care a urmat școala militară de muzică a Wehrmacht-ului și a fost inițial basist de jazz (locul 1 în țara sa, 1950-1952). Fratele său Werner Last este alt celebru dirijor, sub pseudonimul Kyi Warner.

Are peste 200 de milioane de albume vândute, distins cu sute de discuri de "aur" și de "platină". A primit premiul MIDEM în 1969 și a fost distins cu cea mai înaltă decorație germană, Bundesverdienstkreuz, în 1978. Compozițiile sale "Happy Heart", "Games That Lovers Play", "The Lonely Shepherd" (la nai - Gheorghe Zamfir) au cunoscut sute de interpretări. A concertat la Royal Albert Hall de 90 de ori!

Maniera sa numită "happy music", aceea de a prelua piese cunoscute (pop. latino, operetă, musical) și a le "lega" în potpuriu-uri orchestrate cu o ritmică insistent dansantă (Non-Stop Dancing), criticată de puriști ca fiind "muzică de ascultat în ascensoare", l-a transformat în dirijorul de big band cu cel mai mare succes comercial al secolului 20.

În orchestra sa au evoluat de-a lungul timpului și doi chitariști din România: Dimitrie Piki Inglesis (ex-Olympic 64) și Erlend Krauser (ex-Phoenix).

B.B. King

Nume real: Riley B. King (n. 1925 – d. 14 mai, 2015, Las Vegas), a fost un faimos muzician american de blues – chitarist, cântăreț, compozitor.

Este plasat pe locul 6 pe lista marilor chitariști ai lumii, fiind modelul multor instrumentiști. A intrat în galeria Rock and Roll Hall of Fame în 1987 și a fost denumit "The King of the Blues", susținând 300 de concerte în fiecare an ! În 1970 a primit premiul Grammy pentru cântecul "The Thrill Is Gone", iar în 2004 a primit distincția internațională Polar Music Prize decernată în Suedia pentru excepționale realizări creative.

În 1997 a cântat la Vatican și i-a dăruit papei celebra sa chitară denumită "Lucille".

Florin-Siviu URSULESCU

Corala "Cantus Domini", triumf la Sankt Petersburg

Cu ocazia diverselor manifestări muzicale la care ne întâlnim, abordez de fiecare dată cu dirijorul Voicu Enăchescu, președintele Asociației corale din România, probleme legate de activitatea corală, pe care o urmăresc cu pasiune. Și iată cum se leagă totul: pentru participarea la un prestigios concurs desfășurat în Rusia, dânsul i-a ajutat pe reprezentanții țării noastre cu costume folclorice din dotarea corului "Preludiu"! Competiția internațională de la Sankt Petersburg la care mă refer a ajuns la ediția a 13-a (cu noroc pentru noi!) și se numește "The Singing World", cele nu mai puțin de 40 de coruri fiind înscrise la diverse secțiuni. Corul bărbătesc "Cantus Domini" este afiliat Asociației studenților teologi ortodocși (ASTO), participarea la această tradițională confruntare artistică fiind posibilă datorită sprijinului financiar al Institutului Cultural Român (prin implicarea directă a secretarului general, părintele Dragoș Niță), al Universității București (doamna prorector Maria Voinea) și a pasiunii doamnei Valentina Spănu, manager al Facultății de Teologie "Justinian Patriarhul" din Capitală. Dirijor al corului a fost arhid. prof. Răzvan-Constantin Ștefan, din delegație făcând parte pr. lect. dr. Aurel Mihai, vicar administrativ al Arhiepiscopiei Bucureștilor, și Alin Stoica, președintele Asociației studenților teologi ortodocși.

Înregistrarea corurilor s-a făcut la sediul Comitetului de organizare, aflat în incinta Bisericii Suedeze, după care a avut loc ceremonia inaugurală, găzduită de Catedrala Sfinții Petru și Pavel, în prezența oficialităților locale și a reprezentanților diplomați, între care consulul general al României la Sankt Petersburg, dl. Gheorghe Nicolae Pahonea, al cărui sprijin pentru toate delegațiile artistice din România este binecunoscut. A doua zi, după nelipsita plimbare pe Neva, au avut loc repetițiile și susținerea, de către "Cantus Domini", alături de alte 5 coruri, a unui recital în sala de festivități a Lavrei "Alexander Nevski". Repertoriul artiștilor români a constat în lucrări corale religioase românești și universale: "Tatăl nostru" de Ioan D. Chirescu, "Axion" de Dragoș Alexandrescu, "Cerurile spun" de Davidov, "Priidite poklonimsia" de Rahmaninov, "There is a quiet place" de Carlmichael, alături de creații corale de factură populară: "Sârba" de Constantin Brăiloiu, "Doina și hora cu strigături" de Nicolae Lungu, "Suita corală din Țara Oașului" de Darius Pop. A fost doar "încălzirea" pentru prima rundă de concurs,

purtându-ne probabil noroc și adresa la care se află Sala de concerte a Colegiului de muzică, la nr. 35 pe strada... Buharetskaia! În pofida unei concurențe acerbe (între formațiile corale cu palmares bogat fiind cele din Rusia - Corul de cameră mixt al Conservatorului din Moscova și Corul mixt al Conservatorului din Sankt Petersburg, iar din Slovacia Corul academic mixt din Bratislava), evoluția coralei "Cantus Domini" a impresionat juriul la această primă etapă, la care am fost înscrși la 2 secțiuni. La secțiunea a 5-a, Coruri de cameră, artiștii români au prezentat "Te slăvesc pe Tine" de Pascal Benteoiu - aranjament de Victor Stoica, "De coelo veniet" de Jacobus Gallus (din sec. XV) și lucrarea contemporană "O fortuna" de Ivo Antognini, totalizând 171 de puncte din maximum de 200 și primind Medalia de argint. În schimb, la secțiunea a 2-a, "Coruri pe voci egale", triumf: 181 de puncte și Medalia de aur! Conform regulamentului, și aici au

fost prezentate tot 3 lucrări: "Sârba pe scaun" de Alexandru Pașcanu - aranjament de pr. Constantin Drăgușin, "There is a quiet place" de Ralph Carlmichael - arr. Victor Stoica, "Suita corală din Țara Oașului" de Darius Pop - arr. Dragoș Alexandrescu.

După emoțiile acestor două prime confruntări, în a patra zi de festival participanții au fost invitați la Biserica Suedeză la un Masterclass de muzică corală rusă, susținut de un profesor de dirijat cor academic de la Conservatorul din Sankt Petersburg, ocazie de a acumula noi experiențe profesionale, împărtășind viziunea dirijorală rusă asupra interpretării unei partituri corale, dar și tehnici caracteristice ale școlii ruse de dirijat. Nelegat strict de competiție, dar în fața unui public avizat, a fost concertul pe care "Cantus Domini" l-a susținut la Catedrala catolică "Adormirea Maicii Domnului", succesul fiind uriaș. Programul a inclus cântări religioase din repertoriul românesc și internațional, precum și din folclorul românesc și rusesc. Înfara lucrărilor de Ioan D. Chirescu, Rahmaninov și Carlmichael amintite deja au fost prezentate "Aliluia" de Paul Constantinescu, "Amin"

de Doru Popovici, "Răspunsurile mari-nr. 2" și "Bună dimineața la Moș Ajun", ambele de Gheorghe Danga, precum și creații de factură folclorică, între care "Early in the morning" de A. Mihailova sau "Suita din Țara Oașului" de D. Pop.

A cincea zi a debutat cu o întâlnire de suflet și credință, delegația noastră și membrii corului întâlnindu-se cu conducerea Academiei duhovnicești din Sankt Petersburg, reprezentată prin părintele prorector, ieromonahul Mark Sviatogorov. Cu acest prilej, părintele vicar Aurel Mihai a transmis binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și mesajul pr. prof. dr. Ștefan Buchiu, decanul Facultății de Teologie din București, între cele două instituții teologice existând un protocol de colaborare, fiind vizat în primul rând schimbul de studenți. S-a semnat în Cartea de onoare, s-au oferit daruri ("Cantus Domini" oferind și unul muzical), au fost vizitate paraclisul, biblioteca, sala de lectură. Întâlnirea aceasta a fost de bun augur, fiindcă

după amiaza, în sala de concerte a Filarmonicii de Stat din Sankt Petersburg, membrii coralei au fost aplaudați la scenă deschisă în cadrul Galei laureaților. Înafara celor două distincții amintite, "Cantus Domini" s-a înscris, alături de alte 11 coruri medaliate cu aur, în cursa pentru "Grand Prix", reușind performanța de a fi depășit doar de corul Conservatorului din Moscova! Așadar, un "aur", două "arginturi" și o... "platină", am putea spune, pentru că nimic nu este mai important decât popularitatea. Cu o obiectivitate demnă de toată stima și denotând pregătire muzicală, spectatorii din sală au acordat, prin vot secret, "Premiul special al publicului" (Premiul afectivității) corului din București! A fost încă o confirmare a nivelului

înalt atins de mișcarea corală din România, tinerii componenți ai corului "Cantus Domini", sub bagheta dirijorului pr. prof. Răzvan Ștefan, având cu siguranță o carieră strălucită în față!

Delia CORBEA

Femina

Scufița Roșie, Albă ca Zăpada, Cenușăreasa, Jasmine, Ariel și... **ELENA GHEORGHE** sunt protagoniste videoclipului "Autograf". Pentru videoclip, Elena s-a jucat cu o imagine care evoca stilul, gesturile și șarmul prințeselor din cele mai cunoscute povești ale lumii, iar totul este inspirat chiar de către fanii artistei. Două zile de filmare, 60 de dansatori, 4 rutine coregrafice - este, pe scurt, brief-ul unui foarte scurt metraj, "Autograf", care amintește de musical-urile de pe Broadway. O producție Cat Music, piesa "Autograf" este o nouă colaborare a Elenei cu compozitorul și producătorul muzical Laurențiu Duță.

LIDIA BUBLE și-a unit forțele cu **AMIRA**, o nouă artistă descoperită de Adi Sînă, și lansează single-ul "Le-am spus și fetelor". Cum a fost și cazul primelor piese

lansate de Lidia, printre care hitul "Noi simțim la fel", prima colaborare a tinerei artiste, și noul single este compus de Adi, de această dată alături de Silviu Dumitrașcu și Amira, și imprimată în studioul Premium Artist. Piesa a fost lansată pe scena Media Music Awards din Sibiu, unde Lidia, Amira și cele 4 dansatoare au avut o coregrafie girl power pe ritmuri cu influențe reggaeton. Lidia a colaborat cu Direcția 5 pentru piesa "Forever love", iar în 2015 a lansat alt single - "Inima nu știe".

ALINA EREMIA a lansat noul ei single, „**A fost o nebunie**”, o piesă cu sound modern. După ce și-a provocat fanii la „**Vanătoarea de versuri**” pe rețelele de socializare, Alina dezvăluie câteva secunde din noul ei videoclip, o poveste vizuală ce completează perfect mesajul piesei, cu versuri scrise integral de Alina.

Tânăra este acum o apreciată solistă, piesele ei având milioane de vizualizări pe internet - hituri precum „Cum se face”, „Când lumina se sting”, „Played You”.

Gabi MATEI

Bucuria autumnală

În literatura umoristică, britanicul P. G. Wodehouse a bătut toate recordurile cu cărțile sale despre neajutoratul aristocrat Bertram Wooster și valetul său genial, Jeeves. Una din acestea poartă titlul "Bucuria matinală", de aici inspirându-mă pentru alegerea genericului pentru paginile de față. Într-adevăr au fost patru zile de adevărată desfătare artistică la Focșani, cu ocazia festivalului internațional

nelipsind nici unul din numele de pe afiș (toate cu prezențe statornice în topuri), fiecare zăbovind după ieșirea din scenă pentru autografe și fotografii cu admiratorii, Dorian Popa fiind campion la acest capitol. Festivalul vrâncean, unul chemat să celebreze roadele toamnei, nu se rezumă doar la concertele propriu-zise, fiind o manifestare complexă, bucurându-i pe mici și mari deopotrivă. După parada care a inclus car alegoric, artiști pe picioroange, păpuși uriașe manevrate de actori, pantomimă, fluturi pe catalige, fachiri, artiști înveșmântați în butoaie și sticle

butaforice, majorete, spectacol cinetic (Spandex), a venit momentul mult-așteptat, când, după urări și tradiționalul discurs, președintele Consiliului județean (căruia i se datorează de fapt grandoearea manifestării), Marian Oprișan, a dat cep butoiașului cu vin, dar și cu surprize artistice, alături de Bachus și de doi somelierii, asta însemnând practic semnalul începerii distracției. "Balul" a fost deschis de trupa Hara, înființată în 2000 la Cluj-Napoca de chitaristul și solistul vocal Flavius Buzilă, profesor de engleză originar din Bistrița. Formația are un sound original, un rock european cu elemente etno și alternative, concretizat în

"Bachus 2015", bucuria de pe chipurile miilor de spectatori care au umplut seară de seară Piața Unirii constituind, practic, răspunsul la eforturile organizatorilor.

Adăugați participarea afectivă, aplauzele, ovațiile, reluarea în cor a refrenelor șlagărelor artiștilor preferați și mai ales modul cum publicul a înfruntat frigul și ploaia de la ultimul concert și veți avea imaginea unei adevărate sărbători a muzicii. În plus, logistica scenică a fost una demnă de orice eveniment artistic european (de fapt ne-am obișnuit de multă vreme cu asta, la Focșani), cu două ecrane mari de proiecție laterale, grafică pe panoul central, numele vedetelor anunțate luminos deasupra scenei, lasere, sunet și lumini de clasă, Ovidiu Popică și echipa lui efectiv autodepășindu-se. De asemenea, rigoarea și punctualitatea (artiștii fiind "struniți" în culise de Alexandra și Mihai, ambii cu mare experiență în domeniu) au fost la rândul lor cheazășie a succesului,

piesele apărute pe albumele "Aiurea", "Mai frumoasă", "O zi", "Paișpe colinde și o strigătură",

"Interetnik". N-au lipsit hit-ul 2015, "Ce ți-aș face", nici cele trei melodii cu care Hara a reușit performanța

unică a unui triplu triumf la concursul "Cântecul anului" din SUA, ceea ce i-a adus invitarea la concerte la Chicago: "Plouă stele" (2009), "Calling Out For You" (2013), "Tota ya ye" (2014). Ca o prelungire

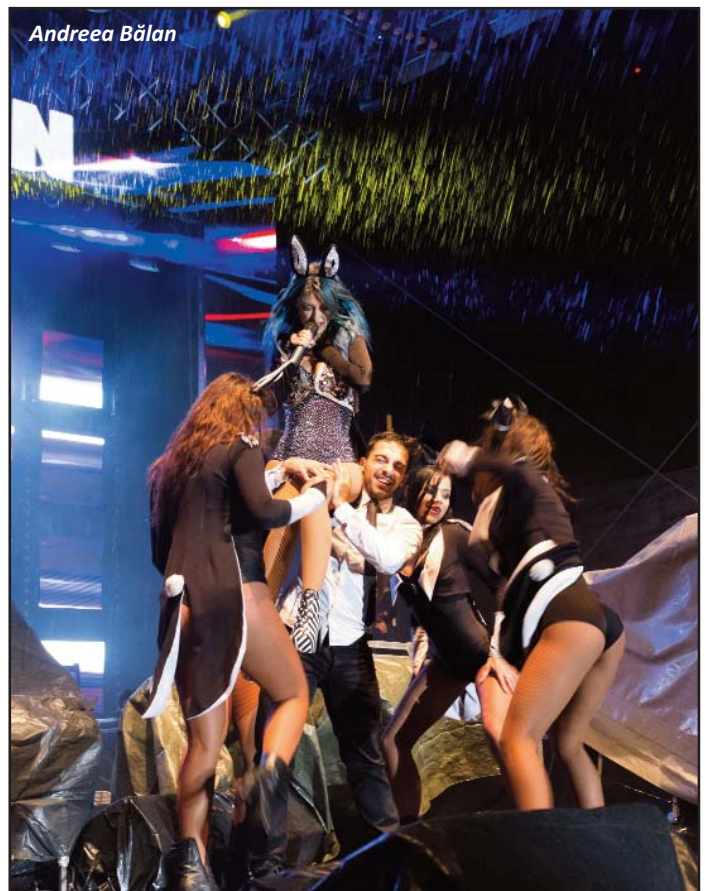

Dorian Popa

firească a acestui recital dinamic și colorat a fost apariția grupului Etno, cu inspiratele prelucrări născute în "laboratoarele" K1, puse "în pagină" antrenant de Florin Grigore și de dansatoare. Cum aproape că nu mai există piesă de succes în topuri fără secvențe rap, interpreții hip-hop au căpătat tot mai multă identitate, fiind nelipsiți din spectacolele majore nu numai în postură de "secondanți". Ploieșteanul Alexandru Minculescu, alias Cabron, s-a lansat în 1999 cu trupa Codu' Penal, cu care a editat 3 albume, numele lui începînd să fie cunoscut în urma audienței majore a piesei imprimate alături de Nico în 2003, "Nu pot să mai suport". Din 2007 se consacră carierei independente, colaborînd cu toate numele grele din hip-hop, dar nu numai (vezi hit-urile "Apa", alături de Loredana Groza, și "Vocea ta", cu Voltaj), și obținînd numeroase premii; din 2009 a fost cooptat în prolifică firmă HaHaHa Production, condusă de Smiley. Recitalul lui Cabron a inclus o parte din melodiile care l-au făcut îndrăgit de publicul tînăr: "Iarna pe val", "Arată-le la toți", "Pradă de război", "PaRap", "Frunzele și iarba", "Dă-o tare", "Show TV", "Letz be friends", "Femei", "Țara arde", "Adevăr sau minciună", "Taci un pic", "Lupu de pe maidan", "Adu-mi o bere" (acum a fost vorba de un... vin!), "Gust amar". Și de această dată consultanții artistici Andreea și Radu Fornea au fost inspirați în a alătura în desfășurătorul spectacolelor artiștii cu colaborări notabile, așa încât Andra n-a ratat șansa de a delecta publicul cu recentul său succes împreună cu Cabron, "Niciodată să nu spui niciodată". La fel au stat lucrurile cu două nume tinere în mare ascensiune pe firmament, Ruby și Dorian Popa, cu duetele de

mare efect "Lasă cucu-n pace" și "Bună, ce mai zici?". Revenind la Andra, cântăreața originară din Câmpia-Turzii a fost un copil minune, editând primul single la doar 14 ani, după care a cucerit zeci de premii la competiții de muzică ușoară, dar și populară (de altfel, albumul de folclor lansat alături de fratele său Săndel a obținut "Discul de diamant"!), între care la defunctele Mamaia și "Cerbul de aur", a colaborat cu formația Vunk ("Numai la doi") sau What's Up ("K la meteo"). Alături de orchestră și dansatoare, Andra și-a pus în valoare vocea excepțională cu piese de pe cele 12 albume ale sale, unele mai vechi ("Dragostea rămâne", "Vreau sărutarea ta", "În noapte mă trezesc"), altele mai noi: "Falava", "Nebuni în noapte", "Aici cu mine", "Avioane de hârtie", "Așa e dragostea", "Atâta timp cât mă iubești", "Inevitabil va fi bine". După ce îmbelșugata toamnă a fost sărbătorită cum se cuvine pe o altă scenă din oraș, localnicii bucurându-se acolo de vedete cum ar fi Laura Lavric, Constantin

Enceanu, Daniela Condurache sau Emy Drăgoi Band, a doua seară de festival a adus la rampă un alt nume

Andreea Bălan

respectat din folclor, cel al localnicei Geta Postolache, aceasta predându-i ștafeta actorului (din serialele ProTV "Pariu cu viața" și "O nouă viață"), cântărețului (impus de trupa de tineri de la același post TV, LaLa Band) și... sex-simbolului Dorian Popa,

constănțean la origine. Cunoscut pentru colaborările cu Jo ("Dragoste nebună"), Corina ("Nimeni altcineva") sau cele două de care am amintit deja, cu Ruby, prin piesele proprii ("Cât trei", "Pe placul tău"), Dorian pur și simplu a isterizat adolescențele din Piața Unirii prin apariția sa "macho" și evoluția sa

alături de Ramona Bădescu). În festivalul de la Focșani a inclus piese de pe albumele recente "Inimă nebună" și "Fericire și tristețe", dar n-a ocolit nici atât de așteptatele "Numai iubirea" sau "Cred că m-am îndrăgostit". Întâmpinați pretutindeni în România cu simpatie, membrii formației basarabene Zdob și

Zdub, în frunte cu vocalistul-fondator Roman Iagupov, cu celebra sa căciulă, au aniversat la Focșani 21 de ani de la înființare, răstimp în care au susținut concerte în peste 20 de țări, alături de nume de primă mărime, și au fost de două ori finaliști la Eurovision, în 2005 (locul 6 cu "Bunica bate doba") și 2011. Celebrul rock alternativ cu elemente etno al grupului a fost extrem de gustat de spectatori, cărora li s-au oferit extrase de pe "Basta mafia!", "Beloe vino, krasnoe vino" (și chiar că vinul alb sau roșu a curs în valuri în acele zile!), "Ethnomecanica", "450 de oi", "Hardcore moldovenesc", "Trece vremea omului".

dinamică, duetele cu Ruby fiind "bomboanele pe tort". Aceasta din urmă, pe numele din buletin Ana Claudia Grigore, este originară din Medgidia (drept care se impune invitarea sa la festivalul "Dan Spătaru"!), după absolvirea Liceului "Dinu Lipatti" din București devenind studentă la Jurnalism. La rîndu-i a venit cu formația proprie (la Focșani eficienta echipă tehnică de la Visual Emotion face posibilă instalarea rapidă a echipamentelor), trecând în revistă toate titlurile care au făcut-o îndrăgită: "Touch me" (în topuri și în Turcia), "Get high" (duet cu spaniolul Juan Magan), "Party hard", "Miracle of love" și mai ales super-hitul produs de Alex Velea, "Stinge lumina", cu versiunea în engleză "Turn off the lights". Pe când se numea încă doar Ionuț Nicolae Pascu, Pepe s-a pregătit cu reputata compozitoare Camelia Dăscălescu, ceea ce i-a permis să dobândească premiul I la festivalul de la Amara și II la Mamaia, unde a recreat în tipare latino (este fascinat de Gipsy Kings și flamenco) melodii de Florin Bogardo. După perioada Latin Expres, concretizată prin albumul "Pasiune", a devenit un autentic star TV: actor, dansator, membru în juriu, prezentator (la OTV

La orice spectacol în aer liber secvențele etno trebuie neapărat să facă parte din program, spectatorii bucurându-se de ritmurile antrenante și dansante, așa

stând lucrurile nu numai cu grupul Etno, dar și cu încântătoarele componente ale formației Hora. Tot din zona etno (este lider al grupului Ro-Mania) vine și Răzvan Ștefaniu, cu multe premii și turnee la activ.

Din 1997 face parte din prolifică familie K1, semnând muzica și versurile pentru diverse imnuri, spoturi, dar și pentru piese de top, cum ar fi "Vreau sărutarea ta" (Andra), "Mi-e frică să dorm singurică" (Lavinia), "Vreau un pupic" (Exotic), "Oare?" (Marcel Pavel). În urma unei călătorii în Grecia, în 2013, se apropie de ritmurile elene, cunoaște muzicieni valoroși, punând bazele proiectului Fidas-

"Meet the greeks", prin care a adus soarele Mediteranei pe scena vrânceană. După ce încă de la vârsta de 3 ani cucerea toate premiile la concursurile de muzică ușoară din țară, cu nelipsita sa vioară, băimăreanca Andreea Moldovan Ioana și-a transformat inițialele în renume, AMI fiind azi, la numai 26 de ani, o solistă de real succes. Solida pregătire muzicală (a absolvit secția Compoziție jazz-muzică ușoară de la Universitatea națională de muzică din București) îi permite să abordeze cu lejeritate un repertoriu divers, de la pop la latino sau reggae. A fost voce

Lights", toată Piața Unirii intonând împreună cu ea "Que esta pasando?"... Așteptată cu nerăbdare și curiozitate a fost revenire brașovenilor (vorba vine, câți or mai fi de acolo înafară de liderul Radu Almășan?) de la Bosquito, dar impactul a fost total, "au sărit scânteii", cum spune un cântec al lor, cu același rock melodios, cu elemente etno, balcanice și

în diverse proiecte hip-hop (numeroase distincții pentru piesa "Déjà vu", cu Grasu XXL), a colaborat cu Mossano, dar adevăratele turnuri în carieră are loc în

latino. Recitalul a avut două părți distincte, legate de istoria grupului. Pe de o parte piese de pe cele 4 albume înregistrate în vechea formulă, în frunte cu autenticele șlagăre (unele reluate și de... Irina Loghin!) "Pas cu pas", "Pepita", "Hopa-hopă", "Două mâini", "Bosquito", "Marcela", "Tu ești iubita mea", "După furtună", "Așa că beau", "Dă-i înainte cu tupeu". Pe de altă, cele mai noi, din timpul și de după "perioada americană" (Almășan a cântat 3 ani în California, cu formația Madame Hooligan), incluse pe albumul "Babylon" - "Prietenii", "Când îngerii pleacă", "Tobogan", succesul fiind absolut exploziv, ca un... "Cocktail Molotov".

Am scris nu o dată că la Focșani au loc cele mai atractive reuniuni muzicale în aer liber, cu audiențe uriașe, de multe mii de spectatori, ceea ce nu e cazul nici măcar în București. Numai în ultimul an au concertat aici Al Bano,

Saragossa Band, Alphaville, Kaoma, Goombay Dance Band, pentru ca afişul demn de un autentic "Cerb de aur" să fie completat la "Bachus 2015" de alte două "firne" celebre din spaţiul muzical peninsular. Pe numele complet Ingrid Alberini, In-Grid a fost botezată astfel după marea actriţă Ingrid Bergman. S-a făcut remarcată prin victoria din 1994 de la concursul "O voce pentru Sanremo", după care a dat lovitură pe plan internaţional cu "Tu es foutu", în 2003. De atunci s-au înlanţuit o sumedenie de titluri,

dansantă, refrene de neuitat care ne-au încântat cândva, lansate de ABBA, Eruption, Kool and the Gang, Boney M, Ottawan, Saragossa Band şi alţii. Băcăuanul Claudiu Husaru, alias Maximilian, s-a dedicat din 1996 genului hip-hop, albumele sale de până acum fiind "Laboratoru'" (cu formaţia Mahsat), "Volumu la Maxim... ilian" şi "Maxim, am spus!". A colaborat cu multe din numele sonore ale genului (Grasu XXL, Mef X – care-l însoţeşte adesea în turnee, Doc, Cheloo, Tataee, Spike), piesele legate de numele

său fiind şi acum aduse la microfon: "Aseară" (Haş-haş), "Sophie" (cu peste 11 milioane de vizualizări pe you tube), "O vorbă de pe stradă", "Micii spărgători de rime", "Jucător cu două feţe". Asemeni Andrei, şi ploieşteanca Andreea Bălan a fost vedetă de la o vârstă fragedă: la 10 ani apărea pe micul ecran, la 12 îşi lansa primul album! Cu duetul André, adevărat fenomen în epocă, a editat 7 albume (4 au fost distinse cu "Discul de platină", unul cu "Aur") în intervalul 1998-2001, cu un tiraj total de peste 1,5 milioane de exemplare. În plan solistic a continuat să bată recorduri, cu 6

paradoxul fiind că ea cântă mai mult în limba franceză, de aceea puţini ştiu că e italiancă: "In-tango", "Shock", "I m folle de toi", "Milord" (a editat un album cu cântece lansate de Edith Piaf), "Mamma mia", "Ah, l'amour, l'amour!", "Oui", "Tu es là?", "Passion", "Les fous", "J'adore". In-Grid iubeşte ţara noastră, fiind deseori invitată la marile reuniuni muzicale, aducându-şi regizorul muzical tocmai de la Moscova! Seara de gală a fost oarecum perturbată de o ploaie insistentă şi rece (ăsta da ghinion, tocmai la Cutugno!), dar publicul fidel şi cunoscător nu a lipsit de la datorie. Creaţie a producătorilor de la K1 (ca şi Fidas, Hora, Etno), tânăra formaţie Supertrooper este un unicat în materie, la noi, un fenomen pe piaţa muzicală românească, propunând un concept de show complet, aducând aroma inconfundabilă a celei mai frumoase perioade a muzicii dance, anii '70. Cu vestimentaţii specifice, dans, imagine, voci de excepţie (a fost cooptată şi frumoasa basarabeancă Alexandra Shine), tinerii din grup ne-au reamintit, ca la o super-petrecere

album, peste 30 de videoclipuri, succese peste hotare (locul II în 2007 la "Dansez pentru tine" în finala

mondială din Mexic, după câştigarea concursului la noi), spectacole de concepţie: musicalul "Superwoman", show-urile "Lecţia de dans", "Carnaval", "Beach Party". L-a avut şi la Focşani alături pe dansatorul Petrişor Ruge, nemaivorbind de

trupa proprie de dans, cu costume demne de un carnaval la Rio. Meritul Andreei Bălan este acela că semnează regia, coregrafia, costumele, ca și faptul că are capacitatea de a aborda cântece de facturi foarte diferite, de la "Liberă la mare", "Moșule, ce tânăr

Sardou, ș.a. Alți artiști notorii care au creații de-ale sale în repertoriu sunt Adriano Celentano ("Il tempo se ne va"), Ricchi e Poveri ("Canzone d'amore"), Luis Miguel, Peppino di Capri, Fausto Leali. Cutugno

ești!", "Nopti de vară", "Trippin", "Like a Bunny", "Baby, Get Up and Dance" la "God", "Evadez", "Te joci cu mine", "Prinde-mă, aprinde-mă!" sau frumoasa baladă "Decor".

După cele patru antrenante reprize oferite de dansatori din Republica Moldova, "Black & White" și "Teodor Balet" (despre care am mai scris), a venit momentul întâlnirii cu unul din monștrii sacri ai muzicii ușoare mondiale, la rândul-i nu o dată prezent pe scenele din România, dar aflat pentru prima oară la Focșani. Salvatore "Toto" Cutugno este înainte de toate un compozitor extraordinar, cu peste 400 de compoziții la activ, discurile sale depășind un tiraj de 100 de milioane de exemplare! Mult timp a fost pianist la Paris, din acea perioadă datînd tulburătoarele compoziții încredințate unor Joe Dassin ("Et si tu n' existais pas", "Salut!", "L'été indien", "Le jardin du Luxembourg" - câți știu oare că-i aparțin?), Mireille Mathieu ("Ciao, bambino, sorry"), Dalida, Michel

care a triumfat la Eurovision (cu "Insieme", în 1990), între recordurile sale numărându-se cele 80 de versiuni cunoscute de piesa "Africa" (cea franceză fiind "L'été indien"), precum și faptul că "L'italiano" a fost cel mai vândut disc al anilor '80. A participat de 30 de ori la festivalul de la Sanremo (unde l-am admirat eu însumi în 1990), dar n-a triumfat, paradoxal, decât o dată, în 1980, în rest fiind eternul loc 2. În 2013 a avut o apariție de senzație alături de Corul Armatei Roșii. La Focșani, în ciuda vremii potrivnice, Toto Cutugno și-a respectat întrutotul blazonul: a venit cu formația sa și a cântat mai bine de o oră, spre deliciul unui public care a uitat și de ploaie, și de frig, așa cum el însuși n-a ținut seama de ele. Iar cadoul care a emoționat pînă la lacrimi a fost interpretarea cântecului "Ciobănaș cu 300 de oi"... Îmbrățișat afectuos la final de Marian Opreșan, marele artist Toto Cutugno a dovedit (lecție

din care ar avea de învățat și vedetuțele noastre, apărute peste noapte și... dispărute peste zi) ce înseamnă respectul pentru public și pentru propriul renume, încheind apoteotic acest veritabil "Cerb de aur" focșănean. (foto: Like FX by Infinity Sounds)

Pagini de **Octavian URSULESCU**

Decibeli în "curtea" Ateneului

De peste un deceniu, la Vama Veche se desfășoară, în luna august, festivalul **Folk You! Florian Pittiș**, deseori recenzat și în revista noastră. De câțiva ani, festivalul are și un "pui" în Capitală, o gală cu artiști reprezentativi ai festivalului, gală care se desfășoară de obicei în septembrie, timp de trei zile, în Centrul Vechi, pe strada Franceză, cu intrarea liberă (concertele au fost și ele notificate în paginile AM).

În 2015, însă, locul galei a fost schimbat: impunătoarea scenă a fost amplasată în piața George Enescu (în fața la "Cina"), timp de două zile, tot în septembrie. Nimic rău până aici. Vestea proastă este că în acele zile și seri se desfășura la București Festivalul "George Enescu", cu concerte la Ateneul Român, la doi pași de piață. Nici asta nu părea supărător, dacă era vorba numai de folk, cu sonorități liniștite, calme, acustice. Dar Gala și-a modificat, treptat, profilul, de la an la an căpătând culoarea rockului: mai antrenant și atractiv pentru sutele de spectatori care stau în picioare. Pe lângă trubaduri mai puțin electrice - Teodora Buciu, Folk Frate!, Dinu Olărașu, Alina Manole - au evoluat câțiva folkști cu formațiile lor,

fost unul neplăcut, decibelii rockeristici au reverberat în incinta Ateneului, deranjând concertele de acolo. Nu este de mirare că instituția a publicat o scrisoare deschisă: "Ne cerem scuze față de cei prezenți la recitalul de astăzi de la Ateneul Român, pentru zgomotul inacceptabil care s-a auzit din Piața Enescu. Organizatorii Festivalului Enescu au solicitat

Dinu Olărașu

rezervarea spațiului din Piața Enescu pentru toată durata Festivalului, pentru a preveni astfel de situații, însă nu au primit aprobare. În timpul recitalului, organizatorii Festivalului Enescu au încercat să îi convingă pe cei care făceau probe de sunet pentru

ceea ce a ridicat nivelul sonor - Nicu Alifantis & Zan, Cosmin Vaman - Alexandra Andrei & Trupa Spam, Andrei Păunescu, Totuși și Maria Maria, dar baza a constituit-o un important eșalon rockeristic, compus din formațiile Hara, Taxi, Pasărea Rock, Antract, Iris, Kempes.

Ca de obicei, **Gala Folk You! Florian Pittiș (2015)** a fost organizată de Asociația Mișcarea de Rezistență în colaborare cu ArCuB, instituția Primăriei Generale care se ocupă cu manifestări artistice în București. Probabil că intenția a fost aceea de a adăuga Festivalului Enescu o latură mai "cool", mai pe placul tinerilor care nu gustă muzica clasică. Dar efectul a

evenimentul din Piața Enescu să se oprească și să le reia după încheierea concertului de la Ateneu, dar solicitarea lor nu a fost acceptată, pe motiv că "există autorizație" - au transmis organizatorii Festivalului Enescu

Iată cum o intenție laudabilă s-a transformat într-o gafă artistică: fie cei de la Gală n-au specificat clar că nu aduc numai folk, ci rock puternic, fie cei de la Arcub (nu știe stânga ce face dreapta) nu au studiat lista artiștilor. O aprobare nefericită, o greșală dublă, care a adus un oprobriu nemeritat muzicienilor folk-rock.

Sorin MECEA

“Tărâmul poveștilor”, poveste muzicală

Teatrul Excelsior a găzduit premiera spectacolului “Tărâmul poveștilor” de Stelian Milu

(actor și regizor), o poveste muzicală dedicată copiilor cu vârsta cuprinsă între 3 și 12 ani. Muzica îi aparține lui Jolt Kerestely, iar versurile - regretatului George Popovici, care a trecut în neființă cu doar două săptămâni înainte de premieră.

Spectacolul ilustrează lupta dintre bine și rău prin aducerea în prim plan a învățăturilor primite de la părinți și bunici prin intermediul poveștilor copilăriei, “roșite” muzical de actorii teatrului.

Personaje de basm pline de farmec îi poartă pe cei mici cu entuziasm și bucurie nedisimulată, într-o fascinantă călătorie muzicală prin minunata lumea a poveștilor.

Odată ajunși pe “Tărâmul poveștilor,” copiii pătrund în lumea micuței Roua (Cosmina Dobrotă), cea care le rămâne alături până la finalul călătoriei sale muzicale. Alături de ea, cei mai mici spectatori se bucură de fiecare întâlnire cu personajele îndrăgite alături de care fredonează cântecele compuse de Jolt

Kerestely - *Cenușăreasa, Motanul Încălțat, Scufița Roșie și Lupul, Rapunzel, Frumoasa Adormită, Albă ca Zăpada și cei 7 pitici, Aladin, Jasmine, Hänsel și Gretel, Crăiasa Zăpezii*. Îndrăgitul compozitor s-a dedicat în ultimii ani muzicii pentru copii și, după o carieră prodigioasă, dar lipsită de premii și trofee binemeritate, a cucerit primul său mare trofeu abia în 2012 la Festivalul “Mamaia Copiilor” (secțiunea “Creație”) cu melodia “Aritmetica”, pe versurile aceluiași George Popovici. Jolt Kerestely a semnat muzica la alte două producții ale Teatrului Excelsior:

musicalurile “Fetița cu chibrituri” și “Degețica”, ambele adaptări după Hans Christian Andersen.

Trebuie remarcat faptul că lui Jolt Kerestely i-au fost alături la premieră familia, prietenii (i-am remarcat pe Livia și Vali Gauzin, pe Elena Stoica), dar și Paul Surugiu – Fuego, cel pe care îl leagă nu doar o frumoasă și trainică prietenie, ci și Premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România pentru piesele “Lacrimi”, “Anii mei, flori de tei”, “De câte ori iubesc” și “Prințesa mea” (2012), de pe albumul de autor (“Steaua mea”, 2014). (Foto: Luca Achim)

Oana GEORGESCU

Concerte

Nikos Vertis – „Dacă tu ești steaua”

Concert susținut de unul dintre cei mai iubiți artiști ai Greciei, pe scena Sălii Palatului din București, în fața a peste 4.000 de spectatori, predominant femei.

Îmbrăcat la patru ace, cu jocuri excelente de lumini (a venit cu șase camioane de echipamente și 30 de tehnicieni pentru efectele speciale) și o orchestră amplă, a început cu celebrele piese „Pes to mou xana” și „De m’ agapas”. Au urmat „San trelos se agapao” și „Den exeis fygei”, dovedind nu numai calități vocale, ci și de show-man. Ca de obicei, a fost îmbinată muzica tradițională grecească cu pop și dance, cum ar fi „S’eroteftika”, o baladă sau „Asteri amou”, pe ritmuri de sirtaki. A interpretat „Thelon a me nioseis” acompaniindu-se la chitară, iar la „An eisai ena asteri” a cântat toată sala (așa de mulți greci sunt în București?) și a încheiat cu „Thelo na me nioseis”, dar nu a mai venit la bis.

Loredana - “Imaginarium”

Show-ul a început cu membrii trupei de balet, acoperiți cu mantii și având pe brațe dispozitive de lumini albastre. După „Val după val” și „Zig Zagga” (pe ritmurile cunoscutei piese „Proud Mary” a Tinei Turner), „Apa” cu What’s Up, Loredana și trei dintre fetele din backing vocals, care s-au remarcat la show-ul „Vocea României”, au interpretat „Busuioc în păr” (Oana Brutaru, Ilinca Băcilă și Maria Hojda). Continuând în registrul folcloric, Loredana l-a avut ca invitat pe actorul Mihai Rait Dragomir, alături de care

a cântat piesa „Se mărită Mona”, „Bun îi vinul ghiurghiuliu” și „Cine iubește și lasă”. Moment de jazz - „Everybody Is A Star” iar solista vine cu altă ținută pentru cabaret - „Ionel, Ionelule” și tango - „Zaraza” și „Vânzătoare de plăceri”. Emoționant moment al serii, dedicat victimelor din clubul Colectiv: Loredana cu Gabriel Cotabiță interpretează piesa „Mi-e dor de tine” de Adrian Romcescu, lansată de regretata Mălina Olinescu, și cântă „Back To Life” a trupei Goodbye To Gravity, alături de toți chitariștii implicați în spectacol, apoi moment de tăcere. Show-ul a continuat cu celebra „Lume, lume” a Mariei Tănase, un duet cu Mihai Mărgineanu și dans flamenco pentru piesele „Regina” și „Șatra-n asfințit” - interpretată alături de Matteo. Inimitabilul Radu Gheorghe a animat atmosfera, urmată de „Suflet drag” și „Te iubesc” cu Nadir, gospel - „Joy”, potpuriu „Another Brick In The Wall (part III)” - „We Will Rock You” - „Who Wants To Live Forever” - „O fată singură în noapte”. Șase percuționiști

din trupa Sensor asigură un intro pentru „Lele”. Iar în finalul avem „Trandafir de la Moldova”, „Casablanca”, de pe noul album „Imaginarium”, și

L. Groza, G. Cotabiță

„Bună seara, iubito!” de Adrian Enescu, alături de Gabriel Cotabiță.

Korn

Arenele Române au găzduit concertul **Korn** de la București, ce marchează 20 de ani de la apariția primului album al formației. Evenimentul a fost deschis de **DJ Hefe** și **Planet H** și a continuat cu un

show energetic al timișorenilor de la **Implant Pentru Refuz**, a căror muzică a fost vizibil influențată de-a lungul anilor de sound-ul Korn. Concertul poate fi astfel considerat un final fericit pentru turneul național "Cartography" al IPR de anul acesta, ce a însemnat și pentru ei încununarea a 20 de ani de

Concertul a conținut piese din repertoriul The Smiths - "How Soon Is Now?", "Meat Is Murder" și "The Queen Is Dead". Apoi "Staircase at the University", care este o critică dură la adresa poliției și a forțelor de ordine lipsite de compasiune, "Meat Is Murder" - precedată de un minidiscurs al lui Morrissey în care le-

a spus fanilor: "Cea mai mare amenințare nu o reprezintă ISIS și nici măcar Coreea de Nord, ci industria cârnii", momentul fiind prezentat sub sloganul "Tu ce scuză ai? Carnea e crimă!". Aversiunea pe care artistul o resimte față de familia regală a Marii Britanii este prezentă, fiind criticați prințul William și soția acestuia, Kate, în "The World Is Ruled By Crashing Bores", iar "The Queen Is Dead" prezintă ura sa îndreptată împotriva

carieră muzicală. Cei de la Implant Pentru Refuz au fost urmași de **Point Blank** (Macedonia), care a concertat la noi în țară cu mai multe ocazii și de **Coma**, care a lansat videoclipurile "Chip" și "Document".

Albumul „Korn”, lansat pe 11 octombrie 1994, a avut vânzări totale de peste 10 milioane de copii și i-a consacrat pe cei de la Korn drept premergători ai nu-metalului. Korn a cântat toate piesele de pe discul cu același nume, începând cu "Blind" și terminând cu "Daddy". Din show nu au lipsit "Here to Stay", "Coming Undone" și, desigur, "Freak on a Leash", cea mai populară piesă a trupei, care a și încheiat concertul de la Arenele Romane. Korn a concertat în formula obișnuită de la plecarea toboșarului Silveria: **Jonathan Davis** (voce, cimpoi), **James 'Munky' Shaffer** (chitară), **Brian 'Head' Welch** (chitară, backing vocals), **Reginald 'Fieldy' Arvizu** (chitară-bas) și **Ray Luzier** (percuție).

Morrissey

Premieră la Sala Palatului, cu "Moz", cel care s-a impus în Anglia cu formația de rock alternativ The Smiths, începând cu anii '80, confirmând apoi prin cariera solo. Profil absolut aparte, nu numai datorită muzicii, ci și datorită concepțiilor, care l-au transformat în personaj antipatizat de mulți lideri politici din SUA sau Marea Britanie. Declarațiile ostile la adresa politicii conduse de aceștia au stârnit uluire în opinia publică. Creațiile sale profunde, cu comentarii privind dragostea, ura, lupta, societatea au constituit un show de două ore foarte special.

Reginei Elisabeta. Ca de obicei Morrissey pedalează pe conștiință, pe tramele societății contemporane,

astfel că piesele cu substrat social și politic domină întregul concert. Iată de ce concertele sale nu sunt unele de divertisment, de amuzament, ci de stări pozitive,

Dan CHIRIAC

Fuego, între muzică și pictură

„Art by Fuego” este un proiect nou al îndrăgîtului Paul Surugiu, acum și artist plastic, și s-a bucurat încă de la debut de mare succes. Mai mult, el a hotărât ca încasările rezultate din vânzarea picturilor

că o parte din fonduri vor merge către artiștii mari ai țării care se află în imposibilitatea de a duce un trai decent”.

Paul Surugiu se află deja în obișnuitul său turneu național de iarnă „Acasă de Crăciun” (organizator Asociația „Alternative Culturale”), o poveste muzicală și-un îndemn al reîntoarcerii acasă de Sărbători, alături de cei dragi. A devenit o tradiție, de mai bine de zece ani, ca artistul să organizeze turneul național de colinde, prezentând, în stilul-i caracteristic, Crăciunul și toate minunile din jurul acestuia.

Începând cu 8 decembrie, Fuego va fi prezent în Adjud, Focșani, Galați, Tulcea, Constanța, în localitățile Crucea și Cumpăna (jud. Constanța), la Slobozia, Ploiești, Brașov, Bacău, Roman, Iași, Piatra Neamț, Bârlad, Huși, dar și la București, pe 14 decembrie, la Sala Savoy a Teatrului de Revistă „Constantin Tănase”.

„Concertul introduce spectatorii în atmosfera sărbătorilor de iarnă petrecute în mijlocul familiei, la care revenim, an de an, pentru a ne reîmprospăta sufletul și amintirile, va fi un show al bucuriei și-al sunetelor pentru suflet” – mărturisea artistul care este acompaniat pe scenă de band-ul său. „Spectacolul acesta este un îndemn al reîntoarcerii la origine. În fond, de ani și ani, spiritul Crăciunului este simțit pe deplin, în familie, în spațiul în care toți cei prezenți se bucură să fie acolo. Cred că, dincolo de tot ambalajul Crăciunului, de sărbătoarea religioasă, de tradiții și obiceiuri, unele mai vechi și altele mai moderne, rămâne muzica sărbătorii, atât de lină și sensibilă și emoția revederii și-a împlinirii de-a fi <<Acasă de Crăciun>>”.

În foaierea fiecărei săli de spectacol va fi organizată o expoziție cu picturile artistului. Tot în cadrul turneului, artistul va lansa și un dublu DVD de excepție (best-of-uri din emisiunea „Familia Favorit”, pe care Paul Surugiu – Fuego o moderează cu succes de aproape opt ani), dar și un calendar pentru anul 2016, care va cuprinde peste 60 de fotografii cu picturile sale.

Oana GEORGESCU

să le doneze artiștilor aflați în nevoie, dar și copiilor instituționalizați și persoanelor vârstnice, dând astfel o altă dimensiune, una spirituală, proiectului său – „Artă pentru suflet”.

„Eu pictez așezând pe pânză un fragment din sufletul meu” – spunea el. „Sunt fericit că părți ale sufletului meu ajung în casele oamenilor într-un scop nobil pentru că eu, un simplu artist vreau să-i ajut pe cei ce au nevoie de mine! N-o cer, nu strigă, dar așteaptă ca cineva să se uite către ei. Au strălucit cândva pe scenă, iar acum, cu zi ce trece, lumina devine din ce în ce mai plăpândă! și credeți-mă, voi lupta ca acest proiect, să poată merge mai departe și să ajute, pentru

Familia „Muzica”

Pe vremuri, toate lansările importante de discuri se făceau pe Calea Victoriei, la magazinul „Muzica”, cele mai multe la subsol (am înțeles că acum în acel spațiu e depozit). Când își stabilise un sediu pe

str. Luterană, Liliana Menadi găzduia și acolo cu ospitalitate orice asemenea eveniment, pentru ca acum să se bucure împreună cu noi, toți iubitorii muzicii ușoare la revenirea atât de normală și așteptată în această ambianță dragă și familiară, cu ocazia unei duble lansări de albume editate de casa Eurostar. Corina Chiriac, pentru care au venit toate televiziunile, numeroși jurnaliști (n-a mai prididit cu interviurile!) și o sumedenie de admiratori, este cea care repune magazinul „Muzica” pe locul ce i se cuvine. Spunem asta gândindu-ne nu numai la faptul că e absolut firesc ca un produs muzical să fie propus publicului larg într-o casă a muzicii (iar „Muzica” e singurul magazin de profil din Capitală având un aspect european), dar și la acela că aici am văzut, uimiți, un perete întreg cu toate albumele de muzică ușoară românească apărute în ultimii ani. Repetăm, de muzică ușoară, gen foarte vitregit și inexistent în alte părți, pentru că am văzut că există secțiuni distincte și pentru rock, folk și altele. Așa încât oricine vrea cu adevărat un disc românesc să treacă cu încredere pragul magazinului! Revenind la eveniment în sine, el a fost

foarte bine conceput, cu un podium, microfoane, sonorizare, afișe, deci gazdele și casa Eurostar merită toate laudele. Este un album dublu, intitulat „Hai, hai, lângă mine stai”, conținând 20 de compoziții semnate Nicolae Caragia (la 3 piese cântă în duet cu protagonistă), Corina semnând și majoritatea textelor, o parte în colaborare cu Marian Stere. Albumul conține și un frumos booklet, cu inspirate proze aparținând Corinei Chiriac și fotografii senzaționale, ca de obicei, ale unei maestre a genului, Ioana Chiriță. Cum spuneam, au ținut să fie prezenți la eveniment numeroși fani, dar și oameni legați de fenomen: Stela Enache (care a și urcat pe micuța scenă alături de Corina), Silvia Dumitrescu și Virgil Popescu (ei au prezentat în cadrul festivității albumul în premieră „Fiorul iubirii”), foștii corifei de la Radio România (cu ce ușurință se desparte postul public de adevăratele valori!) Lucia Popescu Moraru și Florin Silviu Ursulescu, colega noastră de breaslă Oana Georgescu, realizatoarea TV Valentina Spânu, scriitorul Aurel V. Zgheran, interpreții Marian Spânoche, Natalia Guberna, Aurel Moga și Florin Apostol (sinceri să fim, ne așteptam să fie mai mulți colegi de generație, dar încă o dată se dovedește că solidaritatea lipsește breslei...), promotorii artistici Livia și Ioan Gauzin. Reținut la repetiții, Petre Geambașu a „delegat-o” pe soția sa Cristina cu un imens buchet de flori, iar fiul compozitorului, Ivan Caragia (cântă pe album o piesă împreună cu Pasha Parfeni și Cătălin Josan, într-un trio basarabean), a venit cu soția și copilul lor de câteva luni. Un eveniment cu adevărat remarcabil al unei mari vedete a muzicii ușoare și

a micului ecran (mai că îmi vine să nu mai folosesc termenul „vedetă”, într-afit a fost de demonetizat prin asocierea cu tot felul de pițipoance, fie-mi iertat cu vântul), Corina Chiriac anunțându-ne la final reeditarea unei cărți ce-i aparține, dar și... o surpriză.

Lelia PRUNDU

Album de amintiri

Despărțirea de Marcel Dragomir și, apoi, de Constantin Drăghici nu numai că ne-a cernit sufletele, dar ne-a făcut încă o dată să ne dăm seama că, încet-încet, ne părăsesc corifeii muzicii ușoare și că în curând vom fi singuri, foarte singuri... Tocmai de

niște ani, țin minte că Victor Socaciu a avut o inițiativă lăudabilă, reușind să pună față în față, la hotelul Rin, oameni ai muzicii (trăiau Cornel Fugaru, Anton Șuteu...) și reprezentanți decizionali din politică. Au fost Adrian Păunescu (conducea o comisie de cultură în Parlament), nu-mi amintesc dacă și Adrian Năstase, dar cu siguranță tânărul în ascensiune Victor Ponta. La interpelarea mea legată de posturile de radio FM,

care nu transmit mai deloc muzică românească, acesta din urmă mi-a răspuns ferm: "Păi cum să transmită? Cine conduce aceste posturi? E vorba numai de firme străine, deci nu e vorba de posturi românești!". Victor Ponta a fost prim-ministru și îmi permit să-i amintesc acel răspuns curajos și adevărat, întrebându-l, totuși: pe teritoriul țării noastre orice firmă străină face ce vrea, nu există legi, reglementări care să protejeze specificul național, cultura, valorile

României? Evident, este o întrebare retorică, răspunsul îl avem butonând aparatul de radio...

Star 2000, Doina Spătaru

aceea paginile revistei "Actualitatea muzicală", în ciuda numelui, vor fi deschise mereu și către trecut, pentru legendele genului, acei înainte-mergători fără de care n-am fi avut o istorie atât de bogată în succese și recunoașteri internaționale. Astăzi este nespus de simplu, tinerii care asaltează topurile, inclusiv cele din țări străine (e drept, de mai mică importanță la nivel de industrie muzicală, dar bine că se aude de noi, deși din păcate nu și în limba română!), intră într-un studio computerizat, unii fără a avea minime cunoștințe muzicale, ies pe ușa studioului cu un hit dansant (pre)fabricat și cred că toată lumea e a lor. Dar mulți dintre ei nu dansează decât, cel mult, o vară, cum se spune. Cercetați clasamentele din urmă cu 2-3-4 ani și veți descoperi câți dintre interpreții cu pseudonime cât mai cosmopolite (la mare modă sunt cele cu rezonanțe latino) mai sunt azi, cât de cât, în actualitate... Așa-zisa industrie muzicală românească (ce eufemism!) nu face decât să impună false valori, casele de producție câștigând bani mulți fără a-și pune prea multe probleme de conștiință, strivind fără remușcări visele și speranțele unor tineri, uneori, talentați. Seria de interviuri din revista noastră stă mărturie faptului că toți compozitorii importanți de muzică ușoară, să-i zicem, tradițională (adică ROMÂNEASCĂ) sunt conștienți de această situație cu adevărat tragică, din care, din păcate, nimeni nu vede vreo ieșire, pentru că nici guvernul, nici CNA-ul nu sunt deranjate de un aspect alarmant: în România nu se mai transmite muzică ușoară românească nici măcar la posturile publice de radio și TV! În urmă cu

P. Geambașu cu M. Dauer, S. Enache, O Panciu

Această lungă introducere are rolul de a pune în antiteză situația de azi (și ce ne-am mai bucurat în decembrie 1989!), catastrofală din multe puncte de vedere, cu vremurile de “tristă amintire”, cum s-au grăbit să scrie unii. Au fost și suficiente amintiri triste (dar cele legate de actualitate cum vor fi peste două decenii?), dar, fără a ne referi la teatru, film, literatură (unde sunt “operele de sertar” cu care eram amenințați?), cu reușite neegale, ne oprim la ce ne doare, muzica ușoară. Sigur, cenzura exista, eu însumi am simțit-o în repetate rânduri, de pildă când mi s-a

conceptual “Tommy”, al formației The Who, cu traducerea versurilor, sau discuri cu Spooky Tooth, Fairport Convention... De această politică au beneficiat toți interpreții români importanți, inclusiv din folk sau rock, fiindcă așa i-am difuzat și pe Marcela Saftiuc, Mircea Florian, Phoenix, Progresiv TM și pe mulți alții. Erau vremuri în care se ieșea greu în Occident (o scrie un om căruia până în decembrie 1989 i-a fost refuzată cu obstinație viza!), reușind doar artiștii valoroși, dintr-un motiv cât se poate de prozaic: statul câștiga valută, multă valută de pe urma

Star 2000, M. Dauer, O. Panciu

refuzat tipărirea cărții “Mondo Pop”, scrisă împreună cu fratele meu Florin-Silviu Ursulescu, respinsă ferm de tartorul-cerber de la Casa Scânteii în domeniul cărților, Dulea. Dar, așa cum erau vremurile (am prins și perioada cumplită, din fericire scurtă, când, la radio, nu mai aveam voie să anunțăm numele formațiilor în original: vă dați seama cum era când “traduceam” Beatles, Rolling Stones, Pink Floyd, Byrds!), era un echilibru benefic pentru creatorii și interpreții români: aveam rubrica “Șlagărul emisiunii”, unde reluam de câteva ori o piesă nouă, atractivă, difuzam la radio tot ce se înregistrase de curând, inclusiv la TVR (atunci în studioul muzical de acolo chiar se lucra!) - prin relații amicale luam noile imprimări de la Titus Munteanu sau Aurora Andronache - nemaivorbind că era loc și pentru muzica străină. Echilibrul era dat de faptul că transmiteam și piese în limba italiană, franceză, germană, din țările estice (știți ce muzică modernă extraordinară se face, de pildă, în Rusia? Ați auzit cumva vreo piesă la radio?), dar și din zone cum ar fi Scandinavia. Nu ni se impunea (ca azi, de necrezut!) un “play-list”, deci o listă OBLIGATORIE de melodii, transmiteam ce vroiam, potrivit gustului fiecăruia, așa că nu o dată întâlnesc oameni care-și aduc aminte cum am difuzat, în serial, albumul

lor! Sigur, exista riscul să mai și rămână pe “afară” din muzicieni, cum s-a și întâmplat, dar câștigul era mai important. În aceste pagini acordăm spațiu unei adevărate ambasadoare peste hotare, formația Star 2000, condusă de Petre Geambașu, absolvent al Conservatorului bucureștean (avem o imagine cu trupa în anul 1980, la TVR). În special în Germania formația își construise o reputație solidă, era căutată pentru concerte și nu o dată (cum s-a întâmplat cu celebrii Saragossa Band) vedete internaționale au recunoscut supremația alor noștri. Meritul lui Petre Geambașu a stat mereu în alcătuirea unui repertoriu extrem de variat și adus “la zi” permanent, cât și în colaborarea cu interprete de valoare. În ordine cronologică, avem o fotografie cu Mirabela Dauer și Olimpia Panciu de

la Köln, din 1980. La filmarea Revelionului TVR la granița dintre 1981 și 1982 (ce revelioane TV se făceau pe atunci!), Petre Geambașu apare alături de Mirabela Dauer, Stela Enache și Olimpia Panciu. Dar solista permanentă a formației a rămas până în ziua de azi (când a adoptat titulatura de Petre Geambașu Band) Doina Spătaru, surprinsă la München în 1986. Ce vremuri, ce amintiri, ce șlagăre, ce artiști!

Octavian URSULESCU

Formațiile noastre

VUNK a lansat clipul care își caută jumătatea, **“Un nou univers”**, care poartă și numele concertului pe care formația l-a susținut la **Sala Polivalentă**, primul show din România sub forma unui eveniment multimedia. Prima jumătate a clipului spune povestea a două personaje venite într-o lume străină lor. Videoclipul poate fi ajutat să se întregască de toți cei care îl vor răspândi. Așa cum concertul are motto-ul **“E timpul să te întorci. La Tine”**, așa și videoclipul reia ideea de întoarcere la sine. Ulterior, **Vunk** a lansat

și cea de-a doua jumătate a videoclipului **“Un nou univers”**. Tot în cadrul concertului au lansat și albumul **“Hituri și Mituri”**.

VOLTAJ donează toate încasările concertului **“Din toata inima - Simfonic”** de la Cluj-Napoca celor aflați în suferință în urma tragediei din Clubul Colectiv. Voltaj susține la Sala Polivalentă, din Cluj-Napoca, pe 3 decembrie 2015, concertul caritabil **“Din toată inima - Simfonic”**. În urma succesului înregistrat la concertul caritabil de la Sala Palatului din București, Voltaj s-a hotărât să reia la Cluj-Napoca cea mai mare producție a unei formații românești - un eveniment muzical în care hiturile formației vor fi cântate alături de o orchestră simfonică formată din 45 de muzicieni. Încasările concertului de la București au fost donate către copiii aflați în dificultate prin intermediul asociațiilor: World Vision Romania, Salvați Copiii, SOS Satele Copiilor, Fundația Casa Hospice. Ulterior concertului, donațiile s-au dublat datorită partenerului concertului, Kaufland România. Toate încasările concertului **“Din toată inima - Simfonic”** de la Sala Polivalentă Cluj-Napoca vor fi donate celor aflați în suferință în urma tragediei din Colectiv.

PROCONSUL a lansat single-ul și videoclipul piesei **“Un om mai bun”**. Single-ul a fost susținut de campania **#UnOmMaiBun**, campanie în care au fost

implicate mai multe vedete care au folosit îndemnul **“Fii și tu un om mai bun !”**. Producția, compoziția și versurile piesei aparțin băieților de la Proconsul, iar videoclipul a fost regizat de Dan Petcan. Personajul principal al videoclipului este actorul Dragoș Bucur, care joacă rolul unui invalid care, prin voință și încredere, reușește să stea singur în picioare.

BERE GRATIS a lansat, alături de Mellina, single-ul **“Până sus la cer”**, la un an de la colaborarea cu Sore pentru hitul **“Noapte caldă”**. Mihai și Mellina sunt personajele principale ale proiectului video, Formația Bere Gratis a început anul 2015 cu un concert **“Noapte caldă”** pe 8 martie la Cinema Patria. Tot atunci a luat naștere și prima piesă lansată anul acesta, **“Tot așa e și a mea”**.

PIXELS. Cunoscută pentru piese precum **„Silk and Silicone”**, **„Woods”**, **„Take Over Control”** sau **„December”**, formația lansează după aproape un an un nou single, **„Night”**. Piesa va fi inclusă pe noul album **PIXELS**, **„BANG”**, care va fi lansat spre sfârșitul anului. Cunoscută drept adepta **genului electro-alternative-pop**, o manieră **„s sofisticată”**, **PIXELS** are, după aproape 10 ani, două albume: **Fire Exit** (2008 - Lastrada Music) și **TKOVCTRL** (2012) - producție independentă realizată în colaborare cu Control Club. iar din 2011 cântă în formula **Andreas Aron** (vocal, bass), **Cătălin Rulea** (vocal, chitară, synth), **Tudor Popescu** (baterie), **Liviu Iancu** (synth), **Irina Creangă** (backing vocal).

Un single intitulat **“TE IUBESC”**, lansat de **DIRECȚIA 5** feat **Alinka** și compus de Marian Ionescu pe versurile lui Florin Dumitrescu. Videoclipul piesei **“Te iubesc”** este regizat de Alex

Ceașu și a fost filmat pe parcursul unei singure zile. Single-ul **“Te iubesc”** este și titlul concertului susținut de formația **Direcția 5** la Sala Palatului în toamna acestui an.

OVIDIU IONCU - KEMPES a lansat, prin intermediul Universal Music România, **„Regăsire”**, primul său album sub numele **Kempes**, printr-un

concert în fața a aproape 2000 de oameni prezenți în Berăria H din București. Albumul conține, pe lângă piese clasice de heavy metal, și o melodie acoustică înregistrată împreună cu cvartetul **Blade Strings**. Muzica a fost compusă de **Ovidiu Ioncu** împreună cu chitariștii formației, **Alin Moise** și **Alin Petruț**, în timp ce versurile sunt semnate de **Ștefan Dandu**, **Dinu Olărașu** și **Florin Chilian**.

Albumul **“Reinforced”** al formației **SCREAMING HEADS** a fost lansat în format digital. Este al patrulea album din cariera formației și a fost înregistrat în studiourile Magnetotrans (România) și DadiuStudio (Spania), producător fiind chitaristul Flavius Suci. **Screaming Heads** s-a înființat în 1994 la Reșița și a fost prima formație din România care a

îmbinat genul muzical Metal cu elemente de Hip-Hop și Punk. Stilul lor a fost catalogat de către presa de specialitate drept Rap Metal, Hardcore, Crossover sau Nu Metal. **Componența:** Alecu Lörincz (voce), Flavius Suci (chitară, voce), Toni Dijmărescu (chitară), Lucian Adam (bass), Cătălin Gavrilă (baterie).

AEON BLANK lansează albumul **„Dark Waters”** în format CD, care conține 12 piese și a fost mixat de **Adam Whittaker**, cel care de-a lungul timpului a lucrat cu nume ca Amy Winehouse, Mark Ronson, Lilly Allen, Starsailor, precum și cu formații românești ca Grimus sau OCS.

După o pauză de aproape un an de zile, **GRIMUS** revine cu o piesă și un videoclip nou, **Ultima oară**, a doua piesă în limba română, după **“Privește-mă”**. Melodia este și prima încercare a bateristului formației, Tamas Adorjani, în domeniul producției muzicale. Trupa a dorit să experimenteze un sound mai electro pentru noile creații. Videoclipul pentru **“Ultima oară”** a fost realizat de colaboratorul clujenilor, Sebastian Câmpean, cel care a semnat regia și pentru The Hell

I’m in. **Ultima oară** este o primă incursiune în următoarea călătorie artistică semnată Grimus, noul EP ce se va lansa în primăvara lui 2016, fiind, totodată, și primul material 100% în limba română al formației originare din Cluj.

La Londra, cei de la **BYRON** au prezentat în avanpremieră al șaselea disc de studio **„Eternal Return”**, cu ocazia concertului susținut în cadrul fEAST Fest 2015. Discul a fost înregistrat în **High Resolution Sound** la **Windmill Lane Recording Studios**. Masterul a fost realizat la studioul **Abbey Road** din Londra de către Frank Arkwright. Este un album-concept cu 12 piese compuse pe parcursul unui an, fiecare dintre ele corespunzând câte unei luni din calendar (începând cu martie și terminând cu februarie). Din punct de vedere muzical, **byron** revin la un sound art rock, pășind pe granița dintre rock-ul alternativ și cel progresiv – precum în primul single **„Marea”** (variantea în română a piesei **„The Sea”** de pe album). **byron:** Dan Byron – voce, chitară, flaut. 6fingers – clape, chitară, voce, Laszlo Demeter – bass Dan Georgescu – baterie.

The AMSTERDAMS lansează un nou single, **“The Great Fire”**, al cărui producător este **Bazooka**, primul single de pe noul album al formației, care urmează să fie lansat la începutul anului viitor. **The Amsterdams** s-a înființat în 2005, cântă un mix eclectic de indie, rock și pop și au susținut concerte în Marea Britanie, Franța, Spania, Italia și Ungaria, cântând în deschidere pentru Th Cranberries, Wolf Parade și Handsome Furs. **The Amsterdams:** Andrei Hațegan (voce, chitară), Andrei Ungureanu (chitară), Augustin Nicolae (bass, backing vocals), Ovidiu Bejan (chitară, synth, backing vocals), Chris Olsman (baterie).

Veteranii punk de la **Z.O.B.** au lansat albumul **„Deviant”** printr-un concert în **Clubul Fabrica** din București. Noul disc, ce conține 12 melodii, marchează începutul colaborării cu **Universal Music România**.

De asemenea, a fost lansat al doilea videoclip de pe acest album, pentru melodia **„Piesa de radio”**. **‘Deviant’** a fost înregistrat și mixat la **Sysound Studio** de **Mihai Pop**, masterizat la **Mastervargas NY** de **Cristian Varga**, în timp ce cover artwork-ul a fost realizat de **Călin Răduță**.

Gabi MATEI

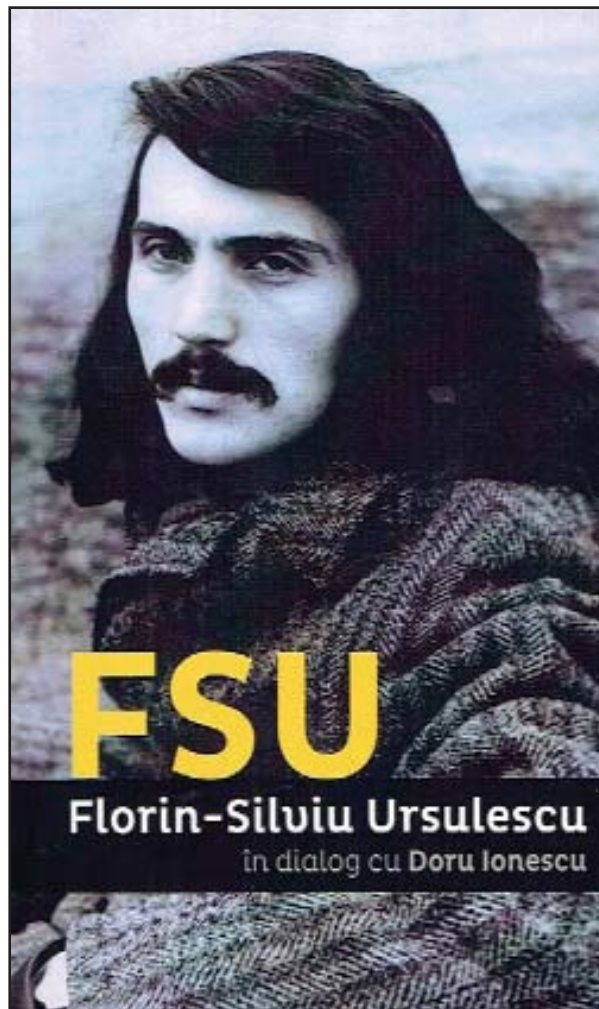
FSU

(Florin-Silviu Ursulescu
intervievat de Doru Ionescu)

Mica dar dinamica editură bucureșteană cu titulatură edificatoare, „Casa de pariuri literare”, a inaugurat o serie de volume de mic format (A5) dedicată interviurilor cu personalități din domeniul pop-rock-jazz, reunite sub titulatura „Colecția Muzicală”. Cărțile autohtone despre această zonă muzicală erau rare acum câțiva ani, acum avem un raft întreg, dintre care nu lipsesc volume de interviuri. Sub atenta supraveghere a editorului Un Cristian, ziaristul media (radio, tv) și autorul de compendii Doru Ionescu l-a interviuat pe binecunoscutul animator al vieții noastre muzicale din ultimele decenii, botezat de lumea artistică drept FSU: 50 de ani de presă scrisă, 45 de ani de emisiuni radio.

Este o carte de amintiri, nu literară. Realizată printr-un interviu, așa că exprimarea nu este șlefuită, ci colocvială. tonul a rămas cel al unei discuții. Așa că oamenii de condei nu trebuie să se „impacienteze”,

Trebuie spus că nu este povestea vieții sale, nu e o autobiografie, deși se amintesc câteva lucruri de familie și liceu, este doar povestea traiectoriei ziaristice. Cea pentru care îl știe lumea, o poveste din păcate scurtată și comprimată, volumul nu este mare, dar de aici, am înțeles, va urma ediția a doua și apoi alte volume - un volum mai amplu de amintiri cu detalii interesante și cu

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

George BALINT

Redactori:

Mihai COSMA, Octavian URSULESCU

Editorialist: Liviu DĂNCEANU

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Colegiu redacțional:

Mariana POPESCU, Mihaela Silvia ROȘCA,
Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Petre Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:

Anca Ioana ANDRIESCU, Irinel ANGHEL, Dumitru AVAKIAN,
Loredana BALTAZAR, Dan BUCIU, Mihai-Alexandru CANCIOVICI,
Diana CÂMPEAN, Grigore CONSTANTINESCU, Venturia
DIMOFTACHE, Oana GEORGESCU,
Ozana KALMUSKI-ZAREA, Antonia LITA, Carmen MANEA,
Benedicta PAVEL, Mihaela Silvia ROȘCA, Diana ROTARU,
Doina ROTARU, Constantin SECARĂ, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ,
Gheorghiță STROE-VLAD, Mircea ȘTEFĂNESCU,
Florin-Silviu URSULESCU, Lena VIERU

www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect.1, 010071,
România. Tel./Fax: +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x

fragmente din diverse lucrări ale sale despre discoteci, disc jockey, muzicieni necunoscuți, despre emisiuni radio, despre adolescenții anilor '60 - '70.

De pildă, n-a avut timp, probabil, să dezvolte descrierea concertelor prezentate sau a festivalurilor folk-rock, nu s-a oprit asupra unei epoci speciale din viața sa și a bucureștenilor maturi - perioada hippy. Din acea perioadă datează fotografia de pe copertă, realizată de un mare fotograf al perioadei - Florin Alexandrescu, plecat dintre noi,

Oricum, amintirile și amănuntele inedite despre cluburile de acum 50 de ani, viața în Radiodifuziune și realizarea emisiunilor, procurarea de reviste străine și discuri (nu lipsită de pericole în perioada ceaușistă) și multe altele ilustrează o epocă pe care tinerii nu o cunosc deloc, fiind rânduri care se parcurg cu mare interes.

Ce face protagonistul volumului la ora actuală? Iată ce scrie: „Uite că eu nu mă potolesc și când mă mai duc la concertele noilor formații de rock alternativ, prin cluburi sau alte săli, mă bucur și mă luminez sufletește, crezând o clipă că sunt un spectator ca toți ceilalți. Dar când mă uit în jur, văd că sunt cel mai în vârstă de pe teren..... Oricum, această carte îmi dă un imbold: poate mă pun pe scris...”

Noi sperăm să aibă forța să-și urmeze imboldul...

Cartea se găsește în librăriile bucureștene, în rețeaua Humanitas sau pe www.cdpl.ro

M. ANTON